

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

АРХІТЕКТУРНИЙ

(факультет)

ТЕОРІЇ АРХІТЕКТУРИ

(кафедра)

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО АТЕСТАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР
на тему:
ОСОБЛИВОСТІ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
СПА-КОМПЛЕКСІВ**

Виконав: студент 6 курсу, групи Арх-63 Б

191 «Архітектура та містобудування»,

«Архітектура будівель і споруд: теорія архітектури»

(шифр і назва спеціальності, спеціалізації)

Макаревський Андрій Миколайович

(прізвище, ім'я та по батькові студента повністю)

Робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

(підпис, ініціали та прізвище здобувача)

Відсоток плагіату не перевищує дозволону норму (20 %)

Київ 2023 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

АРХІТЕКТУРНИЙ

(факультет)

ТЕОРІЇ АРХІТЕКТУРИ

(кафедра)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ д. арх., проф. Г. Л. Ковальська

« ____ » _____ 2023 року

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО АТЕСТАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР**

Особливості архітектурно-планувальної організації СПА-комплексів

(назва)

Виконав студент(ка) групи Арх-63Б

Макаревський Андрій Миколайович

(прізвище, ім'я та по батькові повністю)

Спеціальність: 191 – Архітектура та містобудування

ОНП: Архітектура будівель та споруд

Науковий керівник: Хараборська Ю. О.

(прізвище, ініціали)

кандидат архітектури, професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Керівник проектної частини: Юнаков С. Ф.

(прізвище, ініціали)

професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Рецензент: Кравченко І.Л.

(прізвище, ініціали)

Док.арх, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Київ 2023 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Факультет: **Архітектурний**

Кафедра: **теорії архітектури**

Освітній рівень: **другий**

Галузь знань: **19 – Архітектура та будівництво**

Спеціальність: **191 – Архітектура та містобудування**

Освітньо-наукова програма: **«Архітектура будівель та споруд»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан архітектурного факультету

_____ д.т.н., проф. О.В. Кащенко

«___» _____ 2023 року

**З А В Д А Н Н Я
ДО ВИКОНАННЯ АТЕСТАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА**

Макаревський Андрій Миколайович

(прізвище, ім'я та по батькові студента)

1. Тема роботи Особливості архітектурно-планувальної організації СПА-комплексів

затверджена наказом ректора КНУБА № 906/2 від «12» травня 2023 року

2. Керівники роботи

Хараборська Юлія Олександрівна, кандидат архітектури, професор, Юнаков Сергій Федорович

3. Строк подання студентом роботи до захисту 23.05.2023

4. Зміст пояснювальної записки за розділами:

Вступ. У вступі розкривається актуальність проектування СПА-комплексів, сутність і стан наукової проблеми, її значущість, вихідні дані і підстави для розробки теми, обґрунтована її актуальність, визначена мета, задача і методи дослідження, наведені основні наукові результати роботи, її практична значимість і впровадження в практику.

Розділ 1. В першому розділі досліджується історичний розвиток СПА-комплексів, та їхню тенденцію. Досліджуються наукові роботи в галузі проектування СПА-комплексів; теорії проектування СПА-комплексів; фактори, що впливають на розташування СПА-комплексів в структурі міста та в заміській структурі, проводиться аналіз вітчизняних та зарубіжних аналогів та розкриття проблем СПА-комплексів на території, які в подальшому будуть слугувати прикладом при розробці власного проекту СПА-комплексу.

Розділ 2. В другому розділі визначено основні теоретичні засади формування СПА-комплексів. Розглянуто класифікацію СПА-комплексів, формування об'ємно-планувальної структури СПА-комплексу та території навколо нього, досліджуються функціональні зв'язки між приміщеннями та структурами комплексу, проводиться деталізація архітектурно-планувальних рішень. Побудована загальна схема

функціонування та зонування типологічних комплексів.

Розділ 3. В третьому розділі проаналізовано територію планування у селі Дмитрівка. Описано залучення теоретичних даних до експериментального проекту. Враховуючи містобудівні обмеження та принципи описані в теорії, розроблено концепт споруди СПА-комплексу, який надалі також було описано із точки зору об'ємного рішення та конструкцій.

Розділ 4. Цивільний захист. В четвертому розділі виконано розрахунок підземного сховища під спорудою СПА-комплексу на випадок загрози ядерним ударом. Розраховано необхідні параметри сховища, яке має захистити увесь персонал на максимальну кількість відвідувачів у разі небезпеки.

5. Графічний матеріал за розділами 1, 2 розділи – графічні схеми до наукової частини, 3 розділ – ситуаційна схема, генеральний план, фасади, плани, розрізи, перспективні зображення об'єкта проектування.

Наповнення даного розділу визначає керівник роботи.

1. Календарний план виконання роботи:

Види робіт та їх зміст	Дата виконання
Розділ 1.	16.12.2022
Розділ 2.	01.02.2023
Розділ 3.	10.05.2023
Розділ 4. Цивільний захист.	10.05.2023
Остаточне оформлення роботи	
Перевірка роботи на плагіат	11.05.2023
Попередній захист роботи на кафедрі	19.05.2023
Направлення роботи на рецензування	12.05.2023

2. Консультанти розділів атестаційної випускної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Перевірів	
		дата	підпис
Розділ 1.	Хараборська Ю. О., кандидат	19.05.2023	
Розділ 2.	Хараборська Ю. О., кандидат	19.05.2023	
Розділ 3.	Юнаков С. Ф., професор	19.05.2023	
Розділ 4. ЦЗ	Корінний В. І., ст. викл.	19.05.2023	

7. Дата видачі завдання 20.09.2022

Зав. кафедри

_____ (підпис)

проф. Ковальська Г.Л.

(прізвище та ініціали)

Науковий керівник

_____ (підпис)

канд. Хараборська Ю. О.

(прізвище та ініціали)

Керівник пр. част.

_____ (підпис)

проф. Юнаков С. Ф.

(прізвище та ініціали)

Студент

Макаревський А. М.

РЕЗЮМЕ (summary) до атестаційної випускної роботи студента:		<i>Макаревський Андрій Миколайович</i>	
Назва ЗВО	Київський національний університет будівництва і архітектури		
Тема	Особливості архітектурно-планувальної організації СПА-комплексів		
Освітній ступінь	Магістр за освітньо-науковою програмою навчання		
Факультет	Архітектурний		
Кафедра	Теорії архітектури		
Спеціальність	191 Архітектура та містобудування		
Освітньо-наукова програма	Архітектура будівель та споруд		
Керівник	Професор Юнаков С.Ф., кандидат архітектури Хараборська Ю. О.		
Обсяг роботи:	пояснювальна записка, стор.	розділів	креслень формату А1
	114	4	3
Розділ 1 Аналіз теоретичного та практичного досвіду	В першому розділі досліджується історичний розвиток СПА-комплексів, та їхню тенденцію. Досліджуються наукові роботи в галузі проектування СПА-комплексів; теорії проектування СПА-комплексів; фактори, що впливають на розташування СПА-комплексів в структурі міста та в замиській структурі, проводиться аналіз вітчизняних та зарубіжних аналогів та розкриття проблем СПА-комплексів на території, які в подальшому будуть слугувати прикладом при розробці власного проекту СПА-комплексу.		
Розділ 2 Теоретичні засади формування СПА-комплексів	В другому розділі визначено основні теоретичні засади формування СПА-комплексів. Розглянуто класифікацію СПА-комплексів, формування об'ємно-планувальної структури СПА-комплексу та території навколо нього, досліджуються функціональні зв'язки між приміщеннями та структурами комплексу, проводиться деталізація архітектурно-планувальних рішень. Побудована загальна схема функціонування та зонування типологічних комплексів.		
Розділ 3 Архітектурно-планувальні рішення об'єкту проектування	В третьому розділі проаналізовано територію планування у селі Дмитрівка. Описано залучення теоретичних даних до експериментального проекту. Враховуючи містобудівні обмеження та принципи описані в теорії, розроблено концепт споруди СПА-комплексу, який надалі також було описано із точки зору об'ємного рішення та конструкцій.		
Розділ 4. Цивільний захист	В четвертому розділі виконано розрахунок підземного сховища під спорудою СПА-комплексу на випадок загрози ядерним ударом. Розраховано необхідні параметри сховища, яке має захистити увесь персонал на максимальну кількість відвідувачів у разі небезпеки.		

Висновки по роботі:	У результаті проведеного магістерського дослідження досягнуто його мету, а саме, досліджено в сучасних умовах функціонально-планувальну структуру СПА-комплексу і визначені архітектурні прийоми для проектування СПА-комплексу.
Ключові слова: СПА, СПА-комплекси, СПА-центри, СПА-індустрія, СПА-курорти. Keywords: SPA, SPA complexes, SPA centers, SPA industry, SPA resorts.	

Укладач: _____ Макаревський А. М. _____ / _____ /

Керівник: _____ Юнаков С.Ф. _____ / _____ /

Керівник: _____ Хараборська Ю. О. _____ / _____ /

“ ___ ” _____ 2023 р.

Anti-Plagiarism v-15.257

Максимальное совпадение с одним документом 5.0%

Словари проверки: en_US, ru_RU, ua_UA. **Ошибок в документах: 8%**

ID: 113324 Название: Особливості архітектурно-планувальної організації СПА-комплексів Добавлено в БД: 2023-05-12 Авторы: Макаревський Андрій Миколайович Руководители: доц. Хараборська Ю.О., проф. Юнаков С.Ф. Консультанты: Оponentы:	Документ		Суммарное совпадение по Базе Данных	
	Символы	Лексемы	Символы	Лексемы
	118738	901	16551 (14%)	158 (18%)

Источник плагиата

ID	Описание	Наличие плагиата в документе	
		Символы	Лексемы

ЗМІСТ

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК.....	9
ВСТУП.....	10
РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ ТЕОРЕТИЧНОГО ТА ПРАКТИЧНОГО ДОСВІДУ.....	14
1.1. Теоретичні передумови дослідження.....	14
1.2. Сучасний стан розвитку ринку СПА-курортів та СПА-центрів при готельних підприємствах Україні та закордоном.....	30
1.3. Вітчизняний та зарубіжний досвід проектування.....	33
1.4. Фактори, що впливають на проектування СПА-кошплексів.....	42
Висновки до розділу 1.....	49
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СПА-КОМПЛЕКСІВ.....	52
2.1. Методика дослідження.....	52
2.2. Функціонально-планувальна структура СПА-комплексів.....	61
2.3. Архітектурні прийоми формування СПА-комплексів.....	71
Висновки до розділу 2.....	75
РОЗДІЛ 3. АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНІ РІШЕННЯ ОБ'ЄКТУ ПРОЕКТУВАННЯ.....	77
3.1. Рішення генерального плану СПА-комплексу.....	77
3.2. Архітектурно-планувальне рішення СПА-комплексу.....	81
3.3. Зовнішнє та внутрішнє опорядження споруди.....	85
Висновки до розділу 3.....	88
РОЗДІЛ 4. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ.....	90
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	110
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	112
ДОДАТКИ.....	114

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Спа - метод фізіотерапії, пов'язаний з водою. Іноді використовується для позначення таких понять, як водолікування, бальнеотерапія, таласотерапія і навіть псамотерапія.

Спа-курорти - це міста, які пропонують лікування мінеральними та морськими водами, водоростями та солями, лікувальними грязями та цілющими рослинами.

СПА-комплекси - це заклади, які надають комплексні послуги у сфері здоров'я та краси, спрямовані на поліпшення фізичного та психічного самопочуття клієнтів. Такі комплекси зазвичай об'єднують у собі різноманітні послуги, такі як масаж, косметологія, фітнес, гідротерапія, йога, медитація та інші види терапії. У СПА-комплексах також можуть бути басейни, сауни, хамамі, джакузі та інші спеціальні приміщення для відпочинку та релаксації.

Спа-індустрія - це галузь, що пов'язана з послугами здоров'я та краси, які надаються в спа-центрах, курортах, готелях та інших закладах. Ця індустрія охоплює широкий спектр послуг, таких як масаж, фітнес, косметологія, ароматерапія, гідротерапія, йога, медитація та інші види терапії, спрямовані на поліпшення фізичного та психічного здоров'я клієнтів. Спа-індустрія також включає в себе продаж різноманітних товарів для дому та особистої гігієни, а також різноманітних аксесуарів для релаксації та здоров'я. Ця індустрія зазвичай зосереджена на високому рівні обслуговування та комфорту клієнтів, а також на наданні різноманітних ексклюзивних послуг для тих, хто шукає особливого досвіду розкішного відпочинку та релаксації.

ВСТУП

Актуальність. СПА-індустрія є однією з найбільш швидко зростаючих галузей туризму, а спа-комплекси є важливими частинами інфраструктури готелів та курортів. Оскільки Україна має значний туристичний потенціал і привабливість для іноземних туристів, розвиток СПА-комплексів є важливим напрямом розвитку туристичної галузі в Україні.

Ритм сучасного життя мешканця мегаполісу, емоційний стрес та психічне напруження, негативний вплив інформаційних потоків і ряд інших факторів призвели до актуалізації мети відпочинку – психічного та фізичного оздоровлення. Сучасна індустрія гостинності пропонує послуги, які спрямовані на цілісне оздоровлення, зняття стресів повсякденного життя та гармонізацію психічного та фізичного стану людини. Саме тому застосування технологій СПА (SPA) - («Sanus per Aquam» або «Sanitas pro Aqua», що в перекладі з латини означає «здоров'я за допомогою води» або «здоров'я через воду») в оздоровчому туризмі визначається лідируючим напрямком та спонукає до впровадження в готельному бізнесу саме СПА-центрів. Наявність СПА при готелі багаторазово підвищує його привабливість в очах потенційного відвідувача, адже СПА послуги мають широкий спектр використання серед гостей готелів.

Окрім того, з підвищенням уваги до здорового способу життя та благополуччя, зросла популярність СПА-послуг у містах і населених пунктах. Це призвело до збільшення кількості нових будівель та реконструкції існуючих будівель для створення СПА-комплексів. Тому, знання про особливості архітектурно-планувальної організації СПА-комплексів є важливим для архітекторів та інших фахівців у цій галузі.

Отже, можна стверджувати, що тема "Особливості архітектурно-планувальної організації СПА-комплексів" є актуальною в сучасному світі та може бути корисною для розвитку туристичної галузі в Україні та покращення якості життя населення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Орієнтуючись на вибрану тему науково дослідницької роботи, для подальшого

вивчення та подальшого проектування ми будемо опиратися на наступні державно будівельні норми України:

1. ДБН В.1.2-5:2007 Система забезпечення надійності та безпеки будівельних об'єктів
2. ДБН В.1.2-7-2008. СНББ. Основні вимоги до будівель
3. ДБН В.1.1.7-2016 Пожежна безпека об'єктів будівництва
4. ДБН В.1.2-11-2008 Основні вимоги до будівель і споруд економії енергії
5. ДБН В.2.2-13-2003 Спортивні та фізкультурно-оздоровчі споруди
6. ДБН В.2.2-23:2009 Підприємства торгівлі. Будинки і споруди.
7. ДБН В.2.5-56-2014 Системи протипожежного захисту
8. ДБН Д.1.1-7-2000. Правила визначення вартості проектно-дослідницьких робіт для будівництва, здійснюваного на території України
9. ДБН В.2.2-20:2008. Будинки і споруди. Готелі.

В даному дослідженні планується розробити проект який буде відповідати вище вказаним нормам, та удосконалити проект більш новітніми технологіями запозичених у країн які являються лідерами у галузі будівництва.

Тема магістерської роботи пов'язана із тематикою науково-дослідної роботи кафедри теорії архітектури: «Теоретичні основи архітектури громадських будівель та комплексів» за № 0117U005420, 2017-2022 р.

Мета дослідження. Метою роботи є створення сучасного СПА-комплексу, дослідження впливу діяльності СПА-комплексів на стан та перспективи розвитку СПА-індустрії в Україні, розвиток інфраструктури за рахунок СПА-комплексів, розвиток туризму, та оздоровлення суспільства відпочиваючи в СПА-комплексі.

Таким чином, мета дослідження особливостей архітектурно-планувальної організації СПА-комплексів полягає у вивченні та аналізі архітектурно-планувальних особливостей СПА-комплексів, що дозволить визначити проблемні питання у цій галузі та розробити рекомендації щодо їх вирішення.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети необхідно

вирішити ряд завдань:

- Дослідити історію виникнення та розвитку СПА-комплексів в архітектурі;
- Проаналізувати проблемні питання, що виникають у процесі архітектурно-планувального проектування СПА-комплексів;
- Визначити ключові принципи та вимоги до архітектурно-планувального проектування СПА-комплексів;
- Розробити рекомендації щодо вдосконалення архітектурно-планувального проектування СПА-комплексів в Україні.
- Охарактеризувати світовий ринок СПА-індустрії;
- Визначити роль СПА-готелів у структурі СПА-індустрії;
- Виявити основні проблеми, що перешкоджають діяльності СПА-готелів та розвитку СПА-індустрії в Україні;
- Дослідити рекомендації для успішної діяльності СПА-готелів в Україні;
- Дослідити особливості проектування СПА-комплексу на всіх стадіях;
- Визначити найактуальніші методи СПА-послуг на міжнародному рівні та способи їх інтегрування в проект;

Об'єкт дослідження. Будівлі СПА-комплексів.

Предмет дослідження. Архітектурно-планувальна організація сучасних СПА-комплексів в контексті розвитку сучасних технологій.

Методи дослідження. Загальнонауковий метод: в даному дослідженні буде використано аналіз вітчизняних та світових будівель та застосовано в розробці свого проекту, метод синтезу, системний та функціональні підходи в подальшому дослідженні.

Спеціальнонаукові методи:

- 1) Метод структурно-функціонального моделювання (створення моделей);
- 2) Метод експериментального (варіативного) проектування;
- 3) Метод розрахунку кількісних показників для визначення параметрів об'єкта.

Наукова новизна. Впровадження нових технологій, а саме нової системи фільтрації та очищення природної води.

Практичне значення одержаних результатів: дипломний проект.

РОЗДІЛ 1

АНАЛІЗ ТЕОРЕТИЧНОГО ТА ПРАКТИЧНОГО ДОСВІДУ

1.1. Теоретичні передумови дослідження

Для дослідження особливостей архітектурно-планувальної організації СПА-комплексів необхідно мати теоретичні передумови, які стосуються архітектури, туризму та спа-індустрії.

По-перше, до теоретичних передумов можна віднести знання про архітектурні принципи та вимоги до створення комфортних і функціональних просторів. Це можуть бути знання з галузі архітектури та дизайну інтер'єрів, зокрема щодо зонування просторів, забезпечення ергономічності та естетичності.

По-друге, важливими передумовами є знання про туризм та спа-індустрію. До таких знань можна віднести розуміння потреб та очікувань клієнтів у сфері відпочинку та відновлення сил, знання про історію розвитку спа-індустрії та основні тенденції її розвитку, знання про особливості відвідувачів спа-центрів та їх вимоги до сервісу.

По-третє, до теоретичних передумов можна віднести знання про правові та нормативно-технічні вимоги, що стосуються проектування та експлуатації СПА-комплексів. Це можуть бути знання з галузі будівельного законодавства, санітарних та гігієнічних вимог, вимог щодо забезпечення безпеки життя та здоров'я людей.

Такі теоретичні передумови є важливими для розуміння проблем, що виникають у процесі архітектурно-планувального проектування СПА-комплексів та розробки рекомендацій щодо їх вирішення.

Важливим етапом у формуванні теоретичної бази дослідження є вивчення теорій та концепцій у сфері архітектурної та містобудівної діяльності, а також основних принципів організації територій для спорудження СПА-комплексів.

До таких теорій та концепцій належать, зокрема:

- теорія функціонального зонування, що передбачає раціональне використання території залежно від її функцій;
- концепція збалансованого розвитку, що передбачає комплексний підхід до розвитку територій, з урахуванням економічних, соціальних та екологічних аспектів;
- теорія архітектурної композиції, що досліджує принципи формування архітектурних об'єктів та їх співвідношення з навколишнім середовищем.

Крім того, важливо вивчити досвід інших країн щодо планування територій для СПА-комплексів, а також ознайомитися зі специфікою кліматичних, географічних та культурних особливостей України.

Сучасне життя характеризується частими стресами, емоційним перевантаженням та гіподинамією. Сучасна людина потребує якісний та доступний профілактично-оздоровчий відпочинок, який на сьогоднішній день переважно представлений санаторіями, профілакторіями, СПА-центрами та "wellness"-курортами.

Сьогодні «СПА» - це оздоровчий комплекс процедур з використанням води з лікувальними властивостями (мінеральної, морської, прісної), а також морських водоростей і солі, лікувальних грязей і цілющих рослин. Дія СПА-процедур направлена на оздоровлення та релаксацію всього організму в цілому. Впливаючи через шкірний покрив, СПА-компоненти активізують процеси обміну речовин, покращують кровообіг, виводять токсини і шлаки з організму, поліпшують загальне самопочуття і насичують організм життєвою енергією.

Історію виникнення СПА-курортів західні вчені трактують неоднозначно [14]. Однак, СПА-рекреації налічує понад два тисячоліття.

Найвищого щабля розвитку курортна справа з використанням СПА сягнула в епоху Римської імперії. Римляни успадкували кращі традиції еллінської системи дозвіллєвих цінностей і на цій основі вибудували власну концепцію

життєдіяльності, у якій рекреація поряд з освітою і працею посідала одне з чільних місць (рис.1.1.).

Рис.1.1. Римляни приймають ванни-гравюра

Зазвичай давньоримські курорти розташовували біля виходів на поверхню джерел термальних і мінеральних вод, що відображалось у їх назвах - «терме». Чимало з тих прадавніх, заснованих ще понад дві тисячі років тому курортів у передгір'ях Апенін процвітають до тепер як найпрестижніші у світі СПА-комплекси (Абано-Терме, Сан-Джуліано-Терме, Сан-Кашіано-Терме, Банї-ді-Кашіана, Монтекатіні-Терме, Монсуммано-Терме, Сан-Пелегріно-Терме, Сірміоне-Терме тощо).

Давні римляни сформулювали аксіому підтримування здорового способу життя. Латинське «sanitas pro aqua», тобто «здоров'я через воду» покладено в основу найпрогресивніших сучасних технологій курортного оздоровлення і релаксації. А таке популярне нині СПА - це аббревіатура латинської фрази «sanitas pro aqua».

Відвідування терм було невід'ємною частиною римського способу життя. Крім свого основного призначення, терми включали відкриті дворики для повітряних і сонячних ванн (аеро- і геліотерапія), плавальні басейни та лікувально-релаксаційні ванни, кімнати для відпочинку і масажу після лазні, екседри для відпочинку і дружнього спілкування, німфеї з фонтанами, гімнастичні зали, бібліотеки і приміщення для музичних, сценічних і

літературних виступів (рис.1.2.).

Рис.1.2. Терми Діоклетіана

Найвідомішими, найрозкішнішими й водночас наймісткішими термами античної цивілізації були терми Каракалли у Римі. Цей комплекс вміщував до 1600 відвідувачів одночасно. Комплекс терм включав головний корпус, що складався з дзеркально повторюваних груп приміщень: вестибюлів, роздягалень, масажних кабінетів, залів для відпочинку, залів для обмивання та парних. Ці приміщення виходили до термальних басейнів уздовж стін, які освітлювалися двома рядами вікон під куполом. Звідси через тепідарій з теплими ваннами можна було потрапити в центральний зал - фрігідарій з холодною лазнею і просторим басейном для плавання (рис.1.3.). Головний корпус оточував німфей - парк з елементами спортивного і релаксаційного благоустрою, призначеними для занять спортом, розваг і відпочинку біля фонтанів [16].

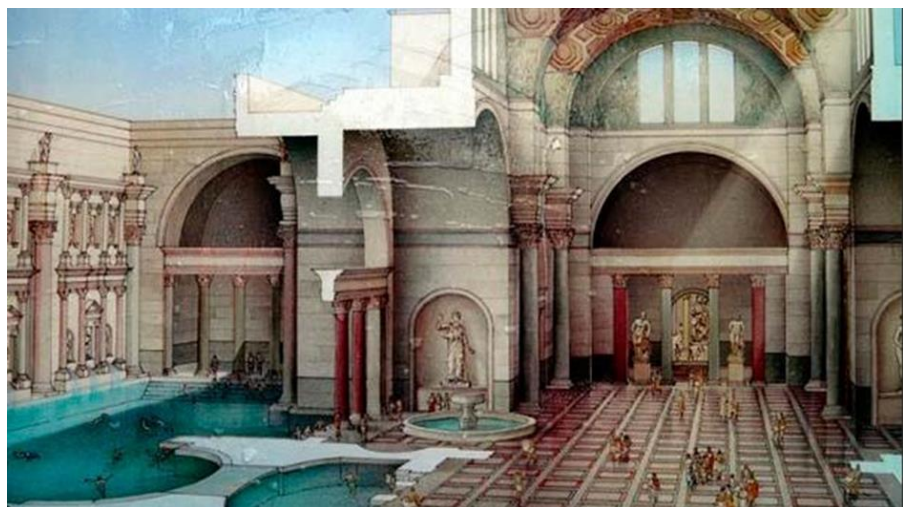

Рис.1.3. Терми Каракалли

Минули тисячоліття, однак основні функціональні елементи водооздоровчо-курортного комплексу залишилися майже незмінними й з успіхом запроваджуються у наші дні в архітектурному оформленні «a la classic» сучасних респектабельних СПА-курортів світу.

Сучасна концепція «СПА» сформувалася у США й Західній Європі наприкінці 80-х - початку 90-х років ХХ ст.

Сьогодні, СПА - це спосіб відновлення гармонії духу й тіла шляхом водних купелей та пов'язаних із ними оздоровчих заходів; це комплекс процедур для оздоровлення всього організму з використанням води (звичайної прісної, а також мінеральної і морської), мінеральних солей, мінеральних і торфових грязей, морських водоростей і преформованих препаратів. Треба уточнити, що преформовані препарати - це препарати на основі природних лікувальних ресурсів: харчові біододатки, води з біододатками, грязьові розчини, грязьові витяжки, грязьові маси з домішками біологічно активних компонентів тощо, які чинять лікувальну чи профілактичну дію на організм людини при внутрішньому або зовнішньому застосуванні.

За останні п'ятнадцять років у ЄС відбулася справжня «СПА-революція». Адже, якщо до 90-х років поняття «СПА» у свідомості пересічного європейця асоціювалося з групою фінансово недоступних елітних курортів в унікальних рекреаційних місцевостях світу, то нині охопила європейське суспільство мода на СПА-оздоровлення. Існування стійкого попиту на СПА, що в сотні разів перевищував пропозицію, спонукав рекреаційний бізнес «прийти» в осередки найвищого попиту - столиці і найбільші міста континенту. Простіше виявилось транспортувати оздоровчі природні компоненти у центри потенційного попиту, аніж відправляти клієнтів в оздоровчі тури у віддалені курортні місцевості. Ефект очевидної економії часу і зусиль споживача обернувся колосальним успіхом СПА-центрів в усьому цивілізованому світі. Сучасні трансформації курортних центрів зумовлені, насамперед, зміною характеру попиту на лікувально-оздоровчі послуги. У моду входить здоровий спосіб життя, і в усьому

світі зростає кількість людей, які хочуть підтримувати гарну фізичну форму і мають потребу у відновних програмах. Здебільшого це люди середнього віку, які надають перевагу активному відпочинку і часто обмежені в часі. Саме споживачі цього сегмента будуть головними клієнтами курортів і гарантією процвітання лікувально-оздоровчого туризму ХХІ ст.

Сучасний ринок туристичних СПА-послуг представлений різними моделями, які мають свої особливості. Класифікація сучасних моделей СПА будується по культурно-географічній ознаці. Виділяють американську, французько-італійську, австрійську, німецьку, східну й слов'янську моделі СПА [2] (рис.1.4.).

Американська модель. Для неї характерні процедури, які виконуються у відсутності природних курортних факторів і з використанням складного багатофункціонального встаткування. Однієї з форм СПА в США є курорти одного дня, або Day СПА. Тут ідея в тім, щоб перенести або відтворити основні натуральні лікувальні фактори курорту в умовах мегаполіса. Основу американської моделі становлять СПА-капсули, що поєднують в собі світловий, водний, кисневий, повітряний, термічний і звуковий вплив. Така модель відрізняється від інших обов'язковою наявністю експрес-програм та процедур, які допомагають швидко й комплексно досягти бажаного результату.

Французько-італійська модель. У її основі активне використання таласотерапії з метою комплексного впливу на організм людини. Таласотерапія - один із самих популярних видів відпочинку у Франції У ньому поєднується приємне з корисним. Комфортабельний готель високого рівня з вишуканою французькою кухнею, прекрасні морські пейзажі й до того ж не просто відпочинок, але й лікування морською водою, морськими лікувальними грязями, водоростями й цілющим морським кліматом під спостереженням лікарів. Доведено, що 7 - 14-денний курс таласотерапії допомагає як мінімум на півроку від застуд, перевтоми, стресу, надлишку ваги, нормалізує сон, гарантує гарне самопочуття. Основа таласотерапії - бальнеологічні методи лікування: Душ

Шарко, перлові ванни, різні види підводного масажу, лікування грязями та водоростями.

Австрійська модель. Австрійське СПА - це дизайнерські оформлені зони на території численних гірськолижних готелів. В основному це різні види римських терм (лаконіуми, тепідаріуми, кальдаріуми, фрігідаріуми), басейни, величезні зони відпочинку й релаксації з елементами альпійської природи й чистого повітря. Повторити, наприклад в умовах України, цю модель не можливо: немає такого повітря, Альп, долин і лугов, а так само австрійського сервісу. Під австрійським сервісом розуміється вільне паркування для автомашин з можливістю заправити її бензином і почистити скло, зустріч і провадження клієнта керівником СПА-центру, напої при вході й у процесі проведення процедур (наприклад, фреш-екскурсія: свіжі соки різних географічних зон), індивідуальний підбір музики й ароматів, «по розміру» ідеально чистий халат і тапочки в СПА-зоні, теплі рушники й простирадла й багато-багато чого іншого.

Німецька модель. Вона характеризується активним використанням у процесі проведення СПА-процедур водного середовища у вигляді ванн, басейнів, душів (Віші, Шарко), використанні гідротерапії по Кнайпу. Водолікування, або гідротерапія, - це зовнішнє застосування прісної або морської води із профілактичною й лікувальною цілями. До водолікувальних процедур відносять ванни, душі, загальні й часткові обливання, обтирання, вологі вкатування. Їхня дія обумовлена температурним, механічним і хімічним впливом води й залежить від методики проведення. Водні процедури не слід застосовувати при переохолодженні й утомі. У цьому випадку варто спочатку зігрітися й відпочити, потім, після водолікування, також передохнути, лежачи або сидячи в кріслі. Ступінь теплового впливу води залежить від її температури. По цьому показнику розрізняють холодні процедури (нижче 20 С), прохолодні (20-33 С), індиферентні (байдужні) (34-36 С) і гарячі (понад 40 С).

Східна, або азіатська, модель. Тут особливо виділяється екзотичність СПА-процедур, зібраних з різних куточків миру. При цьому реалізується

холістичний (у перекладі із грецької - «цілісний, єдиний») підхід до психічного або фізичного здоров'я людини у вигляді комплексного впливу на всі органи почуттів - зору (колір), нюх (заходи), слух (звуки), смак і тактильні почуття. Ця модель відрізняється особливою філософією, що черпає свої джерела з холістичної медицини. Холістична медицина надає особливого значення терапевтичним зусиллям по підтримці або порушенню в організмі хворого реакцій самозцілення або створенню умов, необхідних для прояву таких реакцій. Холістична медицина представлена сьогодні такими її розділами, як традиційна китайська медицина, натуропатія, гомеопатія, антропософська медицина, гомотоксикологія, фітотерапія, народна й нетрадиційна медицина як науковий напрямок, медична валеологія, психотерапія. Ці напрямки медицини характеризуються індивідуальним підходом до кожного пацієнта й успішно справляються із хронічними захворюваннями.

Основними СПА-процедурами в «етнічних» готелях можуть стати пілінг тіла зі скрабом, аюрведичний масаж теплими індійськими маслами, шоколадні, фруктові й овочеві обгортання. Ці процедури можна сполучити із прийняттям молочно-медяної ванни. Клеопатри або ванни з пелюстками троянд, сіном (суміш трав: тисячолітник, простріл, терник, тирлич), з морською сіллю, ефірними маслами або водоростями.

Відомо, що процедура омолодження цариць складалася з наступних етапів: обмивання різними пахощами, натирання тіла нільським мулом, чищення шкіри золою й глиною, прийом ванн. Прийом молочної ванни прекрасно зволожує і насичує шкіру, ванна із сіном дає гарний розслаблюючий ефект, знімає нервову й м'язову напругу. Після водних процедур можна випити зелений чай з медом або свіжо-зроблений сік.

Слов'янська модель. Слов'янська, або російська, модель спирається на національні традиції російської школи курортології. «російське СПА» - це різні види лазні, купелей і інших способів термічного й масажного впливу на організм людини. У росії люди століттями ходили в лазню митися й парити себе віниками,

купалися в купелі й в ополонці, а зараз дані процедури з більшим успіхом входять у СПА-пакети послуг.

Рис.1.4. Схема класифікації моделей СПА-комплексів.

У боротьбі за масового споживача курорти світу стали на шлях переорієнтації на геронтологічні цінності сучасної цивілізації. Оздоровниці змушені диверсифікувати свій продукт, щоб виходити на нові сегменти споживчого ринку і залучати додаткових клієнтів. Зберігаючи лікувальну функцію, провідні курорти світу урізноманітнюють програму перебування пацієнтів, пропонують ширший вибір комплексів оздоровчих і відновлювальних послуг. Повсюдне запровадження програм «вродливе обличчя», «струнка фігура», «антицелюліт», «схуднення», «омолоджена шкіра» тощо є закономірною відповіддю сучасного курортного ринку на структуру суспільних запитів.

На думку експертів, новітні СПА-технології визначатимуть завтрашній день рекреаційно-готельного бізнесу. На міжнародних конгресах з лікувально-оздоровчого туризму відзначається важливість розвитку цього виду туризму для сучасного суспільства, адже постіндустріальна цивілізація ХХІ ст. активно переходить до сповідування філософії «wellness».

Кожен СПА-курорт намагається розробляти ексклюзивний продукт - власну «родзинку» - й цим вигідно вирізнятися серед інших. Наприклад, на

острові Муреа Французької Полінезії масажі роблять під відкритим небом посеред тропічного саду з використанням олії щойно зірваних кокосів і бананів. У СПА-ванни додають живі квіти, поєднуючи оздоровчий ефект гідро, аромо- й кліматотерапії (іони морських солей та фітонциди) [12].

Всесвітньою славою користуються «Eden Roc Resort & SPA» у курортній столиці Флориди Майамі та «Ojai Valley Inn & SPA» у Каліфорнії, де практикуються аюрведичні масажі з індійськими оліями, аеробіка для підтримування м'язового тону, косметичні аплікації, масаж Шіатцу тощо, також когорту елітних поповнюють чимало інших закритих клубних СПА-курортів в Альпійському поясі Європи та на островах Карибського басейну, Індійського й Тихого океанів.

З 90-х років практично всі європейські оздоровчі (бальнеологічні) курорти перейшли на концепцію організації wellness-дозвілля, диверсифікувавши свої курортні продукти.

Поряд з традиційними клінічними курсами в них зосереджено увагу на боротьбі із хворобами цивілізації, запроваджено інноваційні програми інтенсивної оздоровчо-відпочинкової СПА-релаксації (3-7 діб), зокрема «Антистрес», «Схуднення», «Краса і здоров'я» тощо.

Лікувальні процедури для гостей такого курорту (серед яких чималий сегмент сьогодні становлять здорові люди, які сповідують активно-туристичні цінності відпочинку) не є обов'язковими, однак їх перелік чималий: питні курси, інгаляції, діатермія, діатрон, магнетотерапія, гальванічна ванна, інтерференційні хвилі, діадинаміка, ультразвук, інфрачервоний обігрівач, гірське сонце, мінеральні ванни, струменеві ванни, контрастний душ, масажні ванни, класичний масаж, підводний масаж, рефлексний масаж, фінська сауна, турецька лазня, басейн, парафін, газові ін'єкції, акупунктура, китайський масаж, фітнес, лімфодренаж, торф'яні компреси, дієтичне харчування та ін.

Таким чином, сучасна концепція «СПА» сформувалася у США й Західній Європі наприкінці 80-х - початку 90-х років ХХ ст. На сучасному етапі СПА має

шість основних моделей, кожна з яких має свої особливості формування пакету послуг, терміну його надання та особливостей організації обслуговування.

Послуги СПА-центрів при готельних підприємствах.

Діяльність СПА-центрів ґрунтується на використанні виключно ефективних природно-оздоровчих компонентів, які транспортуються з всесвітньо відомих рекреаційних місцевостей світу. Транспортування здійснюється з дотриманням технології збереження цілющих властивостей цих природних компонентів. Так, зокрема, здійснюється перевезення й зберігання грязей Мертвого моря з дотриманням необхідних біохімічних показників. Поряд з використанням природних компонентів СПА-центри взяли «на озброєння» найновіші досягнення й технології апаратної медицини, що значно підвищують ефективність комплексних СПА-процедур.

На початку ХХІ ст. триває структурно-функціональна диверсифікація СПА-бізнесу. Зараз у світі вже налічується щонайменше п'ять організаційних типів і підтипів СПА-центрів. Здійснено їхню типологію (рис.1.5.).

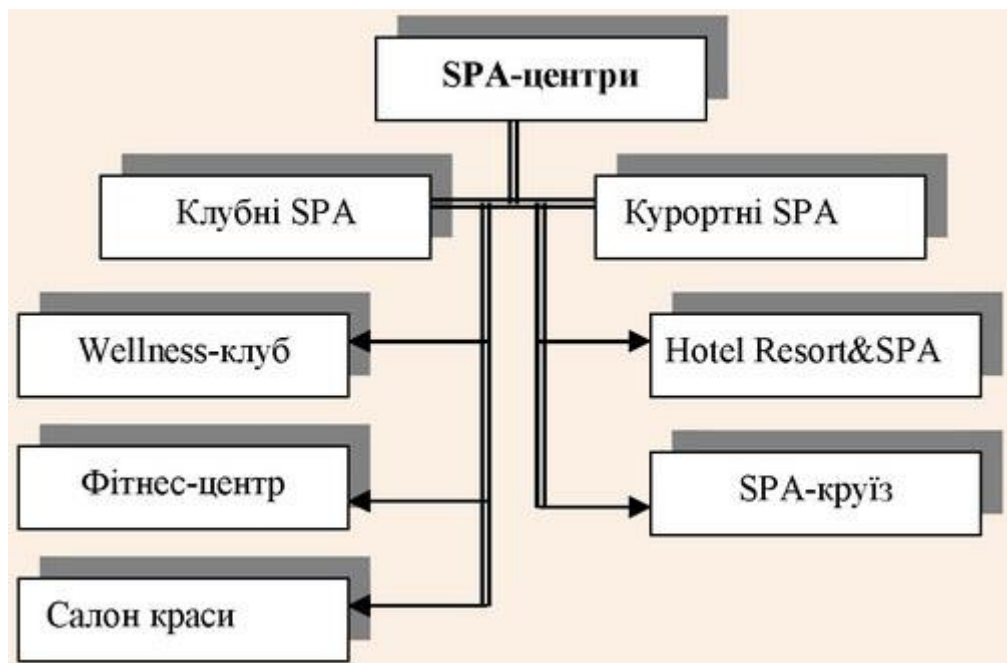

Рис.1.5. Типологія SPA-центрів

Загалом організаційне розмаїття СПА-центрів поділяється на два типи: клубні та курортні. Різниця між ними криється в особливостях геопросторового розташування.

Клубні СПА-центри розташовуються у великих містах - центрах максимального споживацького попиту. Це інноваційний тип закладів муніципального дозвілля, що стоїть в одному ряду з таки типами закладів повсякденної міської рекреації як спортклуби, плавальні басейни (аквапарки), сауни, косметологічні клініки, клініки відновної терапії, центри нетрадиційної терапії. До цього типу відносимо такі підтипи: wellness-клуби, фітнес-центри та салони краси.

Wellness-клуби - це найбільші за розмірами, поліфункціональністю сервісних продуктів і елітні за клієнтурою релаксаційно-оздоровчі комплекси клубного дозвілля. За режимом доступу вони можуть бути закритими (виключно для фіксованої кількості персоніфікованих членів клубу); напівзакритими (для членів клубу та обмежених квот додаткових гостей клубу) чи відкритими (для фіксованої кількості клієнтів). Wellness-клуби поєднують у собі кращі традиції клубного дозвілля та інноваційні програми СПА, фітнесу, технології і продукти геронтології тощо.

Доступнішими для населення організаційними формами клубного СПА є ті фітнес-центри й салони краси, які надають своїм клієнтам окремі СПА-послуги. Часто в таких центрах клієнтам, обмеженим у часі, пропонують СПА-інтенсиви: week-SPA (однотижневі), week-end-SPA (програми на вихідні) чи навіть day - SPA (одноденні (одноразові) процедури).

Серед курортних СПА-центрів виокремилися два підтипи: стаціонарні та круїзні [4]. Спеціалізовані СПА-круїзи щойно входять в моду, проте з огляду на вартість доступні вони лише обмеженому колу респектабельних споживачів.

Основною ж організаційною формою СПА-курорту у сучасному світі є Hotel Resort & SPA.

Hotel & SPA - це готельно-курортний комплекс, розташований у курортній місцевості, де використовуються природні лікувальні ресурси й функціонує центр СПА-рекреації; західний еквівалент вітчизняних санаторіїв з лікуванням, оснащених сучасним апаратним комплексом фізіотерапії та відповідно

обладнаними СПА-процедурними кабінетами. (На сьогодні найкращим в Україні прикладом курортних закладів цього типу є Hotel & SPA «Palmira Palace Resort & SPA» в Ялті та «Rixos-Прикарпаття» у Трускавці).

У рекреаційний комплекс курортних СПА-готелів неодмінно входять такі складові: відкриті і закриті басейни з термальною, морською чи звичайною водою (часто з ефектом гідромасажу), душі з ефектом масажу, грязева й парна лазні, лежачки з підігрівом для мокрого масажу. Між сеансами СПА гості можуть скористатися освіжаючими душами із регульованим струменем води. Душі бувають двох видів - тропічного або холодного полярного дощу. Альтернативою також є «крижаний туман». За бажанням до води додають аромоекстракти лимона, маракуї тощо.

Паралельно з неодмінними водними процедурами на СПА-курортах пропонуються безліч різновидів ручного масажу і послуги професійних східних масажистів, маски для обличчя і тіла, лімфодренаж, пілінги, обгортання, ароматизовані ванни тощо. При багатьох СПА-курортах працюють медичні центри, що спеціалізуються на лікуванні тих чи інших захворювань. Вони ж пропонують програми для вирішення таких проблем, як зайва вага, нервові розлади, а також послуги естетичної хірургії. У багатьох центрах складають спеціальні СПА-меню, продукти для яких добирають лікарі-дієтологи. Клієнти одержують збалансовані за живильними елементами страви і худнуть, не відчуваючи голоду [2].

Отже, основними СПА-процедурами поліфункціонального СПА-курорту є:

- душ Шарко - струменевий душ;
- перлові аромованни (масаж здійснюється пухирцями повітря, що пропускається через воду, в яку додають водорості чи ефірні олії);
- камерні ванни (місцеві ванни для рук і ніг з метою поліпшення кровообігу і знеболювання);
- гідромасаж - підводний масаж різноспрямованими струменями повітря і

води (у багатьох центрах у воду додають ефірні олії);

- водоростелікування - аплікації з подрібнених підігрітих водоростей;
- грязелікування - аплікації лікувальних грязей;
- масажі - спеціалізовані (місцеві, загальні) та східні з ароматичними й лікувальними оліями;
- лімфодренаж - ручний масаж, що поліпшує лімфообіг;
- ендермологія - механічний масаж із застосуванням вакууму;
- пресотерапія - поліпшення відтоку крові і лімфи під дією підвищення тиску в спеціальному «чоботі»;
- світлотерапія - слабе ультрафіолетове опромінення;
- кріотерапія - аплікації холодного гелю для поліпшення кровообігу;
- стоунтерапія - масаж тіла за допомогою гарячих каменів базальтової породи і холодних з білого мармуру;
- кардіотренінг - дозовані тренування в залі тренажерів під керівництвом інструктора [13].

На базі основної класифікації світового СПА базується формування різного роду СПА-підприємств, таких як СПА-курорти та СПА-готелі. Але слід розуміти різницю між поняттями готель зі СПА (зоною, центром) і СПА-готель [1]. Якщо в першому випадку мається на увазі наявність додаткового сервісу організованого за принципом «курорт одного дня» (Day-SPA в складі: салон краси, косметологічний кабінет, банний СПА, кілька спеціалізованих СПА кабінетів, зона фітнесу), то СПА-готель - це підприємство індустрії гостинності орієнтоване на надання комплексу послуг, заснованих на використанні традиційних методів курортології та натуротерапії в цілях профілактики, оздоровчого відпочинку та косметологічної корекції [9].

Умовно можна розділити всі СПА-центри при готелях з огляду на їх територіальне розташування: міські та заміські. Принципову різницю між ними можна виокремити у формулі:

- СПА при готелі в місті - це послуги гостинності та додаткові

оздоровчі процедури.

- СПА при готелі за містом - це послуги оздоровчого відпочинку та послуги гостинності. Заміські готелі також поділяються на СПА-готелі і готелі зі СПА.

Послуги СПА-центру в заміських готелях - це в основному програми, розраховані на більш тривале перебування клієнта в СПА-центрі. Обов'язковою частиною таких програм є лікарський контроль і цільове очікування видимого результату, наприклад, для зниження ваги.

Якщо в СПА-центрах у заміських готелях СПА продукт пропонується у вигляді індивідуальних комплексних програм, як правило, розписаних на весь період перебування клієнта, то для міських готелів характерні продажі експрес доглядів і СПА процедур у вигляді пакетів (окремих технологічно взаємопов'язаних СПА процедур).

Для готельних СПА-центрів орієнтованих на клієнта з міста рекомендована організація популярних процедур так званого безопераційного омолодження для досягнення швидкого видимого результату (за рахунок RF, IPL і лазерних технологій). Наявність зазначених процедур дозволять істотно збільшити прибутковість кабінетів косметології. Більше того, для закріплення ефекту клієнтові потрібно пройти серію процедур (як правило, 3-5 процедур з інтервалом 1-2 тижні), що робить його частим гостем і збільшує шанси на продаж інших послуг.

Загальна структура приміщень та спектр послуг виглядає наступним чином:

1. Зона очікування (рецепція + фітобар + громадське харчування)
2. Волога зона (аква зона + термальна зона)
3. СПА-процедури
4. Зона краси
5. Зона релаксації і відпочинку
6. Фітнес зона.

Функціонально-типологічні складові СПА-комплексу формуються набором послуг, які доцільно згрупувати у відповідності до функціональних процесів, які відбуваються в ньому.

- Зона очікування. Необхідно забезпечити можливість одночасного перебування великої кількості відвідувачів і надання їм необхідних послуг, а також передбачити простий і швидкий доступ до всіх приміщень вхідної зони та комунікаційних вузлів.

- Аква зона. Приміщення, виділені під цільове використання методик водолікування, а також кабінети для проведення процедур з використанням вологого середовища. Обладнано таким устаткуванням як басейни: плавальні; спортивні; для стрибків в воду; гідромасажні; комбіновані. Ванни: гідромасажні, бальнеологічні. Душі: каскадний, циркулярний, Шарко. Флотарії (пристрої для створення ефекту невагомості). Особливу увагу при облаштуванні вологої зони варто приділити басейну і ванні. Це повинно бути професійне устаткування, розраховане на більш інтенсивну експлуатацію, ніж побутове. Таке устаткування має спеціальні системи очищення і дезінфекції, не передбачені в побутових моделях.

- Термальна зона. Функція самостійна (відвідування конкретно лазень), або підготовча до СПА процедур (прогрівання тканин, м'язів). Найбільш оптимальними є: хамами і кедрові бочки, які мають найменшу кількість протипоказань. Сумнівними є інфрачервоні сауни, тому що в них теплопередача може супроводжуватися електромагнітним випромінюванням.

- Зона проведення СПА-процедур. Зона СПА процедур: таласотерапії, грязелікування і масажу, а також кабінети косметологічного і естетичного догляду. Багатофункціональні СПА кушетки, на яких можна проводити як сеанси масажу, так і різноманітні СПА - і косметологічні процедури. Кушетки з водяним матрацом і ефектом флотації. Наявність фізіотерапевтичного устаткування залежно від концепції СПА.

- Зона краси. У цій зоні пропонуються іміджеві послуги: перукарні,

манікюр і т.д. Базовий перелік устаткування для салону краси, тільки з урахуванням СПА-специфіки. Ця зона не є обов'язковою, однак концепція повноцінної й комплексної пропозиції для клієнта вимагає присутності цієї популярної послуги.

- Зона релаксації. Спеціально відведене місце для відпочинку клієнтів після процедур і між ними. Устатковано ергономічними шезлонгами, масажними кріслами, кушетками з водяним матрацом для аква-медитації, арома- і хромоустановками. Для проведення сеансів релаксації та медитації можуть використовуватись спортивні зали та зони відпочинку при процедурних кабінетах, лазнях, басейнах.

- Фітнес-зона. Приміщення для загальної фізичної підготовки організму людини. Проводиться у спеціально обладнаних спортивних залах.

Таким чином, перелік основних послуг СПА-центру при готелі може відрізнитися від переліку послуг СПА-готелів згідно наявності територіального розташування, лікувальної серовини, основних функціональних зон та професійної спрямованості центру.

1.2. Сучасний стан розвитку ринку СПА-курортів та СПА-центрів при готельних підприємствах України та закордоном.

Світовий ринок СПА-послуг дуже молодий, однак, він швидко розвивається. У багатьох країнах його обсяг виріс на 100% і більше (приміром в Австралії з 2002 року його обсяг виріс на 129%, у Малайзії - на 200%). В Україні ринок СПА - послуг ще тільки починає розвиватися. У столиці й деяких великих містах існує кілька окремих закладів і цілий ряд косметичних салонів, що називають себе СПА. СПА-центри при готелях - окремий великий сегмент ринку, що має тенденцію до стрімкого зростання: 76% існуючих СПА такого типу в Європі з'явилися за останні роки [7].

Територіальна організація СПА-курортів у світі невпинно ускладнюється

за рахунок відкриття нових курортних і клубних СПА-центрів. Основу територіальної організації СПА-рекреації становить мережа престижних оздоровчо-відпочинкових курортів, що стали популярними завдяки унікальним цілющим властивостям місцевих природних ресурсів: мінеральних чи термальних вод, грязей, клімату тощо. Це, зокрема, курорти Альпійського поясу Європи (Швейцарія, Австрія, Франція) та передгірні бальнеокурорти Італії, Німеччини, Чехії й Угорщини [1,3,11].

Альпійські СПА-курорти приваблюють десятки тисяч відвідувачів термальними водами, мінеральними розсолами, багатством мінеральних торфових грязей, біологічно активними фіторечовинами, а також власними екологічними плантаціями і фермами, які забезпечують лікарськими травами, дієтичними й вітамінними фітококтейлями, молоком, йогуртами, сирами з лучноальпійського різнотрав'я, медом та іншими продуктами бджільництва.

Лідером серед європейських країн за кількістю й престижністю альпійських СПА-курортів є Швейцарія. Згадаємо хоча б прославлений курортний комплекс SPA-Alpentherme у містах Санкт-Моріц, Давос, Кран-Монтана, Лейкербад, Церматт, Інтерлакен, Ароза, інші курортні центри Швейцарських Альп. Мало чим поступаються їм не менш прославлені французькі Віші, Евіан, Ла-Боль, Кодалі.

З огляду на новітні тенденції розвитку курортної галузі курорти України просто зобов'язані модернізуватися, щоб зарекомендували себе на європейському ринку як курорти wellness-типу. Конкуренцію іноземним СПА-курортам можуть скласти менше десятка вітчизняних курортних центрів. А висококонкурентний курортний СПА-сервіс нині в Україні пропонують клієнтам лише «п'ятизіркові» готельно-рекреаційні центри Великої Ялти - «Palmira Palace Resort & SPA» і парк-отель «Приморський парк» - та Трускавця - «Rixos-Прикарпаття».

Окрім АР Крим сприятливими природно-ресурсними передумовами й ринковими перспективами розбудови мережі СПА-центрів володіє західний регіон України. Осередям розбудови геопросторової мережі СПА-центрів

клубного типу у західному регіоні країни є м. Львів, мережі СПА-центрів курортного типу м. Трускавець.

У Львові впродовж кількох останніх років активно розбудовується інфраструктура клубних СПА-центрів. Першим серед них став «СПА-центр «Софія» у складі «Гранд-Готелю», однак дедалі гострішу конкуренцію йому складають нові центри здоров'я і краси «Sharel - day SPA», «Vipart», «Аквамарин», «Ріо», «Бель Палаццо». Скажімо, львівський СПА-центр «Аквамарин» здатний запропонувати своїм відвідувачам гідромасажний басейн нового покоління «Grand Canyon Legend», душ «VICHY», аероіонотерапію, гідротерапію, римську лазню, ванну «Гейзер», масажі за системою «LPG», водоростеві обгортання, кабінет косметологічних процедур та солярій;

СПА-центр «Саона» - озонотерапію, ультразвуковий пілінг, солярій, косметологічні програми, масажі, антицелюлітні програми, гідролазерний душ. Турпродуктною «родзинкою» іншого львівського СПА-центру «Ріо» є апаратне забезпечення для пресотерапії та інфрачервоної сауни.

З 2009 р. нові можливості курортного СПА запропонував новозбудований СПА-комплекс першого львівського 5-зіркового готелю «Леополіс» з ексклюзивними апартаментами короля Данила.

Бальнеокурорт Трускавець - це перший в Україні центр зародження традицій національного курортного СПА. Славою справжньої «СПА-столиці» Західної України Трускавець завдячує готельно-санаторному комплексу «Rixos-Прикарпаття», що належить до відомої турецької мережі фешенебельних готелів «Rixos», основна мета якої - поширення нової концепції курортного відпочинку й оздоровлення. Тут розроблені ефективні програми профілактики й релаксу для сучасних ділових людей, які ведуть активний спосіб життя, а також програми корекції косметологічних недоліків. Інноваційна курортна «родзинка» - релакс-програма «Краса і здоров'я» - передбачає плавання в басейні площею 500 м² (при температурі, близькій до температури тіла, відбувається найбільш активне всмоктування шкірою необхідних організму мінералів і мікроелементів),

перебування в альфакапсулі, турецькому хамамі, римській парній, гідромасажній ванні-джакузі, вуглецевій ванні, заняття фітнесом, східний, рефлекторний і підводний масажі, парафінові аплікації та озокеритові компреси, чотири види водоростевих і чотири типи грязевих обгортань, акупресуру й електротерапію, 15 видів дієтичного харчування тощо.

Доступнішими за ціною для пересічних рекреантів є СПА-програми трускавецьких курортних готелів «Маріот Медікал Центр», «Женева», міжнародного реабілітаційного центру «Еліта».

Також до теоретичних передумов дослідження можна віднести аналіз існуючих СПА-комплексів та їх архітектурно-планувальної організації. Це дозволить з'ясувати найбільш ефективні та затребувані рішення та підходи в цій галузі.

Також важливо проаналізувати законодавчу базу, що регулює будівництво та експлуатацію СПА-комплексів, а також стандарти та нормативні документи, що визначають вимоги до їх архітектурно-планувальної організації.

Отже, теоретичні передумови дослідження особливостей архітектурно-планувальної організації СПА-комплексів включають аналіз існуючих теоретичних підходів, технічних та технологічних можливостей, сучасних тенденцій у галузі туризму та відпочинку, соціокультурні особливості та традиції населення регіону, законодавчу базу та стандарти.

1.3. Вітчизняний та зарубіжний досвід проектування

Вітчизняний досвід

СПА - це комплекс процедур на основі води та грязей термальних джерел. Комплекс, в склад приміщень якого обов'язково входять сауна (з варіаціями на тему – хамам, лазні, тощо), басейн (один або декілька), кімнати для процедур та відпочинку.

Важливо, щоб СПА-об'єкт відповідав потребам цільової аудиторії. В

архітектурі будівлі найбільш важливу роль грає функціональність. На перше місце ставиться концептуальна відповідність архітектурного стилю типу СПА-підприємства, оригінальність виконання, відміну від інших, але не розкіш. З іншого боку, клієнт, прийшовши в СПА, сподівається потрапити саме в СПА-атмосферу, але не в економічний санаторний варіант відпочинку. А найважливішим завданням комплексу для відпочинку і туризму є створення розслаблюючої атмосфери для відвідувачів засобами дизайну.

При будівництві СПА-комплексу особливо цінуються натуральні матеріали, такі як дерево, вода, камінь, глина та ін.. Які надають гармонійний вплив на людський організм. «Verholy Relax Park» - це СПА-комплекс з котеджами, шале, басейнами, СПА зонами. Розташований в глибині соснового лісу, в Полтавській області [22].

Заміський комплекс досить молодий, відкриття відбулося навесні 2015 року в селі Верхоли. Село Верхоли знаходиться на лівому березі річки Коломак.

В оформленні дизайну використана класична стилістика швейцарського шале. Простота і витонченість ліній, підбір традиційно натуральних матеріалів в поєднанні ергономіки організації життєвого простору (рис.1.6.).

Рис.1.6. Verholy Relax Park

На території знаходиться спортивний комплекс, великий критий басейн з підігрівом, джакузі, хамам, лазня, санаріум, спортивна зала та ще один відкритий великий басейн з підігрівом, дитячий басейн, гідромасажний басейн й бар

(рис.1.7.,1.8.).

Рис.1.7. Verholy-Pool

Протягом періоду будівництва не вирубали жодного дерева, що є одним з вагомих критеріїв побудови туристичних комплексів у навколишньому середовищі (рис.1.9.).

Рис.1.8. Verholy-санаріум

Рис.1.9. Verholy-комплекс

Закордонний досвід

Якщо згадати історію СПА, то сочатку ці три букви розшифровували як назва місця, де надавалися оздоровчі процедури з використанням води. У СПА була репутація чогось незрозумілого, недешевого і не всім доступного, але привабливого. Сьогодні СПА тлумачать як спосіб життя, як комплекс послуг, призначених для оздоровлення та поліпшення загального самопочуття. У цей комплекс входять не тільки різні процедури по догляду за обличчям і тілом, а й здорове харчування, фізичні вправи, духовні практики, тобто СПА проповідує холистический підхід до здоров'я людини.

Ще 20 років тому СПА-комплекси, салони та лікувальні комплекси з дизайном свого часу були популярним і престижним місцем відпочинку. В майбутньому напрям розвитку визначатимуть сучасні тенденції. Тут необхідно відмітити: малоцікаві архітектурні рішення не будуть успішні, оскільки зіллються із загальною масою схожих об'єктів. Дизайн та архітектура грають важливу роль в спеціалізації комплексу для відпочинку. В майбутньому зможуть

зайняти вигідну позицію на ринку лише ті об'єкти, які виділятимуться рівнем інноваційних рішень.

Замок Ельмау - Баварія (Німеччина) [23].

Замок Ельмау ХІХ століття на півдні країни біля підніжжя гір Веттерштайн (Wetterstein), між містечком Гарміш-Партенкірхен і селом Клаис.

Дістатися до комплексу можна через приватну автодорогу, або ж стежкою прорубану прямо крізь скелю, через ущелину Партнахкламм. З початку на полонині розташовувалися ферма і лісопилка. Людвіг ІІ не раз зупинявся саме тут по дорозі в свій замок «Шахен».

В даний час замок Ельмау є баварський альпійський комплекс класу люкс.

Перед першою світовою маєток купив професор і філософ Іоганес Мюллер, якого принц Макс Баденський вважав своїм ідейним наставником. Побудова замку закінчилася в 1916 році. Замок призначався для усамітнення від метушні навколишнього їх реальності.

У 1942 році, для запобігання конфіскації, використовувався для відпочинку військовослужбовців вермахту.

У 1944 році замок був перетворений у військовий госпіталь.

У 1945 році замок використовували американці спочатку як концтабір для нацистів, а потім - як зимову військову школу.

З 1957 року замок став місцем проведення концертів камерної музики.

З 22 червня 2007 року знову відновлений замок став функціонувати, як п'ятизірковий комплекс. Цей розкішний курортний комплекс складається з 2 готелів в оточенні Баварських Альп, що знаходяться біля гірського хребта Веттерштайнванд (рис.1.10.).

Заспокійливий звук тиші і стрімких гірських потоків в чарівному відокремленому місці, захищеної долини Баварських Альп на висоті 1000 м над рівнем моря (в 100 км від Мюнхена) (рис.1.11.).

Рис.1.10. Замок Ельмау (Schloss Elmau), Баварія (Німеччина)

Тут велику увагу приділяють психологічному стану гостей, тому крім СПА-процедур, благотворно впливають на тіло, пропонують заняття йогою, піші та велопогулянки по мальовничих околицях, концерти, майстер-класи та лекції (рис.1.12.).

Рис.1.11. Schloss Elmau, Баварія (Німеччина)

В склад комплексу входять чотири СПА-центри, один з яких призначений для сімей з дітьми. У них вам запропонують різні види масажу, процедури для омолодження шкіри обличчя і тіла, фізіотерапію, корекцію постави і фігури.

Рис.1.12. Schloss Elmau

До послуг туристів бар, сад, СПА-центр і тераса. Ресторан та відкритий басейн, критий басейн і фітнес-центр.

Жити в комплексі не обов'язково - можна зупинитися в іншому місці і приходити в призначений час на процедури.

Рис.1.13. Finca Prats Hotel Golf & Spa / Pàmpol Arquitecte SLP

Цей готель і спа-центр розташований у навколишньому рельєфі, який створений самим проектом (рис.1.13.) [24]. Ця взаємодія з ландшафтом створює низку напівінтер'єрних просторів. Кілька створених майданчиків допомагають організувати різні функції будівлі: дозвілля та бізнес.

Рис.1.14. Finca Prats Hotel Golf & Spa / Pàmpols Arquitecte SLP

Окремі простори об'єднані внутрішньою структурою, яка сформована на перекритому просторі, що є безперервним і плинним (рис.1.14.). Насправді будівля складається з трьох ізольованих корпусів, які містять кімнати, розташовані на горизонтальній площині з ландшафтним дизайном і з'єднані горизонтальним елементом, що приховує в собі сервісні служби. Зелений дах ще більше інтегрує будівлю в ландшафт, водночас дозволяючи її сильному сучасному дизайну контрастувати з навколишнім середовищем.

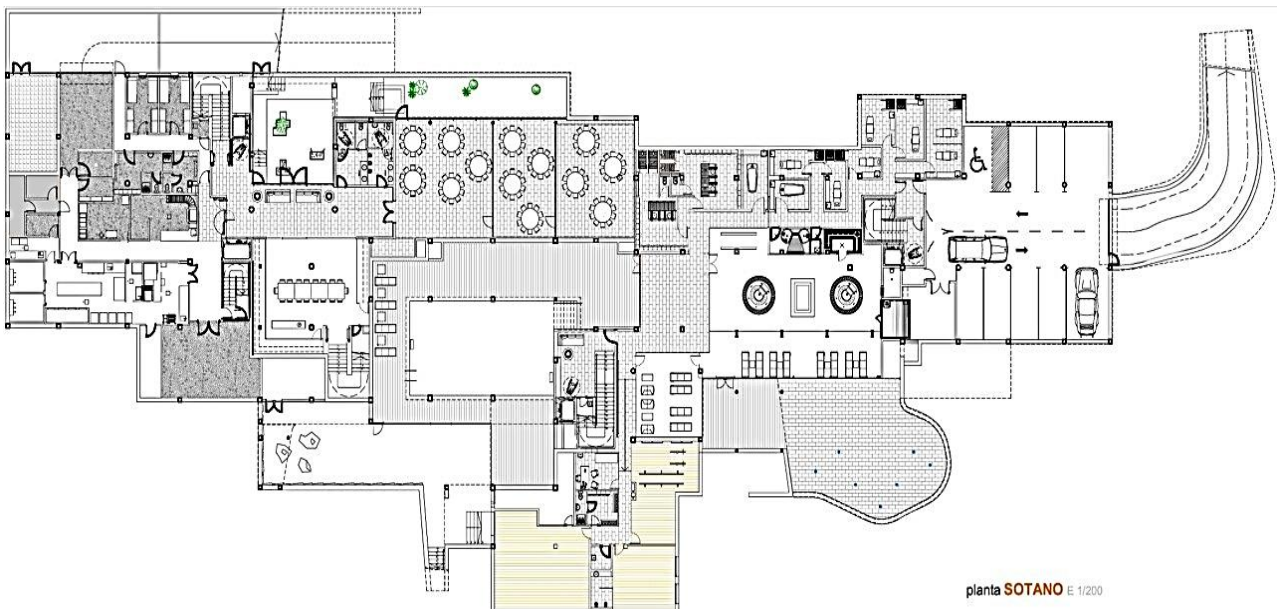

Рис.1.15. План -1-го поверху Finca Prats Hotel Golf & Spa

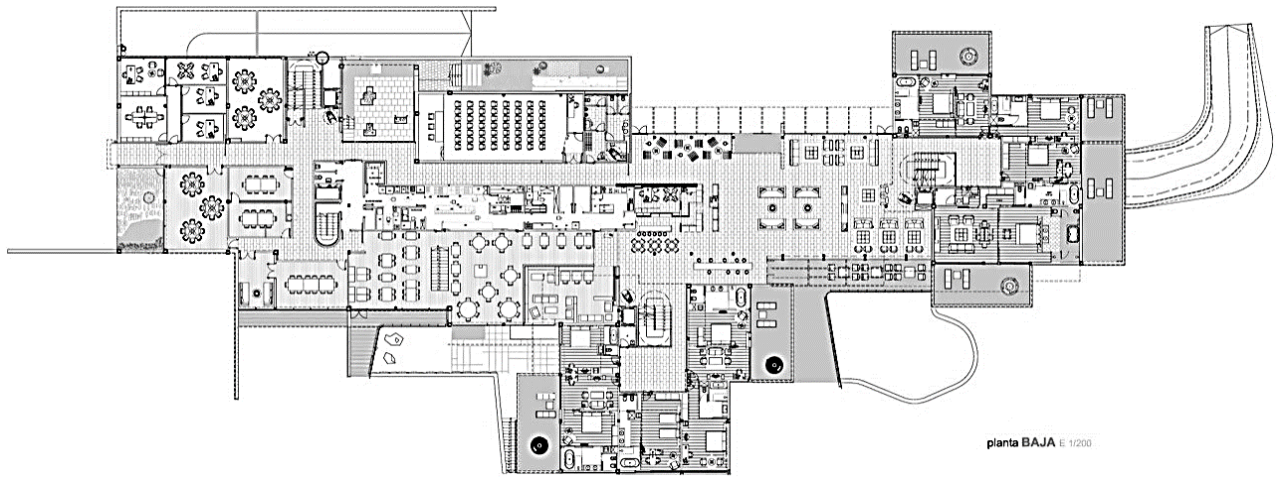

Рис.1.16. План 1-го поверху Finca Prats Hotel Golf & Spa

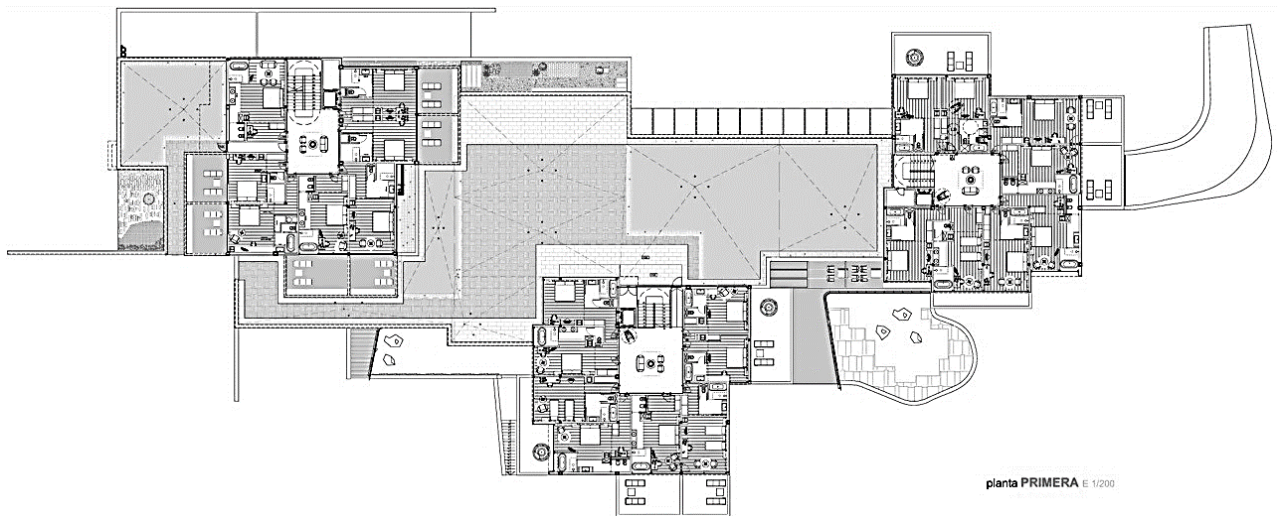

Рис.1.17. План 2-го поверху Finca Prats Hotel Golf & Spa

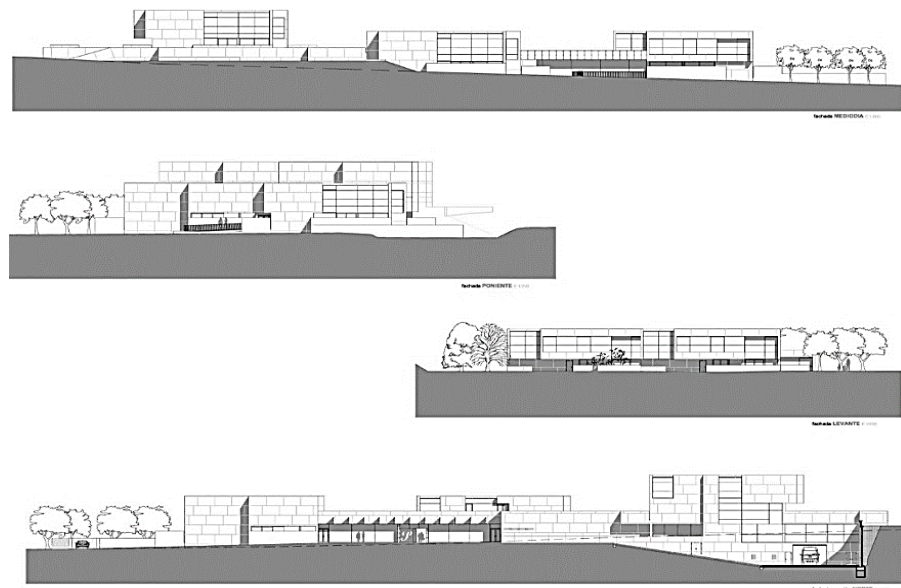

Рис.1.18. Фасаду Finca Prats Hotel Golf & Spa

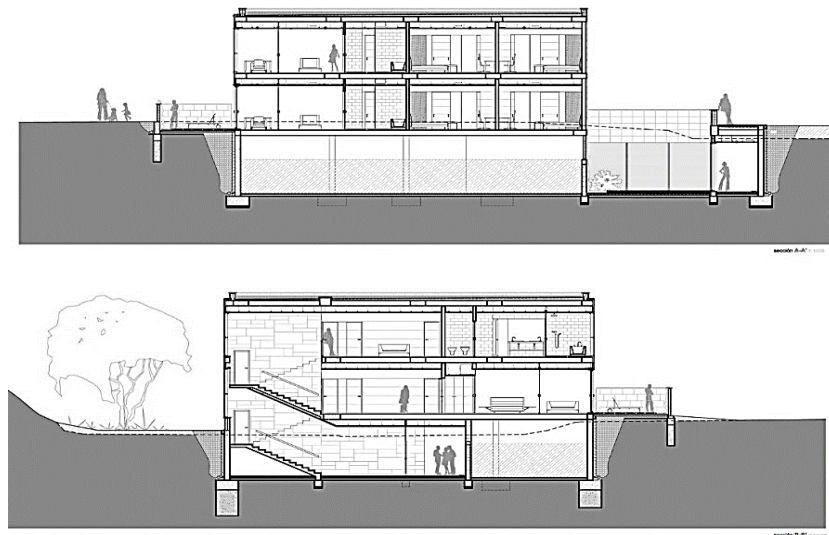

Рис.1.19. Розрізи Finca Prats Hotel Golf & Spa

1.4. Фактори, що впливають на проектування СПА-комплексів

Проектування СПА-комплексів (спа-центрів) включає в себе багато різних факторів, які впливають на їх функціональність, ефективність та успішність. Нижче перераховані деякі з таких факторів (рис.1.20.):

1. Розташування: вибір місця для будівництва СПА-комплексу є дуже важливим фактором, оскільки від цього залежить успіх бізнесу. Найкраще місце для розташування СПА-комплексу - це зелена зона або віддалена від шумних доріг та промислових підприємств.
2. Дизайн та інтер'єр: дизайн СПА-комплексу є важливим елементом, який впливає на зручність та комфорт для клієнтів. Необхідно враховувати естетичні вимоги, зону відпочинку, кімнати для масажу, сауни та інші.
3. Устаткування та обладнання: в СПА-комплексі необхідно мати всі необхідні інструменти та обладнання для роботи. Це можуть бути масажні столи, ванни, сауни, косметичні засоби, а також відповідне приміщення для зберігання цих засобів.
4. Персонал: професіоналізм персоналу є ключовим фактором для успішного СПА-комплексу. Він повинен бути кваліфікованим та досвідченим в своїй справі, знати всі техніки та методики масажу, косметології та інших

процедур.

5. Асортимент послуг: СПА-комплекс повинен надавати широкий спектр послуг для задоволення різних потреб та вимог клієнтів. Це можуть бути процедури для тіла та обличчя, масаж, косметичні процедури для ніг, ароматерапія, фітнес-зали та інші.
6. Безпека та гігієна: СПА-комплекс повинен дотримуватися всіх норм та правил безпеки та гігієни, щоб забезпечити безпеку та здоров'я клієнтів та персоналу. Наприклад, важливо дотримуватися правил стерилізації та дезінфекції інструментів та обладнання.
7. Маркетингова стратегія: для успішного функціонування СПА-комплексу необхідно мати ефективну маркетингову стратегію, яка включає в себе рекламу та просування бренду, акції та знижки для клієнтів, співпрацю з іншими компаніями та ін.
8. Фінанси: не менш важливим є фінансовий аспект проектування СПА-комплексу. Потрібно визначити бюджет, який потрібен для будівництва та обладнання СПА-центру, а також витрати на заробітну плату персоналу та інші витрати. Важливо також враховувати доходи та прибуток, який може забезпечити СПА-комплекс.
9. Локація та доступність: для СПА-комплексу важливо мати вдалу локацію та бути легкодоступним для клієнтів. Краще, якщо СПА-комплекс розташований в центрі міста або в туристичній зоні. Також важливо враховувати наявність парковки та зручний доступ до СПА-комплексу для людей з обмеженими можливостями.
10. Конкуренція: важливо вивчити конкуренцію на ринку та зрозуміти їх переваги та недоліки. Це допоможе побудувати стратегію, яка дозволить СПА-комплексу виділитись на тлі конкурентів та залучити більше клієнтів.
11. Партнерство: співпраця з іншими компаніями, наприклад, готелями, ресторанами або іншими СПА-центрами, може стати додатковим джерелом доходу та підвищити впізнаваність бренду СПА-комплексу.

12. Екологічна стійкість: в сучасному світі все більше людей звертають увагу на екологічну стійкість та екологічність бізнесу. Тому важливо дбати про екологічність СПА-комплексу та використовувати екологічно чисті матеріали та обладнання.

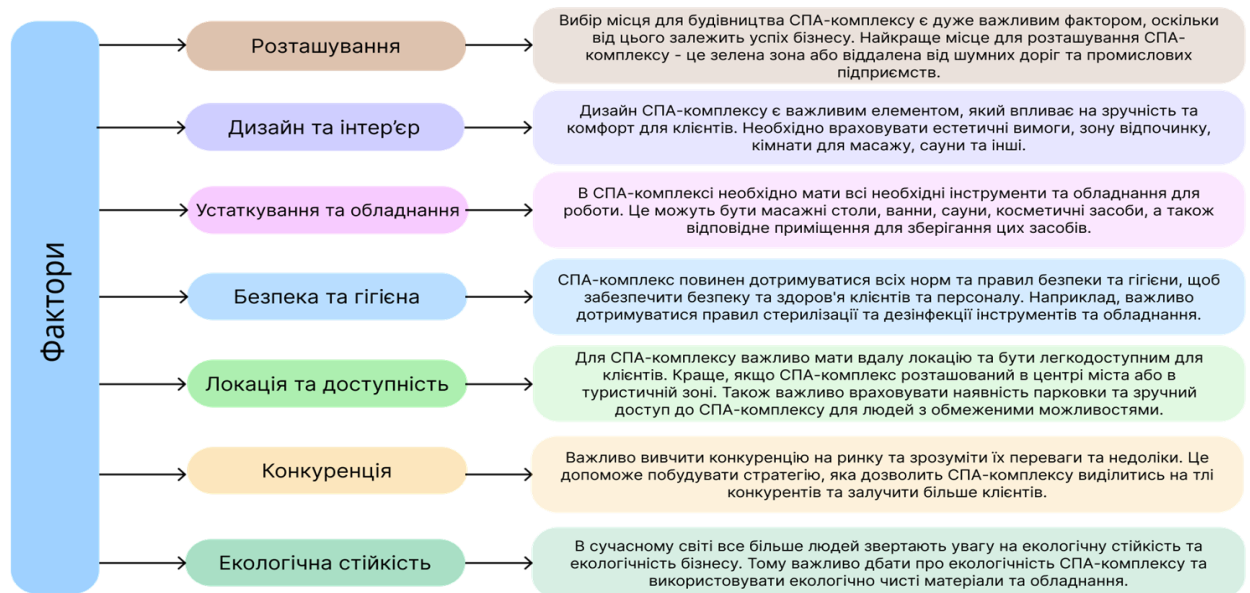

Рис.1.20. Схема факторів, що впливають на проектування

Узагалі, проектування СПА-комплексу - це складний та багатоаспектний процес, який потребує уваги до багатьох деталей. Успішний СПА-комплекс - це результат грамотного планування, правильного вибору рішень та професіоналізму персоналу.

Ці фактори не є вичерпним списком, проте вони є основними аспектами, які потрібно враховувати при проектуванні СПА-комплексу. Комплексний підхід до проектування допоможе створити ефективний та прибутковий бізнес, який задовольнить потреби клієнтів та персоналу та буде відповідати сучасним стандартам та тенденціям.

Дослідження географічного положення України дозволяє стверджувати, що наша держава багата на всі необхідні для СПА-готелів ресурси, серед яких можна виділити бальнеологічні, кліматичні та ландшафтні [18,20].

Стосовно бальнеологічних ресурсів, то в Україні наявні мінеральні води всіх основних бальнеологічних груп. Деякі з них, зокрема «Миргородська»,

«Куяльник», «Поляна квасова», «Берегівські мінеральні води», «Нафтуса» і радонові води є унікальними і мають світове значення [21]. Це важливо для SPA-індустрії, так як невід'ємним її компонентом являється вода, оскільки людське тіло - це 70% води, від чистоти та достатньої кількості якої, залежить як фізичне так і духовне здоров'я. Крім того, Україна володіє практично невичерпними і найбільшими у світі запасами лікувальних грязей, які складаються з різних за природним утворенням і лікувальною дією відкладів морських заток і озер.

Кліматичні ресурси нашої країни з погляду їх рекреаційного використання належать до найкращих, адже клімат в нас переважно помірно континентальний, лише на півдні Криму має ознаки субтропічного, що може мати позитивний ефект на здоров'я людини.

Ландшафтні рекреаційні ресурси України теж доволі багаті та різноманітні, тому ландшафтотерапія - оздоровлення дією природної краси, шуму лісу, моря - є доволі перспективним напрямком розвитку українських курортів.

В нашій країні звично виділяють два основних географічних СПА-центри - Крим та Карпати. Хоча, зрозуміло, що об'єкти СПА- та wellness-індустрії діють і в інших регіонах держави. Наприклад, у Сатанові (на межі Хмельницької та Тернопільської областей), Хмільнику (Вінницька область) і навіть на Донбасі (санаторій «Соляна симфонія» в Соледарі та ревматологічний центр у Слов'янську).

Кримський півострів, зокрема його прибережна зона, буквально створений для використання його з оздоровчою метою. Першість серед СПА-міст, що практикують грязелікування, завдяки поєднанню таких цілющих факторів, як морський клімат, солі, грязі, джерела мінеральної води (води «Кримська», «Сакська», «Куяльник») утримують Євпаторія, Саки та Одеса. Wellness-курорти Криму базуються на рекреаційних ресурсах Чорного та Азовського морів, лісових і гірських масивів, багатих джерелами лікувальних і мінеральних вод, грязьових озер. На території узбережжя на даний час функціонують близько 12 закладів готельного господарства, що надають оздоровчі послуги, але ці готелі

мають лише невеликі СПА- та wellness-центри, які надають доволі обмежений асортимент послуг.

Щодо карпатського та сусідніх з ним регіонів, то нині їх природний потенціал не використовується належним чином, адже тут сьогодні функціонує невелика кількість СПА-готелів.

Слід зазначити, що позитивно на розвиток СПА-індустрії в Україні вплинуло відкриття компанією «Reikartz Hotel Management» у 2012 році в Україні мережі wellness-курортів «Vita Park», серед яких готель «Vita Park Akvadar» розташований в Черкаському лісництві недалеко від дендропарку «Софіївка» (м. Умань), готель «Vita Park Izki», що знаходиться у мальовничій гірській місцевості біля підніжжя гори Магура, що в Карпатах, та еко-готель «Vita Park ShishkiNN», розташований в 150 км від Києва в селищі Снов'янка Чернігівської області [21].

Тому, згідно світових тенденцій розвитку СПА-індустрії та наявних ресурсів для лікування та оздоровлення на території України виділяють наступні тенденції (рис.1.21.):

- 1) Розширення геопросторової організації мережі розвитку SPA-центрів при готельних підприємствах України.

На найближчу перспективу прогнозується подальше ускладнення геопросторової організації мережі СПА-курортів регіону. На черзі поява нових регіональних багатопрофільних курортних СПА-центрів при готелях у містах Моршин, Яремче, Славське, Східниця, Свалява, Солотвино та СПА-салонів в обласних центрах регіону.

- 2) Використання американської моделі СПА та ама-масажу.

З огляду на темпи життя та матеріальні можливості більшості громадян України, було виявлено тенденцію до відвідування міських СПА та споживання експрес-послуг СПА догляду за шкірою обличчя та тіла. Такі характеристики притаманні американській моделі СПА. Треба зазначити, що особливостями американських спа-технологій є:

- максимальне використання різних поєднань впливів (світло, вода,

кисень, легкий бриз, комфортне тепло й приємні звуки й запахи);

- можливість проведення одночасного догляду як за тілом, так і за обличчям, областю декольте;
- використання у якості косметичних засобів лікувальних грязей, різнокольорової глини, водоростей, масажних технологій, практик медитації та релаксації;
- універсальність використовуваних технологій (естетика, оздоровлення, профілактика) як для жінок, так і для чоловіків;
- комбіноване використання сухих і вологих спа-технологій (пілінги, масажі, обгортання, душ, ванна);
- наявність експрес-технологій - це експрес-програми та процедури, які допомагають швидко й комплексно досягти бажаного результату (зняти стрес, розслабитися тощо);
- можливість проведення й самостійне управління технологіями без участі лікаря або спа-оператора (автоматизація й механізація);
- індивідуальність проведення процедур (тільки одному клієнтові);
- холістичний супровід процедур (світло - хромотерапія, запах - ароматерапія, звук - музикотерапія).

Спа-капсули не займають багато місця й тому незамінні в невеликих за площею СПА-центрах. Вони дають можливість проведення великої кількості спа-процедур, а також експрес-послуг (25-30-45 хвилин). Вологі капсули виконують функції загального й ручного душу, що вигідно в невеликих спа-кабінетах.

Міські СПА є найбільш рентабельними за обсягом роздрібних продажів. Це в основному косметика для домашнього догляду. Порівняльний аналіз структури виручки засвідчив, що послуги і товари, реалізовані у салонах України, співвідносяться як 70% до 30%; у США - 40% до 60%; у Німеччині 30% становлять послуги, 70% - товари.

Ще однією СПА-технологією для жителів мегаполісу є експрес-техніка -

традиційний ама-масаж. «Ама» буквально означає «заспокоєння руками».

Переваги ама-масажу:

- клієнт перебуває в положенні сидячи;
- клієнт залишається в одязі;
- не потрібна масажна олія;
- може виконуватися скрізь (в офісі, супермаркеті, в аеропорті, у готелях) і в будь-який час (наприклад, в обідню перерву);
- час проведення процедури - 15 хвилин;
- низька ціна;
- масаж доступний для великої кількості людей;
- мінімум інвестицій (покупка масажного стільця).

3) Перебудова санаторіїв та баз відпочинку у СПА і wellness-готелі. Одним з перспективних напрямків інвестування стає реконструкція санаторіїв і баз відпочинку, розташованих навколо мегаполісів, переобладнання їх у СПА і wellness - готелі. Така тенденція буде мати результат тільки через значний проміжок часу, але може гарантувати постійний потік клієнтів, незалежно від сезонності. Основними містами розбудови прогнозують Донецьк, Дніпропетровськ, Київ, Львів, Тернопіль і великі міста Криму та Карпат.

4) Інформування населення про наявність СПА-послуг та особливості їх споживання.

Рис.1.21. Схема тенденцій розвитку

Проблема неосвідченості національного споживача призводить до зниження споживацької спроможності на ринку у СПА послуг. Клієнт не розуміє різниці у технології надання послуг у СПА у міських та заміських готелях.

Клієнт повинен приїжджати в заміський СПА-готель з уже купленою програмою. Отже, основні продажі повинні здійснюватися заздалегідь, за межами готелю. Основні методи продажів - інтернет, участь в мережових продажах, цільова робота з туристичними агентствами, присутність в цільовому медійному просторі.

У міському готелі з СПА клієнт купує СПА - послуги як додатковий сервіс. З цієї причини, такий продаж здійснюється всередині самого готелю. Основні методи продажів - поширення інформації про наявність в структурі готелю СПА-центру типовими методами. Цільова робота з клієнтами готелю з продажу СПА-послуг (інформація в номері, відео в мережі, ознайомчі екскурсії, бонусні відвідування СПА-центру, інше) [19]. Тому на даний момент проходить значна кількість рекламних акцій у великих містах України за допомогою засобів інтернет, телебачення, подарункових сертифікатів тощо.

Отже, серед тенденцій розвитку СПА-центрів при готельних підприємствах України можна визначити розширення геопросторової організації мережі розвитку СПА-центрів при готельних підприємствах; використання американської моделі СПА та ама-масаж; перебудова санаторіїв та баз відпочинку у СПА і wellness-готелі; інформування населення про наявність СПА-послуг та особливості їх споживання.

Висновки до розділу 1

1. Проаналізовано історію розвитку СПА комплексів, виявлено вплив та спрямування бази відпочинку.
2. Як свідчить наведений вище аналіз, в сучасній Україні існує розгалужена мережа комплексів. Проектування сучасного СПА є досить важливим в наш час,

а особливо створення туристичного комплексу для відпочинку громадян.

3. Проведена систематизація етапів розвитку даних об'єктів у вітчизняній і зарубіжній практиці і виділені найбільш яскраві риси їх дизайну.

4. В результаті було встановлено, що вивчення зарубіжного досвіду показало схожість умов формування та будівництва в інших розвинених країнах з процесами, що відбуваються в сучасному вітчизняному містобудуванні.

5. На базі основної класифікації світового СПА базується формування різного роду СПА-підприємств, таких як СПА-курорти та СПА-готелі [1]. Але слід розуміти різницю між поняттями готель зі СПА (зоною, центром) і СПА-готель. Якщо в першому випадку мається на увазі наявність додаткового сервісу організованого за принципом «курорт одного дня» (Day-SPA в складі: салон краси, косметологічний кабінет, банний СПА, кілька спеціалізованих СПА кабінетів, зона фітнесу), то СПА -готель - це підприємство індустрії гостинності орієнтоване на надання комплексу послуг, заснованих на використанні традиційних методів курортології та натуротерапії в цілях профілактики, оздоровчого відпочинку та косметологічної корекції. Умовно можна розділити всі СПА-центри при готелях з огляду на їх територіальне розташування: міські та заміські. Принципову різницю між ними можна виокремити у формулі:

СПА при готелі в місті - це послуги гостинності, додаткові оздоровчі процедури. Послуги СПА-центру в заміських готелях - це в основному програми, розраховані на більш тривале перебування клієнта в СПА-центрі. Обов'язковою частиною таких програм є лікарський контроль і цільове очікування видимого результату, наприклад, для зниження ваги.

Якщо в SPA-центрах у заміських готелях SPA продукт пропонується у вигляді індивідуальних комплексних програм, як правило, розписаних на весь період перебування клієнта, то для міських готелів характерні продажі експрес доглядів і СПА процедур у вигляді пакетів (окремих технологічно взаємопов'язаних СПА процедур).

СПА при готелі за містом - це послуги оздоровчого відпочинку, послуги

гостинності. Заміські готелі також поділяються на СПА-готелі і готелі зі СПА. Для готельних СПА-центрів орієнтованих на клієнта з міста рекомендована організація популярних процедур так званого безопераційного омолодження для досягнення швидкого видимого результату (за рахунок RF, IPL і лазерних технологій). Наявність зазначених процедур дозволять істотно збільшити прибутковість кабінетів косметології. Більше того, для закріплення ефекту клієнтові потрібно пройти серію процедур (як правило, 3-5 процедур з інтервалом 1-2 тижні), що робить його частим гостем і збільшує шанси на продаж інших послуг.

6. Світовий ринок СПА-послуг дуже молодий, однак, він швидко розвивається. У багатьох країнах його обсяг виріс на 100% і більше (приміром в Австралії з 2002 року його обсяг виріс на 129%, у Малайзії - на 200%). Територіальна організація СПА-курортів у світі невпинно ускладнюється за рахунок відкриття нових курортних і клубних СПА-центрів. Основу територіальної організації СПА-рекреації становить мережа престижних оздоровчо-відпочинкових курортів, що стали популярними завдяки унікальним цілющим властивостям місцевих природних ресурсів: мінеральних чи термальних вод, грязей, клімату тощо.

Отже, при проектуванні СПА-комплексу потрібно враховувати багато різних факторів, які впливають на ефективність та прибутковість бізнесу. Від визначення концепції та маркетингових стратегій до вибору обладнання та персоналу, кожен етап проектування потребує уваги та професійного підходу.

Задоволення потреб клієнтів та підтримання їхнього здоров'я та добробуту - це головна мета СПА-комплексу. При цьому важливо забезпечити комфортне середовище для клієнтів та персоналу, ефективно використовувати ресурси та матеріали та дотримуватись сучасних тенденцій та стандартів.

Комплексний та систематичний підхід до проектування СПА-комплексу допоможе створити успішний та прибутковий бізнес, який буде задовольняти потреби клієнтів та персоналу та відповідати вимогам сучасного ринку.

РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СПА-КОМПЛЕКСІВ

2.1. Методика дослідження

СПА-комплекси - це комплексні процедури, які поєднують у собі елементи спа-терапії, фізіотерапії, бальнеології, масажу та інших методик для досягнення релаксації, покращення здоров'я і духовного благополуччя клієнтів.

Методика дослідження теоретичних засад формування СПА-комплексів включає наступні етапи (рис.1.22.):

1. Аналіз наукових досліджень. Спочатку необхідно вивчити наукові дослідження, що стосуються теорії формування СПА-комплексів. Це може бути аналіз наукових статей, монографій, дисертацій, наукових конференцій тощо.
2. Вивчення практичного досвіду. Наступним етапом є вивчення практичного досвіду формування СПА-комплексів в різних країнах та з використанням різних методик. Важливо визначити найефективніші методики та елементи, які можуть бути використані для створення СПА-комплексів.
3. Визначення цільової аудиторії. Для формування СПА-комплексів важливо визначити цільову аудиторію. Це дозволяє враховувати особливості та потреби клієнтів при створенні СПА-програм.
4. Розробка концепції СПА-комплексу. Після аналізу наукових досліджень та практичного досвіду можна розробити концепцію СПА-комплексу, яка включає в себе перелік послуг, методик, інфраструктуру та дизайн.
5. Тестування концепції. Перед запуском СПА-комплексу на практиці необхідно протестувати концепцію. Це може бути проводиться на добровільних учасниках, які будуть оцінювати якість та ефективність СПА-комплексу. Після проведення тестування можуть бути внесені зміни та доповнення до концепції, які підвищать ефективність та зручність

користування комплексом.

6. Запуск СПА-комплексу та моніторинг результатів. Після успішного тестування концепції можна запустити СПА-комплекс на практиці та проводити моніторинг результатів. Важливо враховувати відгуки клієнтів та аналізувати ефективність застосованих методик.

Рис.1.22. Схема теоретичних засад формування СПА-комплексів

Таким чином, методика дослідження теоретичних засад формування СПА-комплексів включає в себе аналіз наукових досліджень, вивчення практичного досвіду, визначення цільової аудиторії, розробку концепції, тестування концепції та моніторинг результатів. Виконання цієї методики дозволить створити ефективний та зручний СПА-комплекс, який задовольнить потреби клієнтів та підвищить їхнє здоров'я та духовне благополуччя.

СПА-комплекси (спортивно-оздоровчі комплекси) - це об'єкти фізкультурно-оздоровчої діяльності, які поєднують в собі спортивні та рекреаційні функції. Формування СПА-комплексів можна класифікувати та типологізувати за різними критеріями.

Ще один критерій класифікації - це формат власності СПА-комплексу. За цим критерієм виділяють наступні типи СПА-комплексів:

1. Приватні СПА-комплекси - об'єкти, що знаходяться у приватній власності та зазвичай працюють на комерційних засадах.
2. Громадські СПА-комплекси - об'єкти, що належать місцевим органам влади або неприбутковим організаціям.
3. Корпоративні СПА-комплекси - об'єкти, які зазвичай знаходяться на території офісів або корпоративних комплексів та пропонують послуги для працівників компаній.
4. СПА-комплекси готелів - об'єкти, які розміщені на території готелів та надають послуги для гостей готелю.

Також існує типологія СПА-комплексів за їх функціональним призначенням (рис.1.23.):

1. СПА-комплекси для оздоровлення та реабілітації - об'єкти, які спрямовані на покращення стану здоров'я та підтримку фізичної форми. Ці СПА-комплекси часто розміщуються в лікувальних закладах або санаторіях.
2. СПА-комплекси для релаксації - об'єкти, які пропонують послуги для розслаблення та зняття стресу. До таких послуг можуть відноситися спа-процедури, масаж, йога тощо.
3. СПА-комплекси для косметичних процедур - об'єкти, які спеціалізуються на проведенні різноманітних косметичних процедур, таких як маски, пілінги, манікюр, педикюр тощо.

Рис.1.23. Схема типології СПА-комплексів

У кожному з видів та типів СПА-комплексів можуть бути свої особливості

та відмінності у наданні послуг та організації роботи. Обираючи СПА-комплекс для відпочинку та оздоровлення, варто звернути увагу на його тип, функціональне призначення та якість надання послуг.

До того ж, існує кілька методів та технологій, які використовуються в СПА-комплексах (рис.1.24.):

1. Гідротерапія - метод, який включає в себе використання води для лікування та оздоровлення організму. Це може бути басейн з масажними струменями, гідромасажні ванни, душі з різними ефектами тощо.
2. Терапія теплом - метод, який включає в себе використання тепла для покращення кровообігу та зняття напруги м'язів. Це може бути сауна, парна кімната, турецька баня тощо.
3. Масаж - метод, який включає в себе різноманітні техніки масажу для покращення кровообігу, зняття болю та стресу, а також для підтримки фізичної форми.
4. Косметичні процедури - метод, який включає в себе різноманітні косметичні процедури для покращення стану шкіри, волосся та нігтів.
5. Йога та медитація - методи, які включають в себе практики для зняття стресу, підвищення концентрації та релаксації.

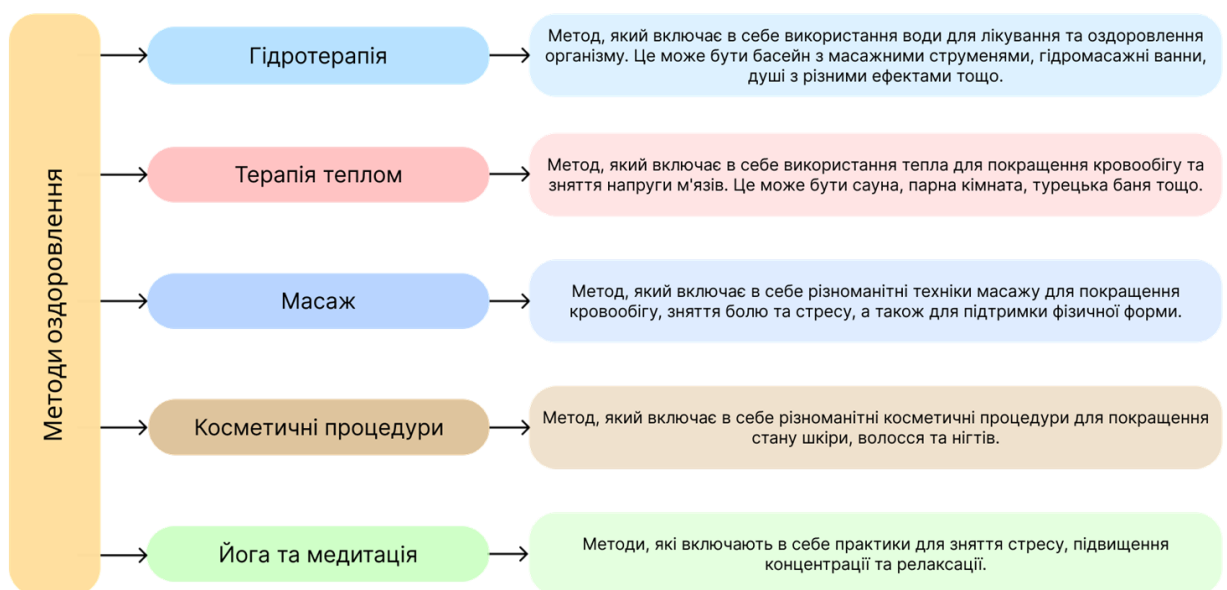

Рис.1.24. Схема методів оздоровлення в СПА

Комбінація цих методів та технологій дозволяє досягти максимального ефекту від відпочинку та оздоровлення в СПА-комплексах. Окрім цього, у більшості СПА-комплексів працюють професіонали, які допоможуть вибрати оптимальні методи та послуги для кожного клієнта індивідуально.

Класифікація СПА-комплексів може бути здійснена на основі різноманітних критеріїв:

1. Розташування: у місті, за містом, на узбережжі, у горах тощо.
2. Розмір та потужність: маленькі СПА-комплекси з кількома кімнатами та базовими процедурами, середні СПА-комплекси з декількома зонами та різноманітними програмами, великі розкішні СПА-курорти з безліччю процедур та розкішними номерами.
3. Напрямок діяльності: медичні СПА-комплекси з фахівцями та лікарськими процедурами, СПА-центри з акцентом на косметологічні процедури, фітнес-центри з акцентом на спорт та здоровий спосіб життя.
4. Вид послуг: програми для сімейного відпочинку, для молодят, для бізнес-туризму, програми для груп, для сольних відвідувачів.
5. Формат відпочинку: курортні СПА-комплекси з усіма необхідними сервісами на місці, орієнтовані на індивідуальний відпочинок та здоров'я, круїзні лайнери зі СПА-комплексами, СПА-готелі з усіма можливими сервісами, СПА-ретрیتی для тих, хто шукає затишку та спокою.

Що стосується типології формування СПА-комплексів, то тут можна виділити такі підходи (рис.1.25.):

1. Географічний підхід: визначення конкретної локації, її екологічних умов та потенціалу для формування СПА-комплексу.
2. Природний підхід: використання природних ресурсів, таких як мінеральні джерела.
3. Історичний підхід: використання історичних будівель та архітектури для створення СПА-комплексів з відповідним стилем та атмосферою.
4. Естетичний підхід: створення СПА-комплексу з урахуванням дизайну та

естетики для створення розкішної та релаксуючої атмосфери.

5. Функціональний підхід: створення СПА-комплексу з урахуванням функціональних потреб клієнтів та доступності необхідних сервісів та процедур.

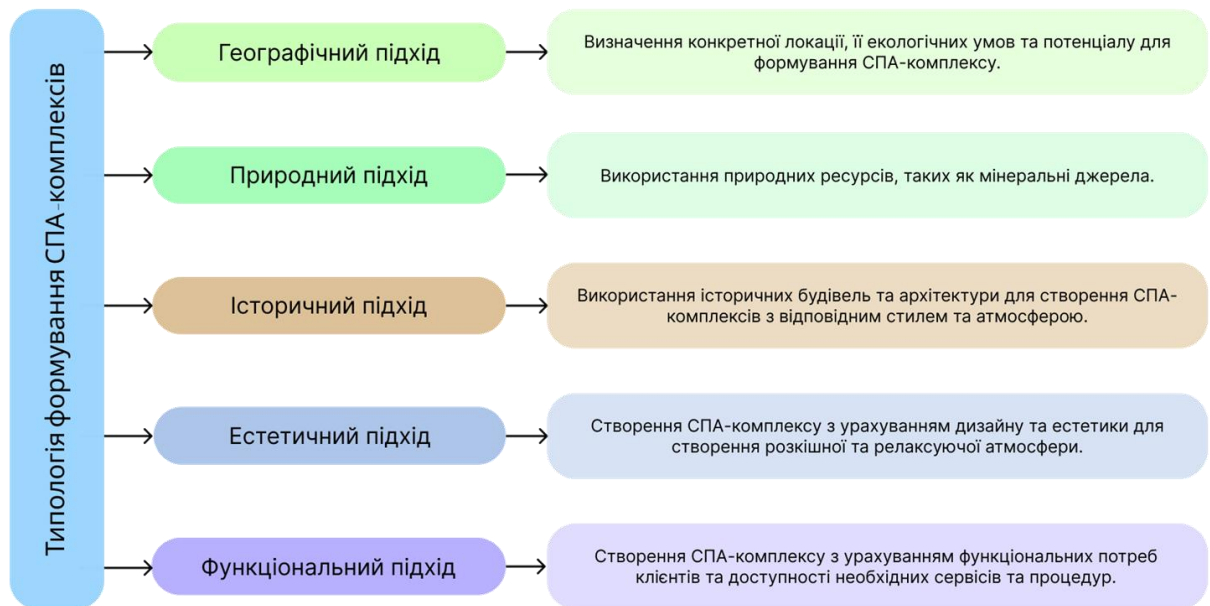

Рис.1.25. Схема підходів до формування СПА-комплексів

Ці підходи можуть використовуватись окремо або в комбінації один з одним для формування СПА-комплексів різних типів та стилів. Наприклад, СПА-комплекс, який базується на природних джерелах мінеральних вод, може бути створений з використанням історичної архітектури та естетичних елементів для створення спокійної та релаксуючої атмосфери.

Важливо зазначити, що кожен СПА-комплекс унікальний та має свої особливості, оскільки він формується з урахуванням конкретних потреб та бажань клієнтів, доступних ресурсів та місцевих умов.

Санітарні норми і їх дотримання - одне з найголовніших вимог сучасної сфери надання послуг, ще й зважаючи на Світову пандемію. Контакт зі шкірою клієнта, його кров'ю, виділеннями шкірного жиру разом з усією загальною мікрофлорою - дуже благодатне середовище для виникнення багатьох ризиків (рис.1.26.).

Санітарія в СПА комплексі - це в цілому питання його репутації.

Дотримання санітарних норм і правил повинно бути аксіомою для будь-якого б'юті закладу. Санітарні норми, відповідно яким в Україні працюють такі установи - один з головних і найважливіших питань їх функціонування в цілому.

Основні вимоги стосуються наступних питань:

1. Розташування та обладнання приміщень (місце розташування, склад і площа основних, робочих і допоміжних приміщень, висота приміщень, вимоги щодо поверхні меблів та інше).
2. Внутрішнє оздоблення (матеріали для внутрішнього оздоблення, колір тонів для фарбування і коефіцієнт відбиття та інше).
3. Організації, пристрої та обладнання робочих місць.
4. Санітарно-технічне обладнання (інженерне обладнання, гігієнічні вимоги до води, правила розміщення вентиляційних систем і вентиляційних отворів, тощо).
5. Природне і штучне освітлення приміщень (коефіцієнт природної освітленості, вибір світильників та подібне).

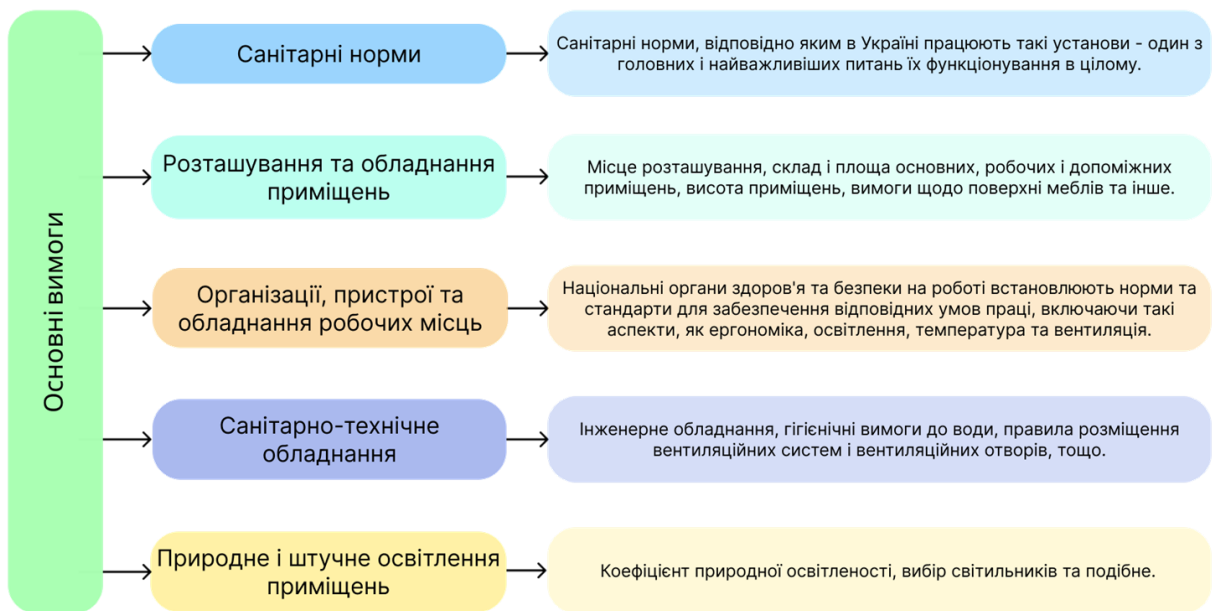

Рис.1.26. Схема основних вимог

Міжнародною асоціацією СПА було запропоновано розподіл на наступні категорії (за типом) (рис.1.27.):

1. Day SPA - це СПА-салони і клубні СПА. Дана категорія пропонує різні

СПА-послуги (масаж, догляд для обличчя, тіла і т.д.), що надаються професіоналами на денній основі. В основному надають послуги індустрії краси.

2. Оздоровчі курорти та цільові СПА, які додатково пропонують: спеціальні дієти, фітнес, консультації по харчуванню, персональний коучинг, програми схуднення, лікувальні або профілактичні медичні послуги та тому подібне.

3. Курортні та готельні СПА - це СПА-центри, що знаходяться на території готелю або курорту і надають послуги як зовнішнім так і внутрішнім клієнтам.

4. Термальні та мінеральні СПА, які відповідно знаходяться на термальних і мінеральних джерелах. У них джерельна вода при наданні СПА-процедур.

5. Медичні СПА. Надають комплексний медичний та/або оздоровчий догляд, а також традиційні, альтернативні, косметичні методи лікування під керівництвом ліцензованого медичного працівника.

6. Інші СПА, які включають в себе всі об'єкти, що не враховуються в цій класифікації. Наприклад, круїзні СПА, СПА в аеропортах, мобільні СПА, а також об'єкти, засновані на національних, історичних або культурних особливостях (наприклад, турецький хамам, центри індійської аюрведи), в яких надаються СПА-послуги.

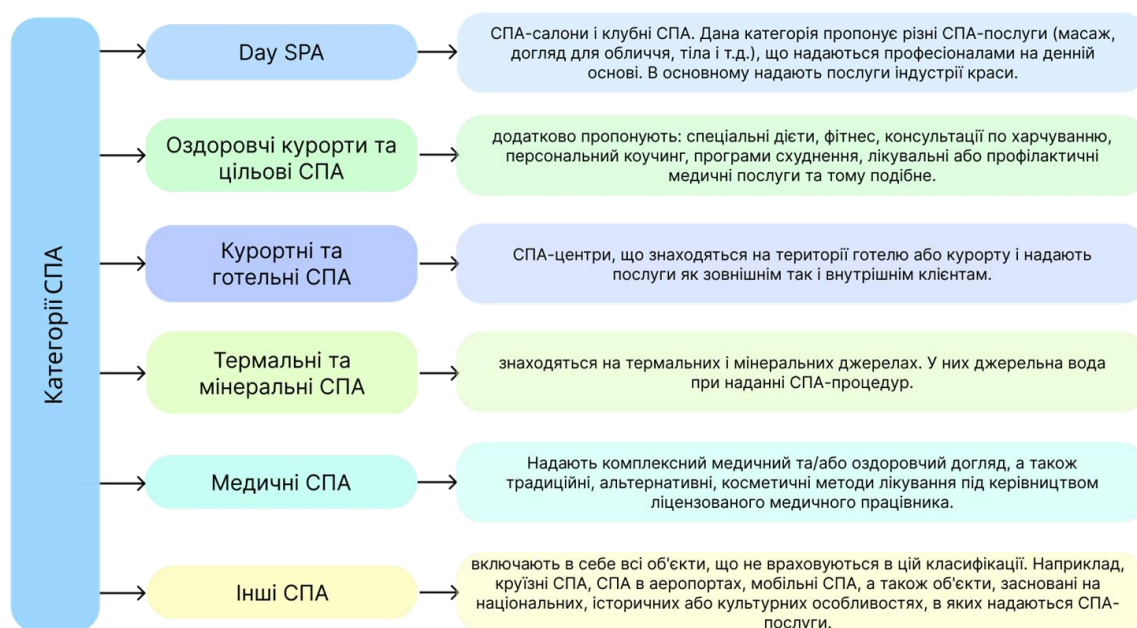

Рис.1.27. Схема категорій СПА (за типом)

Класифікація по впливу на клієнта:

- комплексні,
- косметичні,
- релаксуючі,
- загальнооздоровчі;

Основний вхід повинен мати зручні підходи та оптимальні розміри. Кількість входів (виходів) визначається розрахунком виходячи із пропускнуої спроможності комплексів, а також вимогами щодо експлуатації.

За останні десятиліття лікувально-оздоровчий туризм зазнає суттєвих змін. Традиційні курорти перетворюються на поліфункціональні оздоровчі центри, які розраховані на широке коло споживачів. У світі зростає кількість людей, які потребують відновлювальних антистресових програм і хочуть підтримувати гарну фізичну форму. Лікувально-оздоровчий туризм – видається одним з найперспективніших видів туризму України. Він розвивається за рахунок значних ресурсів: річкового узбережжя, гарячих, теплих і холодних мінеральних джерел, лікувальних лиманових родовищ грязі, лісів тощо, як і місцевість.

Методи дослідження на яких базується процес виконання дипломного проекту: спостереження, порівняння, розрахунок, вимірювання, узагальнення, абстрагування, аналіз.

В місті розташування будинку відсутні СПА-комплекси, тим самим існує попит, але відсутня пропозиція. Жителі міста для отримання СПА-процедур відвідують інші міста області. Це підкреслює актуальність теми та необхідність практичної реалізації проекту.

В проекті необхідно слідувати сучасним тенденціям розвитку даної сфери. Сучасні центри надання даного типу послуг повинні містити новітнє обладнання, простір для відпочинку, відповідати стандартам екології.

До списку найбільш популярних атрибутів спа-обладнання входять: медичні, гальванічні, парафінові, вихрові та радонові ванни, а також тропічний та Шарко душ. І звичайно жоден комплекс не обійдеться без СПА-капсул. Кожен

з перерахованих вище приладів має своє індивідуальне призначення, вони не є взаємозамінними, отже, будь-який СПА-комплекс повинен володіти повним переліком спа-обладнання. Звичайно, деякі невеликі спа-салони, які не претендують на звання найпопулярніших обходяться лише деякими компонентами. Однак в них, відвідувачі не можуть розраховувати на проходження повного комплексу спа-процедур, що різко впливає на рівень комплексу, і на його прибутковості.

На підставі цих відомостей можна зробити висновок, що приречені на явний успіх тільки ті СПА-центри, які пропонують всі види спа-послуг в комплексі, а не окремо. Важливий і сервіс, і рівень обслуговування, інтер'єр та екстер'єр комплексу.

2.2. Функціонально-планувальна структура СПА-комплексів

Функціонально-планувальна структура СПА-комплексу включає в себе різноманітні функції та обов'язки, що пов'язані з ефективною організацією роботи цього закладу. Основні функції СПА-комплексів можуть включати наступне:

1. Клієнтський сервіс - забезпечення високоякісного обслуговування клієнтів з метою задоволення їхніх потреб та побажань.
2. Маркетинг та реклама - просування СПА-комплексу серед потенційних клієнтів, забезпечення конкурентоспроможності на ринку.
3. Управління персоналом - розробка інструкцій, навчання, мотивація та управління роботою персоналу.
4. Управління обладнанням та інфраструктурою - забезпечення роботи всіх необхідних систем, техніки та інфраструктури СПА-комплексу.
5. Фінансове управління - планування та контроль за фінансовими показниками, бюджетування та управління витратами.
6. Розробка програм та процедур - розробка та впровадження різноманітних

програм та процедур для покращення ефективності роботи СПА-комплексу.

7. Безпека та охорона праці - забезпечення безпеки та охорони здоров'я клієнтів та персоналу.
8. Консультування клієнтів - надання клієнтам професійної консультації щодо програм та процедур СПА-комплексу.
9. Координація роботи - забезпечення взаємодії між різними підрозділами СПА-комплексу для досягнення загальної мети - задоволення потреб клієнтів.

Функціонально-планувальні вимоги до структури комплексів та їх окремих елементів.

В склад комплексу відпочинку можуть входити такі групи приміщень і служб: приймально-вестибюльна, культурно-дозвіллева, фізкультурно-оздоровча, медична, підприємств побутового обслуговування і торгівлі, підприємств харчування, ділової діяльності, адміністрації і служб експлуатації, приміщень обслуговування, вбудовано-прибудованих підприємств і закладів. Наявність приймально-вестибюльної групи приміщення є обов'язковою. Склад додаткових приміщень, що підвищують комфорт комплексу відпочинку, не нормується і приймається згідно із завданням на проектування або за проектом. У випадку розташування приміщень комплексу у складі багатофункціональних будинків, а також у випадках блокування приміщень готелів з іншими підприємствами та установами Спа комплексів повинні бути планувально відокремлені, ізольовані та забезпечені самостійними входами і комунікаціями (вертикальними і горизонтальними).

Просторова структура СПА комплексів повинна забезпечувати чіткий поділ потоків гостей (фітобар), обслуговуючого персоналу і відвідувачів блоків громадського призначення, що працюють на населений пункт, де розміщується СПА комплекс.

У вестибюлі комплексу рекомендовано виділяти вхідну зону та зони

прийому (реєстрації гостей) та очікування.

Допускається певною мірою взаємопроникнення до функціональних зон без порушення системи комунікацій вестибюля. Зону очікування та відпочинку рекомендується проектувати непрохідною.

В зонах, де передбачене обладнання сейфових кімнат, двері повинні містити в собі автоматичний механізм запирання згідно з вимогами ДСТУ 4012.1.

У СПА рекомендується вбудовувати приміщення фізкультурнооздоровчого комплексу: плавального басейну, сауни, тренажерного залу, солярію, бані, масажної тощо. Одночасну місткість спортивного або тренажерного залів рекомендується приймати не менше 10 % місткості комплексу, сауни - не менше 1 %.

Ергономічні вимоги — органічний комплекс взаємопов'язаних антропометричних, фізіологічних, психофізіологічних, психологічних, соціально-психологічних та гігієнічних вимог до меблів, що дають змогу забезпечити створення оптимальних умов для діяльності людини та збереження її здоров'я.

Екологічний екстер'єр формують натуральні матеріали, тепла комфортна палітра пастельних тонів, переважно світлих, предмети меблів прикрашені красивим різьбленням і декоративними вставками, але без зайвих надмірностей.

Основна ідея екологічного інтер'єру - це використання лише натуральних матеріалів.

Лаконічність, дотримання правил композиції, простота, використання тільки найнеобхіднішого, багатофункціональність кожного елемента, строгість і геометричність форм.

СПА-комплекси (один з найпопулярніших видів курортів) мають складну композиційну схему, яка включає в себе різноманітні функціональні зони та області, що задовольняють різноманітні потреби відпочиваючих. Основними елементами композиційної схеми СПА-комплексу є:

1. Рецепція і приймальна зона - це перший пункт призначення для гостей, де

вони реєструються та отримують інформацію про комплекс.

2. Зона відпочинку - зазвичай, це простір для відпочинку та релаксації гостей з відповідними меблями, музикою, ароматерапією та іншими засобами.
3. Зона басейну - це область з басейном або басейнами для плавання та різних видів водних процедур.
4. Зона сауни - місце для сауни, парових кімнат та інших процедур, пов'язаних з термічними впливами.
5. Зона спорту та фітнесу - область для тренувань і фітнесу, що містить спортивні зали, спортивні майданчики та інші засоби для активного відпочинку.
6. Зона масажу та косметології - місце для масажу та косметичних процедур, що включає в себе кабінети для масажу, косметичний кабінет та інші процедури.
7. Зона харчування - ресторани, кафе та інші місця для харчування.

Кожен елемент *композиційної схеми* СПА-комплексу повинен бути планований з урахуванням функціональної спрямованості та зручного розташування в просторі, щоб забезпечити зручний та комфортний відпочинок для гостей.

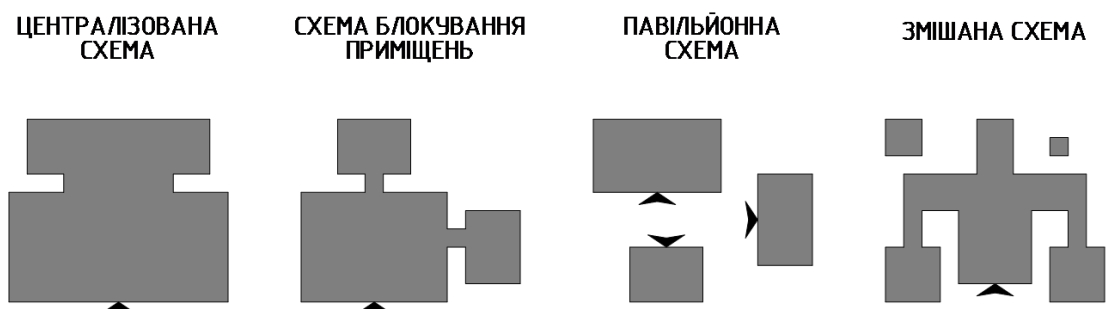

Рис.2.1. Композиційні схеми

Крім цього, можуть бути додаткові зони, які залежать від концепції та особливостей СПА-комплексу, такі як зона для йоги, зона для занять танцями, зона для занять тайцзи та інші.

Важливо зазначити, що композиційна схема СПА-комплексу повинна бути добре продумана та плануватися з урахуванням зручності та безпеки гостей, забезпечуючи оптимальний режим роботи та доступ до всіх необхідних процедур та послуг.

СПА-комплекси складаються з різних функціональних блоків, які взаємодіють між собою для забезпечення користувачам повного спектру послуг у сфері відпочинку, здоров'я та краси (рис. 2.2).

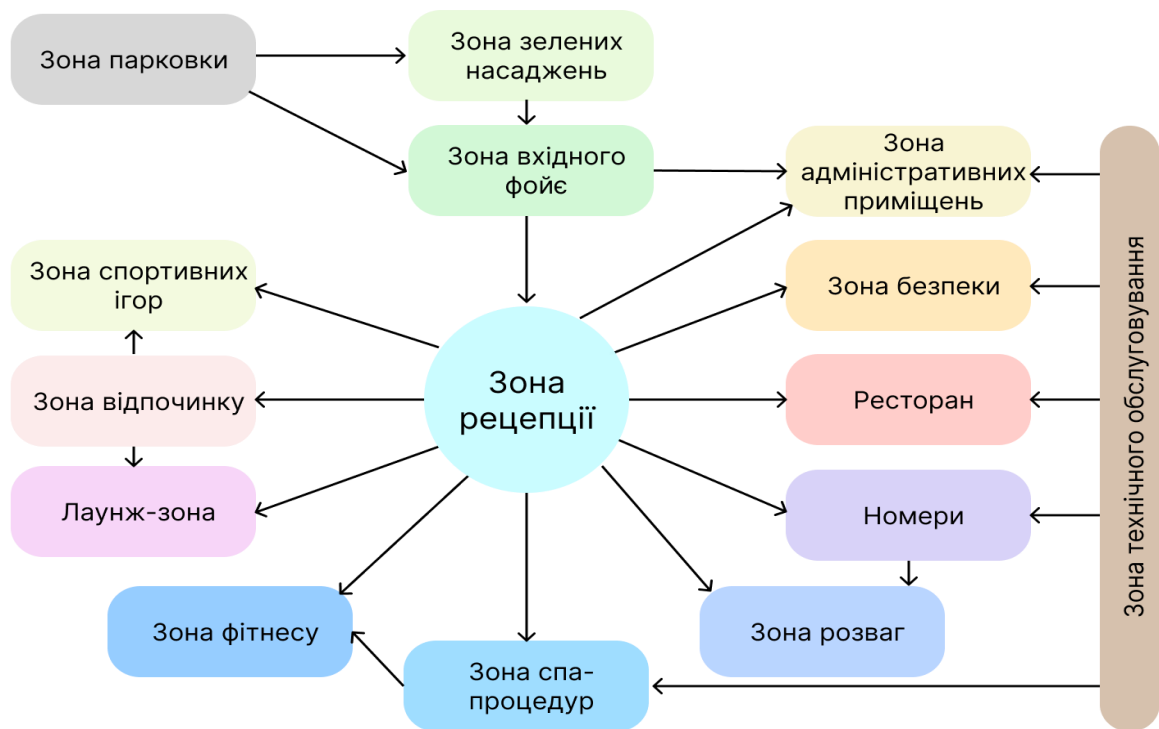

Рис.2.2. Функціонально-планувальна схема

Основними блоками СПА-комплексів є наступні (рис. 2.3.):

1. Басейн. Басейн - це один з найважливіших елементів СПА-комплексу, де користувачі можуть поплавати, розслабитися та отримати водні процедури, такі як масаж підводними струменями.
2. Сауна. Сауна - це ідеальне місце для зняття напруги, відновлення сил та очищення організму. Сауна допомагає підвищити тонус, покращити здоров'я шкіри та зміцнити імунну систему.
3. Масажний кабінет. Масаж - це чудовий спосіб розслабитися та позбутися стресу. Масажні кабінети СПА-комплексів оснащені всіма необхідними

пристроями та аксесуарами для проведення різноманітних масажів.

4. Косметичний кабінет. Косметичний кабінет СПА-комплексу - це місце, де можна отримати різноманітні процедури для догляду за шкірою, волоссям та нігтями. Тут можна отримати професійну консультацію від косметолога та отримати рекомендації щодо догляду за собою вдома.
5. Фітнес-зал. Фітнес-зал СПА-комплексу - це місце, де можна тренуватися на різноманітних тренажерах та взяти участь у групових заняттях зі здоров'я та фітнесу.
6. Ресторан. Ресторан СПА-комплексу пропонує відвідувачам різноманітні страви та напої, які сприяють здоровому харчуванню та допомагають зберігати форму. Меню може включати страви зі свіжих овочів та фруктів, рибу та морепродукти, здорові гарніри та напої з природними інгредієнтами.
7. Кімната відпочинку. Кімната відпочинку - це місце, де відвідувачі можуть розслабитися та відпочити після водних процедур та інших процедур. В кімнаті можуть бути різноманітні релаксаційні пристрої, такі як ліжка з м'якими матрацами, фонтани, світлові ефекти та інші.
8. Кабінети для проведення косметичних процедур. У кабінетах для проведення косметичних процедур можна отримати різноманітні процедури, такі як маски для обличчя, пілінги, відбілювання зубів та інші.
9. Кабінети для проведення процедур з догляду за волоссям та нігтями. У кабінетах для проведення процедур з догляду за волоссям та нігтями можна отримати різноманітні процедури, такі як стрижки, фарбування волосся, манікюр та педикюр.
10. Кабінети для проведення медичних процедур. У кабінетах для проведення медичних процедур можна отримати різноманітні медичні послуги, такі як масаж лікувального спрямування, акупунктура та інші.

Ці блоки можуть бути поєднані в різних комбінаціях, щоб створити унікальний СПА-комплекс, який задовольнить потреби будь-якого відвідувача. Додатково до основних блоків, у СПА-комплексах можуть бути також:

11. Конференц-зали. Для відвідувачів, які приїхали на бізнес захід або навчання, СПА-комплекс може надавати конференц-зали та обладнання для проведення конференцій та семінарів.
12. Бібліотека. У бібліотеці відвідувачі можуть знайти книги на різні теми, що стосуються здорового способу життя, краси та догляду за собою.
13. Магазин з продуктами та косметикою. У СПА-комплексі може бути магазин з продуктами здорового харчування та натуральної косметикою, щоб відвідувачі могли придбати необхідні засоби для догляду за собою вдома.
14. Басейни з різними температурами. У СПА-комплексі можуть бути басейни з різними температурами води, щоб відвідувачі могли вибрати оптимальний режим для свого організму.
15. Криті та відкриті тераси. В СПА-комплексі можуть бути криті та відкриті тераси з красивим краєвидом, де відвідувачі можуть насолоджуватись спокійними моментами та релаксувати.

Рис.2.3. Схема основних блоків СПА-комплексів

В залежності від розміру СПА-комплексу та його специфікацій, можуть

бути різні блоки та сервіси. Важливо, щоб унікальний СПА-комплекс мав високу якість обслуговування, професійний підхід до роботи та надавав відвідувачам можливість відпочити та відновитись.

Планувальна схема СПА-комплексів може відрізнитися залежно від конкретного проекту, проте загалом вона має включати такі основні елементи:

1. Зона вхідного фойє - це місце, де прибувають гості, відповідно вона повинна бути зручною для прийому великої кількості людей, з відповідним рівнем комфорту.
2. Зона реєстрації - це місце, де гості отримують ключі від номерів, адміністратор надає необхідну інформацію та допомогу щодо перебування в СПА-комплексі.
3. Номери - це основні приміщення для проживання гостей, які повинні бути оформлені в спокійному та релаксуючому стилі, з усіма необхідними зручностями для комфортного перебування.
4. Зона спа-процедур - це місце, де гості можуть відвідувати різні процедури, такі як масаж, обгортання, сауни, басейни тощо.
5. Зона фітнесу - це приміщення з різноманітними тренажерами та обладнанням для фітнесу.
6. Ресторан - це місце, де гості можуть поснідати, пообідати та повечеряти, насолоджуючись вишуканою кухнею та атмосферою.
7. Лаунж-зона - це місце, де гості можуть відпочити, поспілкуватись та насолодитись коктейлем в тихій та спокійній атмосфері.
8. Зона відпочинку - це місце, де гості можуть відпочити, відведати чай та солодощі.
9. Зона парковки - це місце для стоянки автомобілів гостей.
10. Зона адміністративних приміщень - це місце для розміщення офісів адміністративного персоналу, де можуть здійснюватись управлінські та організаційні функції, такі як бронювання номерів, планування роботи спа-персоналу, координація роботи ресторану тощо.

11. Зона технічного обслуговування - це приміщення для зберігання технічного обладнання, інструментів та матеріалів для обслуговування СПА-комплексу.
12. Зона безпеки - це місце, де розташовані системи контролю та безпеки, включаючи камери спостереження, системи пожежної безпеки та інші системи, які забезпечують безпеку гостей та працівників.
13. Зона зелених насаджень - це територія, де розташовані зелені насадження, фонтани, джерела та інші елементи ландшафтного дизайну, які створюють природну та спокійну атмосферу.
14. Зона розваг - це місце для проведення різноманітних розважальних заходів, таких як концерти, виставки, дегустації тощо.
15. Зона спортивних ігор - це місце для гри в різноманітні спортивні ігри, такі як настільний теніс, більярд, настільний футбол тощо.

Ці елементи планувальної схеми СПА-комплексу можуть змінюватися в залежності від конкретного проекту та вимог замовника. Проте, основна мета планувальної схеми полягає в тому, щоб забезпечити гостям максимальний рівень комфорту та релаксу, а також ефективну роботу персоналу та зручне функціонування всіх систем СПА-комплексу.

Специфіка туристичного комплексу полягає в розмаїтті функцій цих об'єктів. Це одночасно і житлові, і громадські будівлі, що зумовлює особливості формування інтер'єрів.

У проектуванні СПА-комплексу важливе значення має розрахунок схеми підключення інженерних комунікацій - вентиляції, каналізації та електричної системи. Обов'язковий проект басейну.

Результат грамотного проектування СПА-комплексу - не тільки оригінальне, але і сучасне підприємство здоров'я, що відповідає всім вимогам безпеки.

Сприятливі умови життєдіяльності людини в СПА комплексі

забезпечуються завдяки створенню комфорту як у самій будівлі, так і на території, прилеглий до неї. Загальний комфорт внутрішнього простору комплексу є інтегруючим поняттям. Воно включає екологічний, функціональний і естетичний комфорт середовища будь-якого приміщення.

Екологічний комфорт створюється оптимальним для організму людини поєднанням температури, вологості, швидкості руху повітря і впливу променистого тепла. Наприклад, в стані спокою або при виконанні легкої фізичної роботи температура взимку не повинна перевищувати 18-22, а влітку 23 - 25 ° С; швидкість руху повітря взимку повинна складати 0,15, а влітку 0,2- 0,4 м / с; відносна вологість - 40-60%.

Важливим компонентом мікроклімату будь-якого приміщення є інсоляція (опромінення приміщень сонячними променями і природне освітлення). Тривалість інсоляції для багатьох приміщень відповідно до санітарних норм і правил повинна складати не менше трьох годин на день. У приміщеннях, котеджах де люди проводять більшу частину доби, повинно бути завжди чисте і свіже повітря і нормальний шумовий режим (Рис.2.4.).

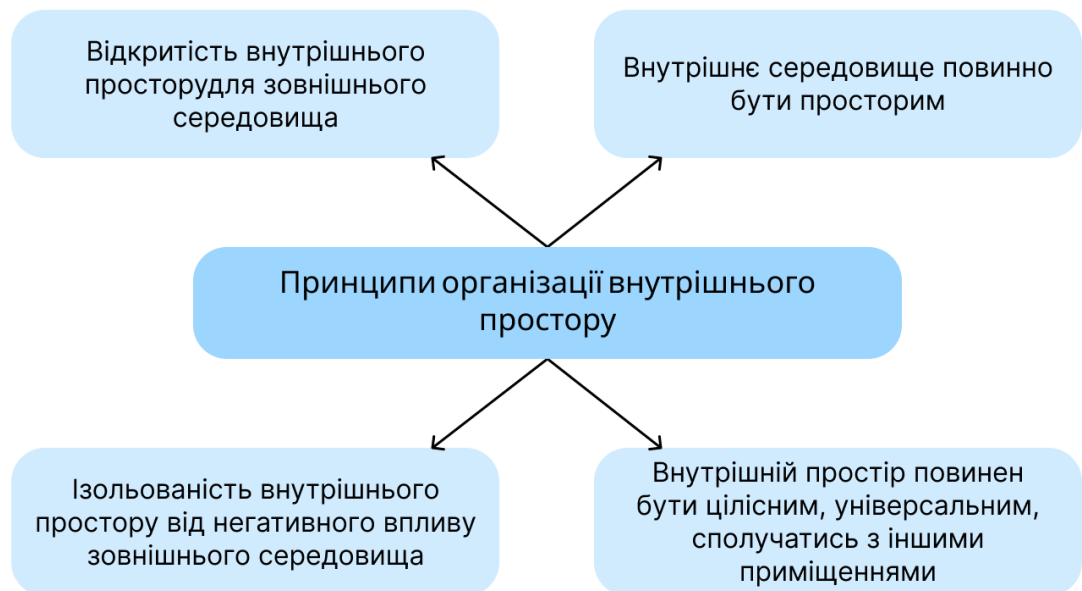

Рис.2.4. Принципи організації внутрішнього простору комплексу

Функціональний комфорт визначає зручність експлуатації будь-якого приміщення. Він забезпечує захист від оточення, безпека і здійснення всіх

функціональних процесів життєдіяльності людини: сон, харчування, відпочинок, особиста гігієна, розваги, ділові контакти та ін. Поділ усіх процесів життєдіяльності людини в приміщеннях здійснюється прийомами функціонального зонування як загального простору комплексу з виділенням функціональних блоків, так і мікрозонуванням.

2.3. Архітектурні прийоми формування СПА-комплексів

Сучасні СПА-комплекси - це не просто місця відпочинку, а повноцінні курорти зі спа-центрами, басейнами, ресторанами та іншими відпочинковими зонами. Архітектурне оформлення таких комплексів грає важливу роль в створенні особливої атмосфери, яка сприяє релаксації та відновленню сил.

Основні архітектурні прийоми формування СПА-комплексів (Рис.2.5.):

1. Максимальне використання природних матеріалів: дерево, камінь, метал, скло та інші матеріали, що нагадують про природу та створюють затишну атмосферу.
2. Використання світла: світло грає важливу роль в створенні атмосфери спокою та релаксації. Для цього використовують природне та штучне освітлення, щоб створити м'яку та приємну атмосферу.
3. Графічне оформлення: використовують графічні елементи, щоб створити особливу атмосферу в СПА-центрі. Можуть використовуватись малюнки, геометричні форми, світлові ефекти, графічні паттерни та інше.
4. Колір: правильно підібраний колір може створити особливу атмосферу в СПА-комплексі. Зазвичай використовують нейтральні кольори, такі як бежевий, білий, коричневий, сірий, зелений, блакитний.

5. Форма та розташування будівель: важливо, щоб будівлі комплексу були розташовані таким чином, щоб створювати затишну атмосферу та забезпечувати комфорт гостям. Також важливо, щоб форма будівель відповідала стилю СПА-комплексу.
6. Ландшафтний дизайн: створення затишної атмосфери в СПА-комплексі залежить не тільки від архітектури будівель, але й від ландшафтного дизайну. Використовують природні матеріали, які доповнюють архітектуру комплексу та створюють приємну атмосферу для відпочинку.
7. Внутрішнє оформлення: внутрішнє оформлення СПА-комплексу доповнює архітектурний дизайн, створюючи затишну та приємну атмосферу. Використовуються природні матеріали та натуральні текстильні матеріали, що додають до естетики та забезпечують комфорт.
8. Водні елементи: водні елементи, такі як басейни, фонтани, водоспади та інші, допомагають створити сприятливу атмосферу для відпочинку. Вони можуть бути вбудовані в архітектурний дизайн та ландшафтний дизайн.
9. Ергономіка: СПА-комплекси мають створювати комфортні умови для відпочинку та відновлення сил. Тому важливо враховувати принципи ергономіки при проектуванні та облаштуванні зон відпочинку та інших зон комплексу.
10. Функціональність: важливо, щоб архітектурний дизайн СПА-комплексу відповідав функціональним вимогам. Всі зони повинні бути легко доступними та комфортними для гостей. Функціональність повинна бути забезпечена не тільки в залах відпочинку, але й у ресторанах, кухнях, номерах готелів та інших зонах комплексу.

Ці архітектурні прийоми є важливими для формування СПА-комплексу,

оскільки вони допомагають створити затишну та приємну атмосферу для відпочинку та відновлення сил. Важливо, щоб проектування СПА-комплексу було зорієнтовано на потреби клієнтів та відповідало їх очікуванням. Для цього потрібно враховувати різні фактори, такі як локалізація комплексу, розмір та вміст, доступність та комфортність, екологічність, безпеку та інші.

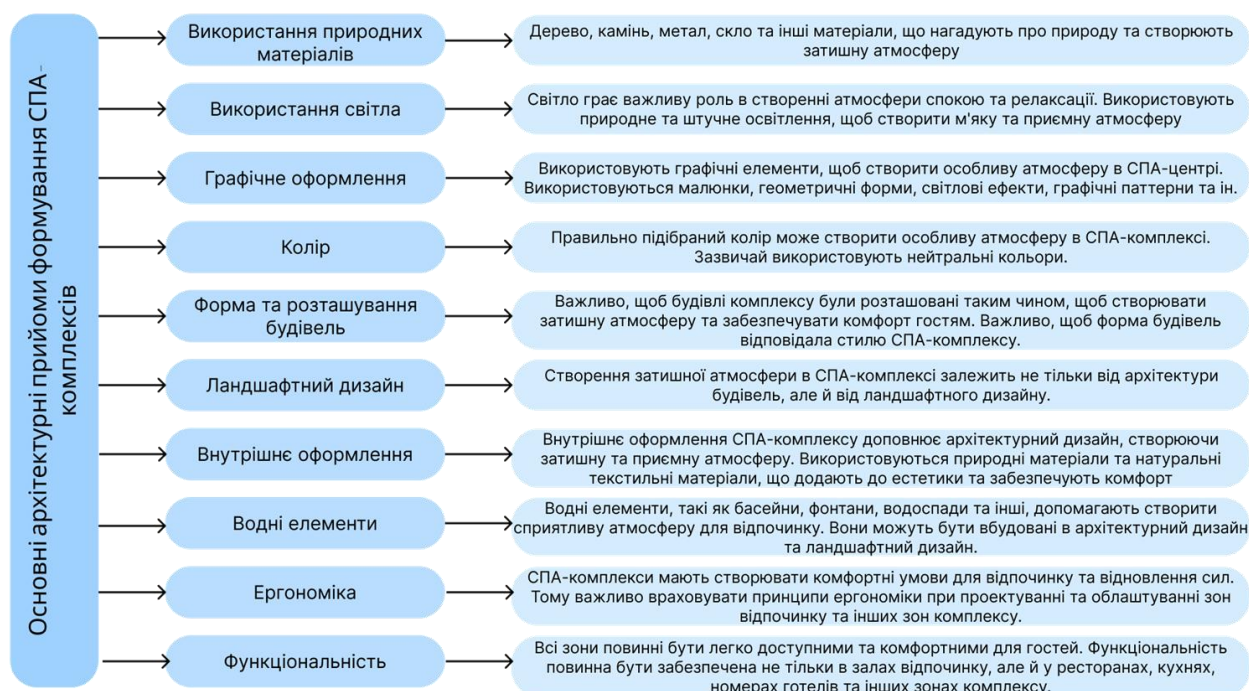

Рис.2.5. Схема основних архітектурних прийомів

Крім того, важливо враховувати технічні аспекти при проектуванні СПА-комплексу, такі як системи вентиляції, кондиціонування повітря, освітлення та звукоізоляції, системи водопостачання та водовідведення, системи безпеки та контролю доступу.

Узагалі, формування СПА-комплексів є складним та відповідальним процесом, що потребує великої уваги до деталей та врахування потреб клієнтів. Використання правильних архітектурних прийомів може допомогти створити унікальний та затишний СПА-комплекс, який буде приваблювати гостей та задовольняти їх потреби.

Функціональна організація СПА неможливо без використання принципів ергономічної організації простору та модульності формування робочих зон комплексу. Примінення такого підходу дозволяє одному СПА-комплексу

запропонувати клієнтам кілька різних процедур одночасно. Найбільш затребувані з них - сауна, турецька баня та масаж.

Основна складність у проектуванні СПА-комплексів, центрів, пов'язаних з багатофункціональністю таких об'єктів. Тому особлива увага приділяється технічним моментам.

У проектування СПА входять наступні роботи:

1. Розробка загальнобудівельних рішень, необхідних для впровадження нового або реконструкційного об'єкту;

2. Підготовка проектної документації по будівництву басейнів, бань, включаючи турецькі, фінські, римські та зони для різних відновлювальних процедур;

3. Вибір дизайнерської концепції, підбір окремих матеріалів для різних приміщень із специфікою;

4. Розробка документації по системах опалення, кондиціонування, вентиляції та освітлення.

Проектування та будівництво басейнів, технологій, які вийшли на новітній рівень, дозволяють встановлювати водні об'єкти практично на будь-яких просторах.

Побудова басейну і купелі, можуть мати різну температуру води: перший - для неспішного купання або, навпаки, інтенсивно-тренувальні, а другий - для контрастного купання після відвідування саун та бань.

Отже, СПА-комплекс - це спеціально обладнана територія для відпочинку та відновлення здоров'я, де можна скористатися різноманітними процедурами та послугами, пов'язаними з фізичним та духовним здоров'ям. Архітектурні прийоми формування СПА-комплексу повинні бути спрямовані на створення комфортної та затишної атмосфери, яка б задовольняла потреби клієнтів. Для досягнення цієї мети необхідно враховувати різноманітні фактори, такі як локалізація комплексу, розмір та вміст, доступність та комфортність, екологічність, безпеку та інші. Технічні аспекти також мають велике значення для

створення функціонального та ефективного СПА-комплексу. Узагалі, правильне проектування СПА-комплексу може забезпечити успішну роботу та задоволення потреб клієнтів, що є важливим фактором для успіху бізнесу.

Висновки до розділу 2

1. При опрацюванні нормативної бази було встановлено основні вимоги до СПА комплексу:

- Соціальна основа типу будівлі;
- санітарно-гігієнічні вимоги;
- інженерне обладнання.

Класифікація типів СПА комплексів визначає їх основні типологічні особливості, і встановлено взаємозв'язки основних класифікаційних ознак - функціональних, містобудівних, об'ємно-планувальних, архітектурно-будівельних та інших.

2. Було опрацьовано норми та стандарти проектування СПА комплексу та встановлено основні вимоги об'ємно-планувального рішення та окремих елементів, а також було розглянуто ергономічні вимоги до меблів.

Додатково варто зазначити, що архітектурні прийоми формування СПА-комплексу можуть різнитися в залежності від типу СПА-центру та його цільової аудиторії. Наприклад, СПА-комплекс, спрямований на молодих людей, може мати сучасний та експериментальний дизайн, тоді як СПА-комплекс для людей похилого віку може бути оформлений в класичному стилі з використанням природних матеріалів.

Крім того, розвиток технологій та зростання інтересу до здорового способу життя сприяє розвитку інноваційних архітектурних рішень для СПА-комплексів, наприклад, використання зелених технологій для зменшення енергоспоживання та впровадження нових технологій в області косметології та медицини.

Узагалі, формування СПА-комплексу є складним та багатогранним процесом, що потребує великої уваги до деталей та врахування потреб клієнтів. Використання правильних архітектурних прийомів може допомогти створити унікальний та затишний СПА-комплекс, який буде успішним та популярним.

РОЗДІЛ 3

АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНІ РІШЕННЯ ОБ'ЄКТУ

ПРОЕКТУВАННЯ

3.1. Рішення генерального плану СПА-комплексу.

Ділянка проектування знаходиться в селі Дмитрівка Бучанського району Київської області, неподалік від міста Києва. Будівельна кліматична зона-II В.

Село Дмитрівка входить до складу Дмитрівської сільської ради Бучанського району Київської області.

В економічному й географічному відношенні Дмитрівська сільська рада вигідно розташована в південній частині Полісся, в центрі Київської області. Територія проектування розташована в західній частині села Дмитрівка.

Рис.3.1. Місцезнаходження об'єкту проектування

Клімат помірно континентальний, з достатньо м'якою зимою і теплим літом. Протягом року переважає антициклонічна діяльність, якій властива доволі стійка, малохмарна погода.

Середньорічна температура повітря від +9°C до +11°C. На кліматичні умови істотно впливає розсіювання тепла з теплотрас, будинків і т. ін. У зв'язку з цим температура повітря у центральній частині району вища, ніж на його околицях. Підвищення температури повітря за останні десятиріччя є більшим, ніж глобальне на планеті. Середньорічна кількість опадів становить 600 - 700 мм. Найбільша їх кількість припадає на червень—липень. Переважаючий напрямок вітру влітку – західний, взимку – північно-західний.

У геологічному відношенні з прилеглими до нього територіями розташований у зоні стику двох регіональних структур північно-східного схилу Українського кристалічного щита та південно-західного борту Дніпровсько-Донецької западини. Завдяки цьому ділянка проектування знаходиться у досить спокійній тектонічній зоні.

Рельєф території проектування рівнинний з розвиненим мікрорельєфом. Територія проектування межує із територіями сільськогосподарського призначення та існуючими зеленими насадженнями (лісовкритими територіями).

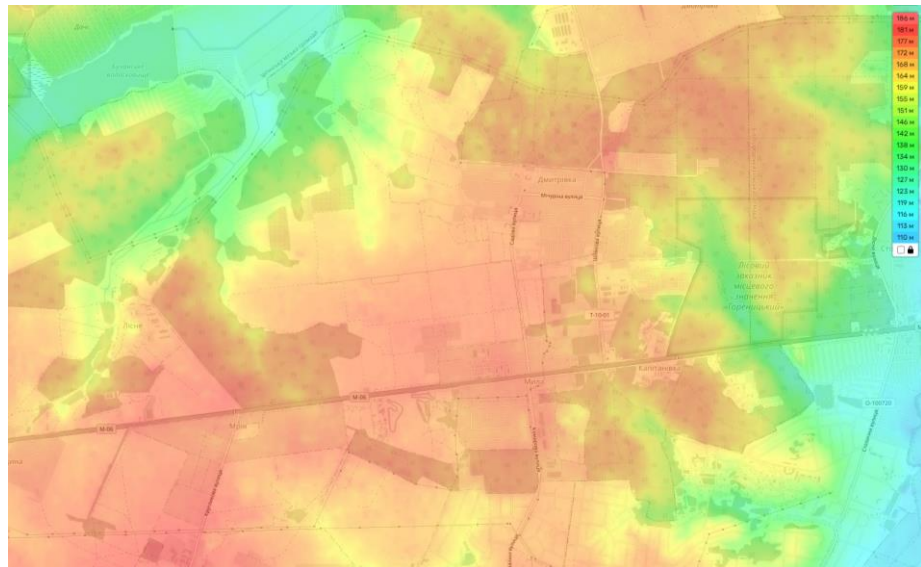

Рис. Ошибка! Текст указанного стиля в документе отсутствует..1.

Рельєф території планування.

Згідно з намірами містобудівного освоєння земельних ділянок, детальним планом передбачається розмістити садибну та блоковану житлову забудову,

громадську забудову (заклад торгівлі, спортивній майданчики, дитячий майданчик).

Обслуговуючі споруди в межах території проектування: артезіанські свердловини, очисні споруди дощових вод, КНС дощових вод, КНС господарсько-побутових вод майданчик контейнерів для сміття, стоянка для легкових автомобілів, ТП.

Ділянка проектування знаходиться на окраїні селища Дмитрівка біля земель лісогосподарського призначення, що лежить поза межами територій, на яких ведеться регулювання забудови. Ділянку для проектування оточують землі житлової та громадської забудови вільні для забудови, та землі лісогосподарського призначення.

СПА-комплекс який знаходиться неподалік від міста Києва, може стати туристичною візитівкою селища Дмитрівка, а мальовнича природа біля комплексу спонукатиме відвідувачів приїжджати в СПА-комплекс на оздоровлення. Цьому спонукає і розвиток інфраструктури селища Дмитрівка, його розбудова, побунова нових культурно-дозвілевих споруд, логістичних комплексів, торгових кварталів, медичних центрів, реабілітаційних центрів, стадіонів та парків.

Ділянку відрізняє висока транспортна доступність та економічно вигідне розташування:

- Ділянка розташована по трасі Київ-Львів (Е-40) у західному напрямку;
- Відстань від КПП – 6 км, від великої окружної дороги – 13 км;
- Відстань від центру Києва – 27 км;
- Прилеглі населені пункти: с. Дмитрівка та с. Міла – населення близько 2500 чол.;
- З півночі ділянка межує із землями Державного лісового фонду загальною площею близько 500 га (ліс 1-ої категорії). Це "зрілі" сформовані ліси.

Мальовнича та екологічно чиста місцевість, що створює відчуття спокою та безмежності.

Рис.3.3. Проект змін до генерального плану поєднаного з детальним планом території окремих частин с. Дмитрівка

Наразі цей район являє собою вільну від забудови територію. Більшу частину району займають пустища і зелені насадження представлені чагарниками, вербами, лозами, обліпихами, а також іншими деревами малоцінних порід.

Зважаючи що ділянка СПА-комплексу знаходиться неподалік від міста Києва, розраховується на основний потік відвідувачів та туристів саме зі столиці нашої країни, які хочуть відпочити від міської метушні в природному середовищі. Відвідувачі комплексу мають можливість відвідувати СПА як в одно денному форматі, або ж приїхати на вікенд чи на тижневий відпочинок, залишившись в готелі який наявний при СПА-комплексі.

Для зручності відвідувачів які приїхали на своєму авто, вони можуть залишити його на паркінгу, який знаходиться на території СПА-комплексу.

3.2. Архітектурно-планувальне рішення СПА-комплексу

Основна концепція комплексу побудована навколо поєднання декількох типів СПА-комплексів в одну структуру. Значну роль у виборі концепції відіграла сама ділянка проектування, котра була чітко прив'язана детальним планом території на вісь житлової забудови.

Архітектурно-просторова композиція будівлі СПА-комплексу, як правило, повинна виявляти його домінуюче значення як основної споруди.

Цільова аудиторія СПА-комплексу це люди які хочуть відпочити від щоденної рутини, трудового тижня, залишитись на тиждень в комплексі та повністю зануритись в відпочинок та релаксацію в затишному та комфортному для них середовищі. Людям яким набридла міська метушня, і вони хочуть відпочити подалі від міста в природному середовищі.

Форма характеризується сірим бетоном, з поєднанням світлої та темної штукатурки, будівля має чіткі та лаконічні форми що виділяє будівлю серед всіх інших споруд. Мінімалістичний екстерер будівлі, повторюється і в інтерері комплексу, прості форми прийняті всюди та сформульовані за допомогою стін під кутом, акцентують простір, освітлюючи інтер'єр.

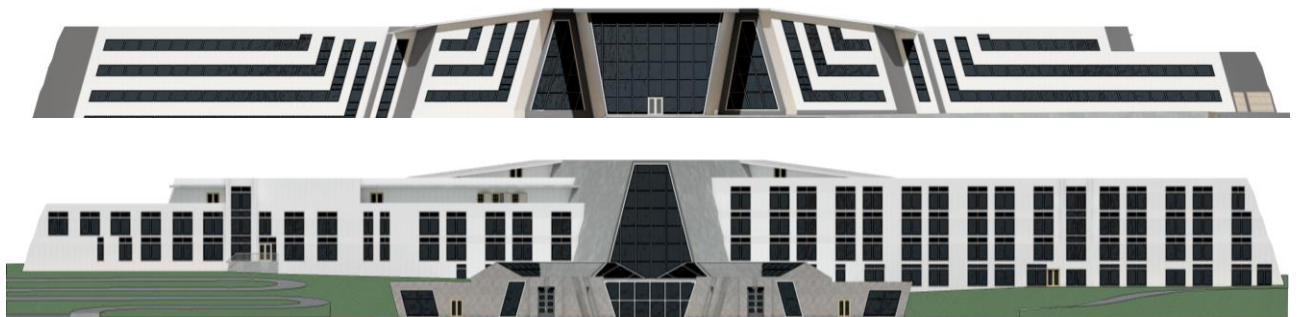

Рис.3.4. Фасади

Усередині комплексу запроектована вся необхідна інфраструктура: туалети, камери схову, зали очікування, кімнати відпочинку, готельні номери, ресторан, зона СПА.

Будівля розташована основними своїми функціями з видом на ліс, на красиве природне середовище, тому зони де перебувають відвідувачі завжди розташовані з видом на ліс. Головний вхід розташований на північний-схід, основні зони на південний-захід на якому розташована вся природа.

СПА-комплекс має три основні зони:

- Зона оздоровлення (зона СПА);
- Зона відпочинку (готельна зона);
- Зона споживання їжі (зона ресторану).

Ці три зони не перетинаються між собою, всі ці зони поєднує головний вестибюль, в якому відбувається перше знайомство відвідувача з послугами комплексу, визначається чого саме хоче відвідувач, та направляється до бажаної послуги.

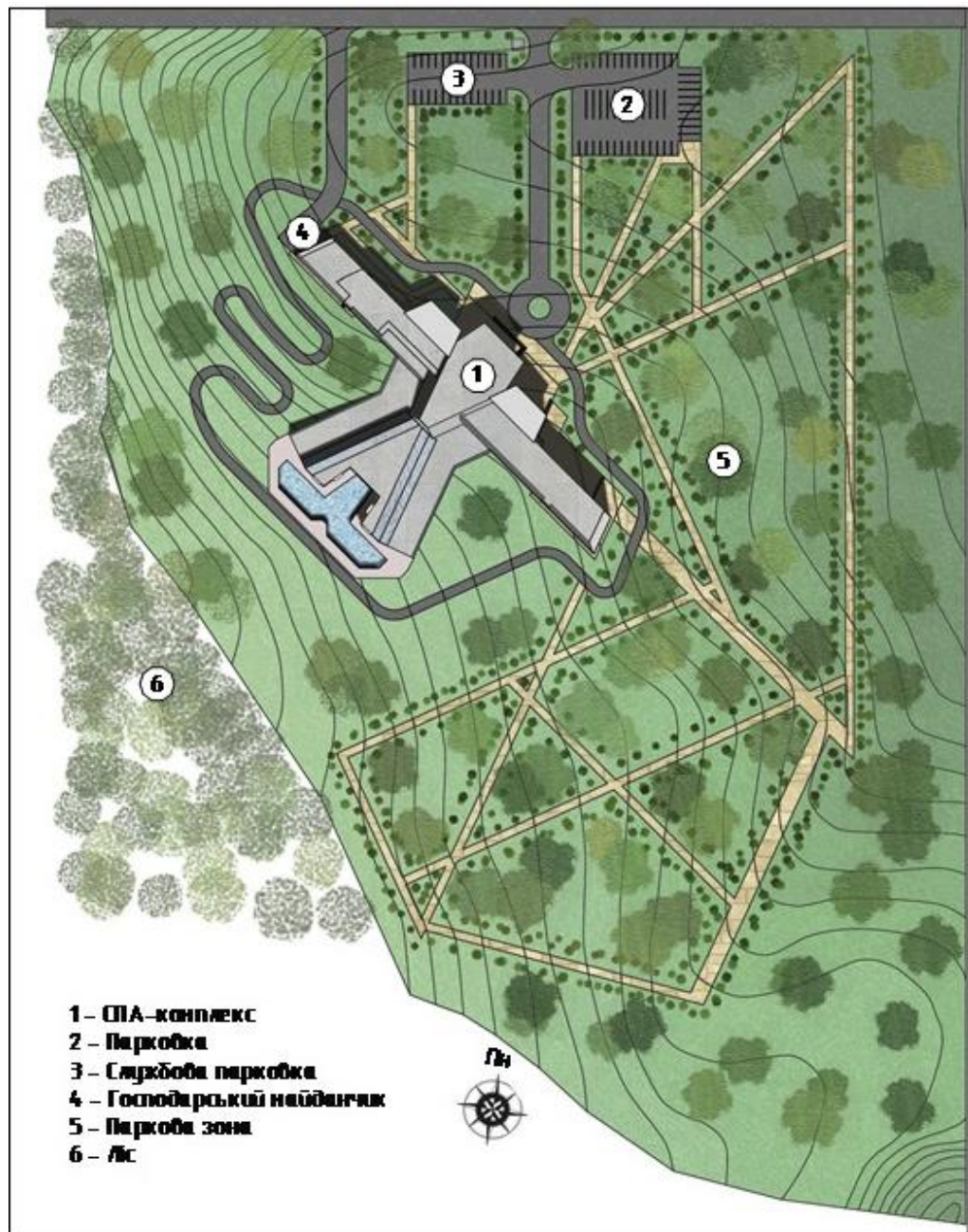

Рис.3.5. Генеральний план

Загальна поверховість СПА-комплексу - 5 поверхів, з яких 3 поверхи знаходяться вище рівня проектного нуля, інші 2 знаходяться нижче, але за рахунок рельєфу вони не повністю погружені під землю, лише частково. Поверх зі СПА зоною знаходиться на -2 поверсі, та має висоту поверху більшу чим всі інші,. Готельна зона має загальну поверховість в 4 поверхи, 3 вище проектного нуля, та 1 поверх нижче, зона ресторану знаходиться на 2 та 3 поверхах, а на 3 поверсі є відкрита тераса.

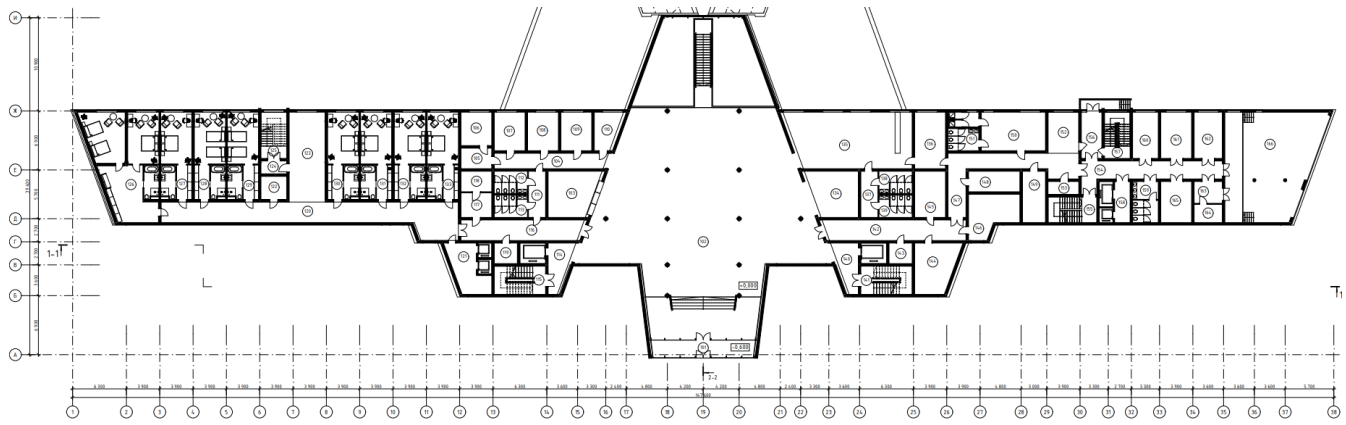

Рис.3.6. План 1-го поверху

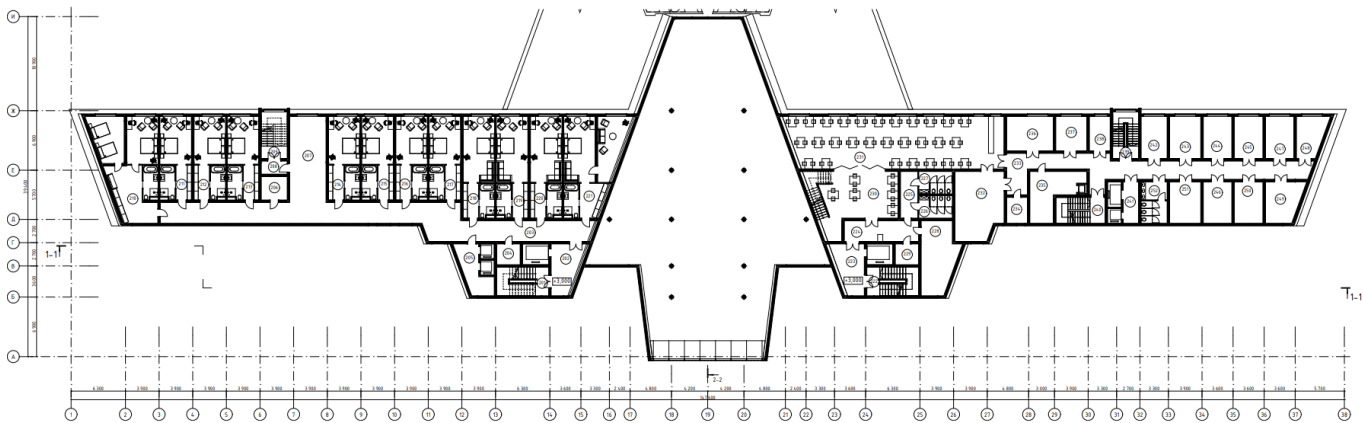

Рис.3.7. План 2-го поверху

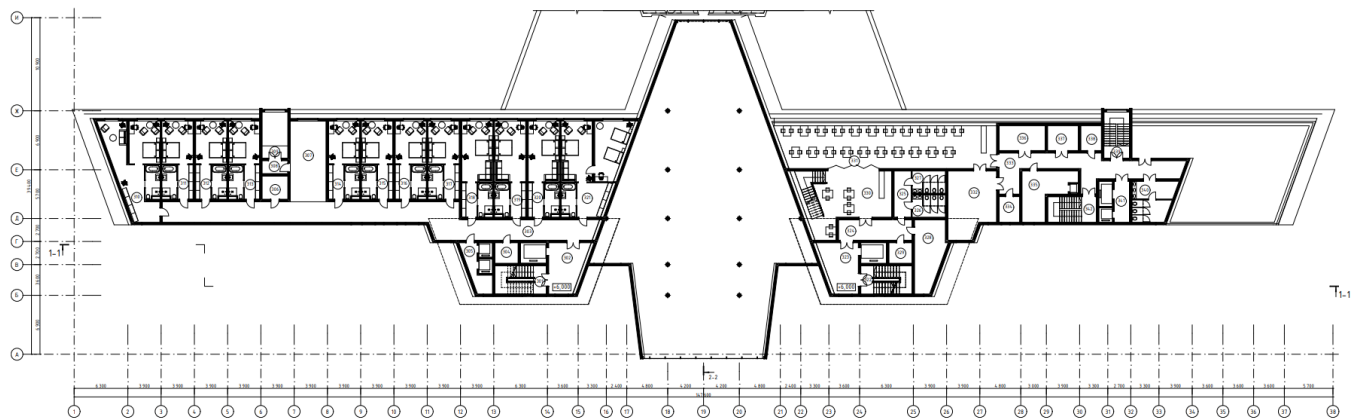

Рис.3.8. План 3-го поверху

В зоні СПА розташовані 2 великих басейни які є головною прикрасою СПА-комплексу, басейн лабіринт закритого типу, освітлюється природним світлом, та великий басейн відкритого типу, який має частково закриту зону. В зоні СПА є різні види бань та саун, кожному на свій смак, які варто спробувати кожному, та кабінети з різними видами масажу, які призначені як для лікування, реабілітації або ж для ослаблення та зняття стресу.

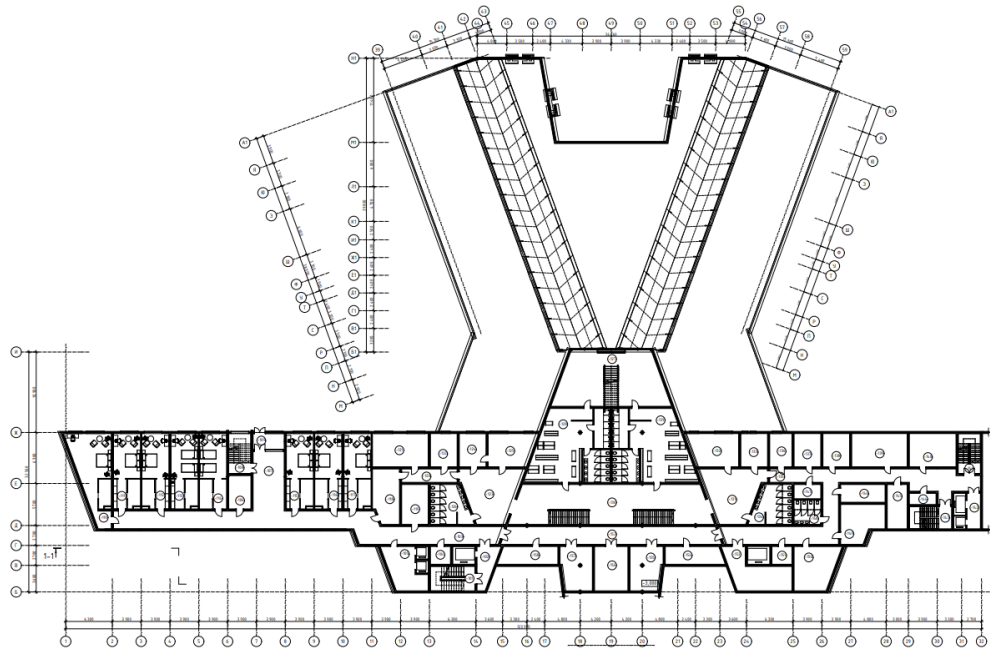

Рис.3.9. План -1-го поверху

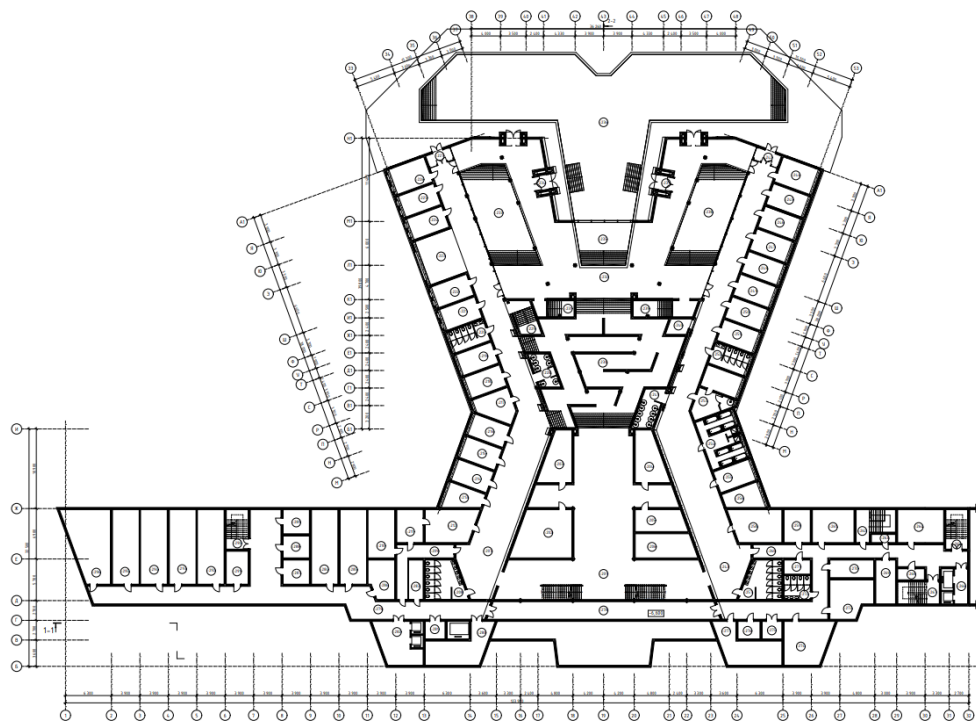

Рис.3.10. План -2-го поверху

Неподалік від СПА-комплексу є паркінг для зручності та комфорту відвідувачів які приїхали на своєму автомобілі, також передбачається що до СПА-комплексу будуть організовані маршрути для мікроавтобусів від Києва до СПА-комплексу, щоб людям було зручніше добиратися до комплексу, та окрема парковка для обслуговуючого персоналу будівлі. Також на території СПА-комплексу є паркова зона, для відпочинку та прогулянок відвідувачів.

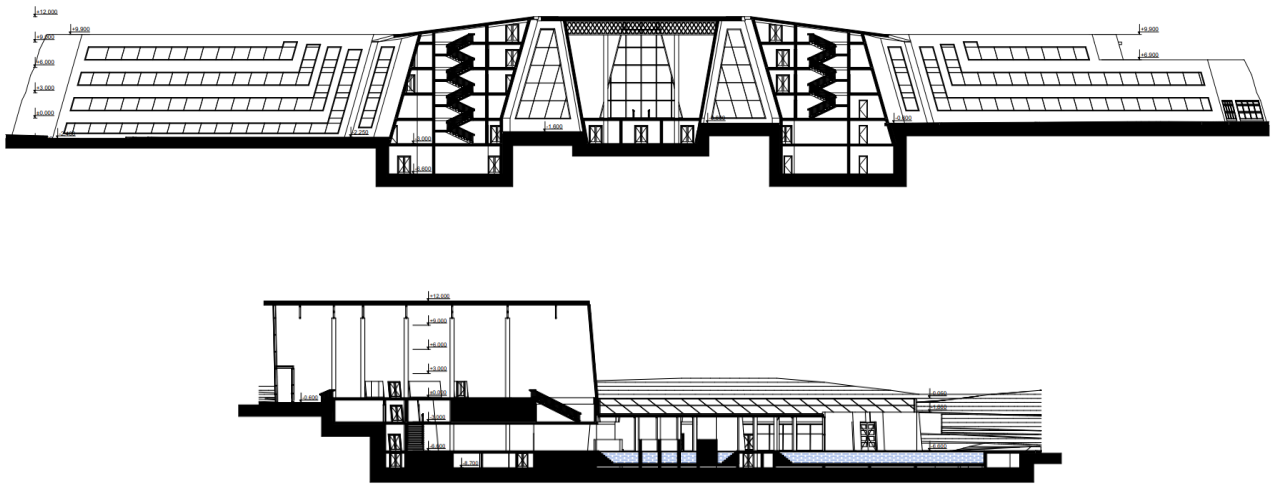

Рис.3.11. Розрізи

3.3. Зовнішнє та внутрішнє опорядження будівлі

Зовнішнє та внутрішнє опорядження СПА-комплексу має велике значення для створення сприятливої та релаксуючої атмосфери для гостей. Важливо підібрати матеріали та декор, які відповідають загальній концепції об'єкту проектування та створюють гармонійну атмосферу.

Зовнішнє опорядження СПА-комплексу включає в себе облаштування території, архітектурну оздобу та ландшафтний дизайн. Для створення затишної атмосфери можна використовувати природні матеріали, такі як дерево, камінь та рослини. Також можна встановлювати елементи декору, такі як фонтани, скульптури та інші елементи, які створюють ефект тиші та спокою.

Загальна конструктивна схема споруди комплексу застосована з неповним карком. Висота поверху складає 3 м. для звичайних поверхів, для поверху зі СПА висота поверху складає до 4,5 м. В якості основного матеріалу конструктивного рішення використовується залізобетон та металеві конструкції.

Внутрішнє опорядження СПА-комплексу також має важливе значення для створення атмосфери спокою та релаксу. Для стін та підлоги використовуються натуральні матеріали, такі як дерево, камінь або керамічна плитка з відповідним декором.

Опорядження СПА зони складається з єдиного матеріалу, як скульптура: кварцит, натуральний камінь, який без пошкоджень витримує пару, хлор, жар сауни та зимовий мороз.

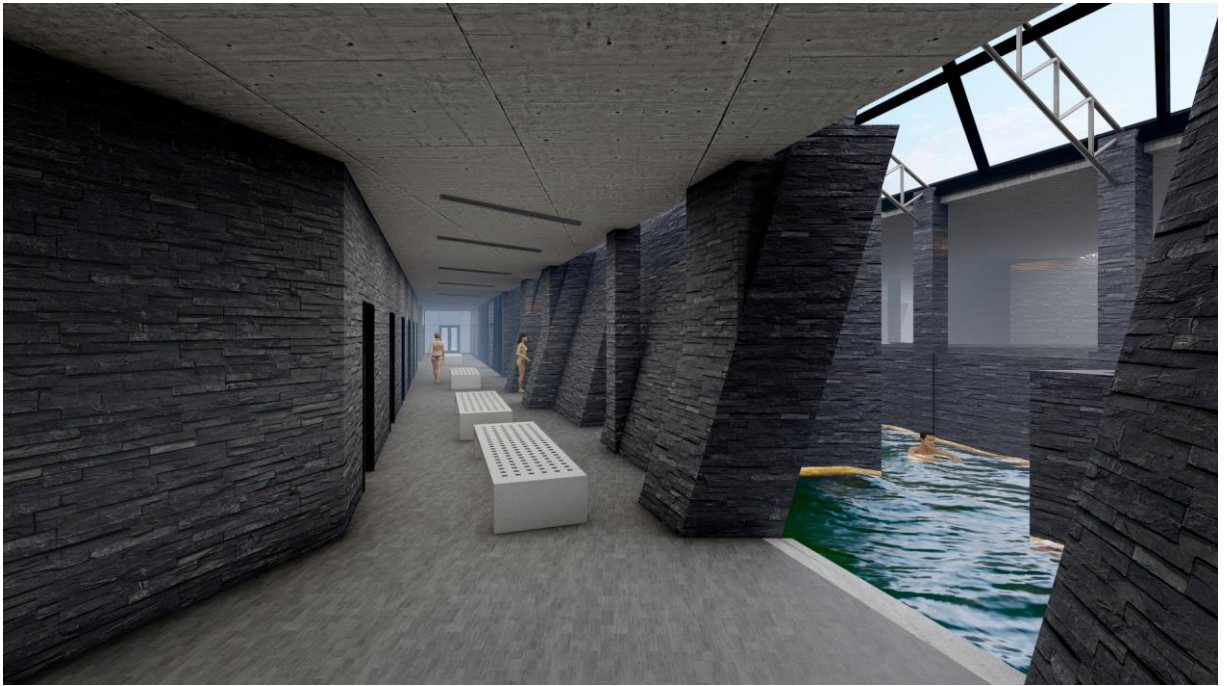

Рис.3.12. Перспектива інтер'єру

Монолітні плити структурують простір по-різному, створюючи різноманітні перспективи, напрямки, характеристики, просторові враження та зовнішні взаємодії. У той же час окремі зони також об'єднуються, утворюючи велику відкриту спа-архітектуру. Лабіринтовий вкладений план басейну позбавляє себе симетрії та повторення замість того, щоб дивувати своєю структурою.

Рис.3.13. Перспектива інтер'єру

Меблі в СПА-комплексі повинні бути зручними та функціональними. Їх дизайн та кольорове рішення відповідають загальній концепції об'єкту. Також можна використовувати текстильні матеріали, які створюють ефект тепла та затишку, а також додатково прикрасити інтер'єр.

Для створення сприятливої атмосфери можна використовувати освітлення різного типу та інтенсивності. Наприклад, для зони відпочинку можна встановити декілька рівнів освітлення, щоб створити ефект плавного переходу від яскравого до більш приглушеного світла. Також можна використовувати різні кольори світла, які мають певний психологічний ефект на людину, наприклад, біле світло допомагає зняти стрес, а зелене світло стимулює відновлення сил.

Для відпочинку та релаксу встановлюються спеціальні обладнання, такі як гідромасажні ванни, сауни, парові кабінки та інші. Вони повинні бути зручними, функціональними та відповідати загальній концепції об'єкту.

Бані можна інтерпретувати двома способами: з одного боку, вона слідує модерністській традиції використання скороченого формального словника, щоб зробити функції яскраво зрозумілими та просторово відчутними. Однак це також яскравий приклад того, що спонукає нас говорити про «культ» і «храм» у поєднанні з курортами. Сучасна функціональна споруда культового призначення, що повертає лазні частинку сакральності, приписуваної їй у давнину.

Важливо також враховувати функціональність приміщень. Наприклад, для зон відпочинку можна використовувати м'які меблі та затишні освітлювальні прилади, а для зон масажу - спеціальні ліжка та освітлення, що дозволяє регулювати яскравість світла.

Усі вищезгадані елементи мають бути гармонійно поєднані між собою та доповнювати один одного, щоб створити атмосферу затишку, комфорту та розслаблення для відвідувачів СПА-комплексу.

Висновки до розділу 3

Ділянка проектування знаходиться у районі майбутньої забудови селища Дмитрівка, неподалік від міста Києва. Ділянка розташована на околиці селища Дмитрівка, неподалік від земель Державного лісового фонду, неподалік від траси Київ-Львів (Е-40) у західному напрямку. Сама ділянка відрізняє висока транспортна доступність та економічно вигідне розташування.

СПА-комплекс має чіткі та лаконічні форми і відповідає сучасним архітектурним тенденціям, є своєрідною домінантою у навколишній забудові.

Отже, проектування СПА-комплексу потребує уважного аналізу та розробки багатьох аспектів, починаючи від вибору місця розташування та проектування зовнішнього вигляду, і закінчуючи внутрішнім опорядженням та декором. Важливо враховувати потреби та побажання майбутніх відвідувачів, а також забезпечити комфортні умови для роботи персоналу.

При проектуванні СПА-комплексу, необхідно враховувати кліматичні та географічні особливості регіону, вибирати енергоефективні та екологічно чисті матеріали, та створювати ергономічні та зручні приміщення для відвідувачів та персоналу. Також важливо дотримуватись всіх вимог законодавства та норм здоров'я та безпеки, щоб забезпечити безпеку та здоров'я усіх, хто буде використовувати СПА-комплекс.

Усі ці елементи мають бути гармонійно поєднані між собою, щоб створити високоякісний та привабливий об'єкт для відпочинку та здоров'я. Проектування СПА-комплексу - це складний процес, але з відповідним знанням та досвідом можна створити дійсно неперевершений проект.

РОЗДІЛ 4. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

ЗМІСТ

Вступ. Загальні поняття про Цивільний захист України

Розділ I. Коротка характеристика об'єкту проектування

1.1. Характеристика району в якому проектується об'єкт;

1.2. Характеристика об'єкту проектування.

Розділ II. Обґрунтування та прийняття рішень з питань Цивільного захисту

2.1. Аналіз потенційно небезпечних об'єктів в районі проектування;

2.2. Оцінка обстановки при аварії на потенційно-небезпечному об'єкті (рішення завдання);

2.3. Прийняття рішення з питань Цивільного захисту на об'єкті проектування;

Розділ III. Розрахунок заходів Цивільного захисту на об'єкті, що проектується

3.1. Розрахунок заходу Цивільного захисту (рішення завдання);

3.2. Графічна частина (план сховища; план евакуації)

3.3. Висновки

Список використаної літератури

ВСТУП

Цивільний захист України - це державна система органів управління, сил і засобів, для організації та забезпечення захисту населення від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного, екологічного, природного та воєнного характеру.

Надзвичайна ситуація (НС) - це порушення нормальних умов життя та діяльності людей на об'єкті або території, спричинене аварією, катастрофою, стихійним, епідемією, епізоотією, епіфітотією, великою пожежею, застосуванням засобів ураження, що призвели або можуть призвести до загибелі людей і матеріальних втрат.

Загальними ознаками надзвичайних ситуацій є:

- Наявність або загроза загибелі людей;
- Істотне погіршення стану довкілля;
- Матеріальні збитки;
- Суттєві погіршення умов життєдіяльності населення.

За масштабом поширення з урахуванням тяжких наслідків НС можуть бути:

- Загальнодержавного рівня;
- Регіонального рівня;
- Місцевого рівня;
- Об'єктового рівня;

За швидкістю і раптовістю протікання НС класифікують на:

- Раптові (вибухи, землетруси, транспортні аварії та катастрофи);
- НС, які швидко поширюються (аварії з викидом СДОР, утворення хвиль прориву на гідрологічних спорудах, пожежі, тощо);
- НС, які поширюються з помірною швидкістю (аварії з викидом радіоактивних речовин, аварії на комунально-енергетичних мережах);
- НС, яка повільно поширюється (посухи, епідемія, екологічно небезпечні явища);

Завдання Цивільного захисту (ЦЗ) України:

- Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного походження і вжиття заходів для зменшення збитків та втрат у разі аварій, катастроф, вибухів, великих пожеж і стихійних лих;
- Оповіщення населення про загрозу і виникнення надзвичайних ситуацій у мирний і воєнний час та постійне інформування його про наявну обстановку;
- Захист населення від наслідків стихійних лих, аварій, катастроф, великих пожеж і застосованих засобів ураження;
- Організація життєзабезпечення населення під час аварій, катастроф, стихійного лиха та у воєнний час;
- Організація та проведення рятувальних та інших невідкладних робіт у районах лиха та в осередках ураження;

Розділ I. Коротка характеристика об'єкту проектування

1.1. Характеристика району в якому проектується об'єкт;

Ділянка проектування знаходиться в селі Дмитрівка, Бучанського району Київської області, в 17 км неподалік від м. Києва, що лежить поза межами територій, на яких ведеться регулювання забудови.

Земельна ділянка відведена під проектування СПА-комплексу і межує із:

- На півночі – вільні від забудови території с. Дмитріва, землі житлової та громадської забудови;
- На сході - вільні від забудови території с. Дмитрівка, землі житлової та громадської забудови;
- На півдні – землі лісогосподарського призначення;
- На заході - землі лісогосподарського призначення.

Ділянку для проектування оточують землі житлової та громадської забудови вільні для забудови, та землі лісогосподарського призначення.

Дана ділянка проектування за геологорозвідувальними даними має досить високий рівень ґрунтових вод, що потребує розробки значних заходів при влаштуванні сховищ, підпіль та підвальних приміщень.

Клімат помірно-континентальний з відносно м'якою зимою та теплим літом. Для Київщини характерний широкий діапазон змін температури.

Середньорічна температура повітря від +9°C до +11°C.

Середня температура за рік: в найтеплішому місяці, середня температура повітря становить 19,2°, у найхолодніші вона знижується до мінус 6°C.

Середня швидкість вітру: 10 м/с.

Напрямок вітру: переважаючий напрямок вітру влітку – західний, взимку – північно-західний.

Опади: за рік випадає 550-630 мм опадів. Найбільша їх кількість припадає на червень—липень.

Рисунок 4.1. Місцезнаходження об'єкту проектування

1.3. Характеристика об'єкту проектування.

Особливості архітектурно-планувальної організації СПА-комплексів.

Розташування – Київська область, Бучанський район, село Дмитрівка.

Ділянка, площею 82,6 га знаходиться в селі Дмитрівка Бучанського району Київської області біля землі лісогосподарського призначення.

Об'єкт будівництва знаходиться на відстані 2 кілометрів від автомагістралі М 06 (Київ – Чоп), та в 17 кілометрах від міста Києва.

Згідно з намірами містобудівного освоєння земельних ділянок, детальним планом передбачається розмістити:

- Садибну забудову;
- Блоквану забудову;
- Громадську забудову;
- Дитячу дошкільку установу;
- Загальноосвітню школу;
- Спортивний комплекс;
- Комплекс відпочинку;
- Кінноспортивну школу;
- Ринкову площу;

- та інші об'єкти громадського призначення.

Основні будівлі та споруди з новітніх будівельних матеріалів; основні конструкції з металевих каркасів та залізобетонних, та скляного заповнення вітражів....і т.д.;

Кількість постійного складу працівників - 80 чол.

Кількість відвідувачів у піковий час - до 300 чол.

Максимальна кількість людей на об'єкті проектування у піковий час 380 чол.

Час роботи об'єкта що проектується: від 8:00 до 23:00.

Рисунок 4.2. Детальний план території

Розділ II. Обґрунтування та прийняття рішень з питань Цивільного захисту

2.1. Аналіз потенційно небезпечних об'єктів в районі проектування.

Дана ділянка знаходиться в селі Дмитрівка Бучанського району Київської області. При аналізі потенційно небезпечних об'єктів (ПНО) неподалік від села Дмитрівка були виявлені наступні:

- АЗК "UPG", Києво-Святошинський р-н, територія Дмитрівської с/р, Мила, Київська обл.;
- АЗС "Avant-oil", М06, Київська обл.;
- АЗС "Motto", Київська обл.;
- ПП "СПЕЦ-КОМ", Жовтнева вулиця, Дмитрівка, Київська обл..

Вище зазначені ПНО масштабної техногенної загрози для об'єкта, що проектується не несуть.

Але для розрахунку буде прийматися ймовірна загроза усіх можливих негативних факторів надзвичайних ситуацій природного, техногенного та воєнного характеру (наприклад - ядерного удару по центру міста Бородянка стратегічною ядерною зброєю, що в 26,2 км від місця проектування).

2.2. Оцінка обстановки при аварії на потенційно-небезпечному об'єкті.

Оцінка радіаційної обстановки включає:

- скласти схему зон радіоактивного забруднення;
- визначити у якій зоні радіоактивного забруднення знаходиться об'єкт;
- встановити час випадіння радіоактивних речовин, початок зараження;
- встановити рівень радіації на 1 годину після вибуху;

Вихідні дані:

- об'єкт, що проектується потрапляє в зону НС;
- віддалення об'єкту від центру вибуху – 26,2 км (реальна відстань на мапі);

- тип снаряду – російська твердопаливна міжконтинентальна балістична ракета РС-24 «Ярс»;
- потужність ядерного вибуху – $q = 100$ кт (за показниками боеголовки РС-24 «Ярс»);
- тип вибуху – наземний;
- швидкість середнього вітру – 10 км/год (за середнім показником на місцевості за рік).

Знайти:

- а) У якій зоні радіоактивного забруднення знаходиться об'єкт;
- б) Час випадання радіоактивних речовин, початок опромінення (зараження);
- в) Рівень радіації після вибуху на об'єкті, що проектується.

Рішення:

а) Користуючись даними Таблиці 1 знаходимо межі зон забруднення в районі вибуху, враховуючи його потужність (Вихідні дані – 100кт).

При нанесенні на карту (схему) зон радіоактивного забруднення спочатку наносимо епіцентр ядерного вибуху. Зверху, зліва від нього, записуємо: у чисельнику – потужність і вид вибуху, у знаменник – час і дату вибуху.

Від центру вибуху проводимо пряму лінію – вісь сліду зараженої радіоактивної хмари, що відповідає напрямку руху середнього вітру. Наносимо лінії зон радіоактивного забруднення, кожна певного кольору: зона А – синього, зона Б – зеленого, зона В – коричневого, зона Г – чорного. Зони позначають з урахуванням масштабу карти, азимуту вітру.

Висновок:

Об'єкт знаходиться в зоні Б – небезпечного радіоактивного зараження.

б) Час випадання радіоактивних речовин (час початку радіоактивного зараження t_n) визначають за формулою:

$$t_n = R / V + 1 \text{ год}$$

де R – відстань від центру вибуху до даного об'єкту, км;

V – швидкість середнього вітру, км/год (за середнім показником за рік).

$$t_{\text{п}} = 26,2 / 10 + 1 = 2,382$$

в) Рівень радіації на час утворення радіоактивного зараження після вибуху на об'єкті визначаємо за формулою:

$$P_t = P_1 \cdot t^{-1,2}$$

де P_1 – рівень радіації після вибуху (за нашим прикладом в зоні Б) 80 Р/год.

$$P_t = 80 \cdot 2,382^{-1,2} = 28,23 \text{ Р/год}$$

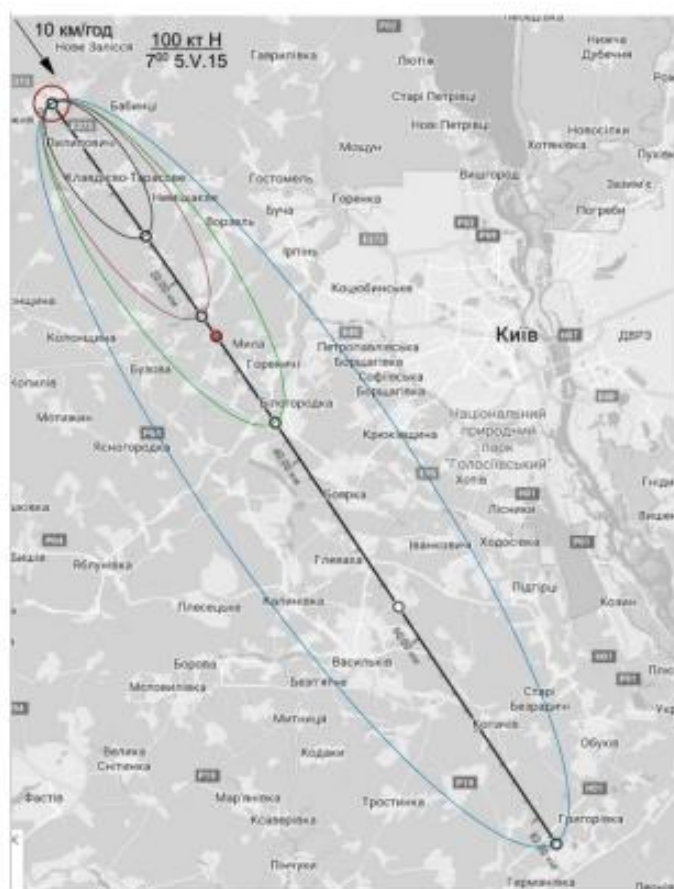

Рисунок 4.3. Схема прогнозу зон радіоактивного забруднення ядерного вибуху.

Висновок:

Рівень радіації на час утворення радіоактивного зараження на об'єкті після вибуху з урахуванням відстані та швидкості середнього вітру становить 28,23 Р/год. Відноситься до зони небезпечного радіаційного зараження і потребує відповідних заходів Цивільного захисту для об'єкта проектування. Враховуючи

всі компоненти проекту приймаємо рішення з питань ЦЗ на побудову захисних споруд для укриття людей.

Розділ III. Розрахунок заходів Цивільного захисту на об'єкті, що проектується

3.1. Розрахунок заходу Цивільного захисту

Розміщення і будівництво захисних споруд необхідно проводити у відповідності до вимог ДБН В 2.2.5-97 «Захисні споруди Цивільної оборони». Захисні споруди на об'єкті повинні розташовуватись з урахуванням своєчасного укриття людей та мінімальної вартості будівництва. Досягти цього можливо при виконанні наступних вимог:

- захисні споруди належить розташовувати у підземних паркінгах в середині житлового комплексу;
- сховища належить розташовувати у підвальних та цокольних поверхах будинків і споруд; окремо стоячі сховища повинні будуватись тільки при неможливості влаштування вбудованих сховищ;
- вбудовані сховища належить розташовувати по можливості під будівлями найменшої поверховості, а окремо стоячі - на відстані від будинків і споруд, яка дорівнює одній їхній висоті;
- вбудовані сховища і ПРУ потрібно розташовувати в будівлях I та II ступеня вогнестійкості з виробництвом категорії В та Г за пожежною безпекою;
- сховища необхідно розташовувати не ближче 15 м від водопровідних, теплових та каналізаційних магістралей діаметром більше 200 мм та, окрім того, вони мають бути захищені від можливого затоплення ґрунтовими і дощовими водами, а також іншими рідинами при руйнуванні ємностей, розташованих на поверхні землі або в будинках і спорудах;
- СПА заплановано на 380 людей, відповідно до вимог ДБН В 2.2.5-97 «Захисні споруди Цивільної оборони», сховища обладнуються від 150 і більше людей, але не більше 2500 людей.

Для постійного складу робочої зміни СПА-комплексу потрібно збудувати захисну споруду - сховище на 380 чол.

Площі основних приміщень сховища:

1. Приміщення для тих, що укриваються:

Висота підвальних приміщень за проектом $h = 3,6 \text{ м}$.

$$S_{\text{пду}} = 380 \text{чол.} * 0,4 \text{ м}^2 = 152 \text{ м}^2$$

2. Внутрішній об'єм приміщення:

Внутрішній об'єм приміщення має складати $1,5 \text{ м}^3/\text{чол.}$ При визначенні об'єму приміщень на одну людину враховується об'єм усіх приміщень в зоні герметизації.

$$V_{\text{сх}} = 380 \text{чол.} * 1,5 \text{ м}^3 = 570 \text{ м}^3$$

У приміщеннях для людей що укриваються необхідно передбачити влаштування двоярусних нар за нормами: 20 % місць для лежання та 80 % місць для сидіння.

Нижній ярус : $380 \text{чол.} * 0,8 = 304$ місць для сидіння;

Верхній ярус : $380 \text{чол.} * 0,2 = 76$ місць для лежання;

Таким чином, у сховищі необхідно встановити 76 шт. двоярусних лавнар розміром $1,8 \times 0,55 \text{ м}$ з розрахунку:

- нижній ярус для сидіння $0,45 \times 0,45 \text{ м}$ на одну людину (4 чоловіка);

- верхній ярус для лежання $1,8 \times 0,55 \text{ м}$ на одну людину.

Висота лав першого ярусу - $0,45 \text{ м}$, нар другого ярусу - $1,4 \text{ м}$ від підлоги.

Площі допоміжних приміщень сховища:

$$S_{\text{доп.прим.}} = 380 \text{чол.} * 0,21 \text{ м}^2 = 79,8 \text{ м}^2$$

1. Фільтровентиляційні приміщення:

Фільтровентиляційні приміщення влаштовуються біля зовнішніх стін сховища поблизу входів та аварійних виходів. Розміри приміщень визначаються в залежності від габаритів обладнання та площі, необхідної для його обслуговування.

Так як об'єкт знаходиться в II кліматичній зоні житлового масиву, повітропостачання буде забезпечуватись двома режимами: I – чиста вентиляція та II – фільтровентиляція. ФВК-1 потужністю 1200 м^3 працює в 2-х режимах очистки повітря в сховищі, потужністю комплекту II = $600/300$.

600 м³ /год – чиста вентиляція;

300 м³ / год – фільтровентиляція.

$$S \text{ одного комплекту ФВК-1} = 10 \text{ м}^2$$

1 к-т ФВК-1 забезпечує 150 чоловік. Тоді необхідна кількість становить:

$$380/150 = 2,5 \text{ к-та ФВК-1} \approx 3 \text{ к-та ФВК-1}$$

$$\text{Тоді } S_{\text{ФВП}} = 30 \text{ м}^2$$

2. Санітарні вузли:

Влаштовуються окремо для чоловіків та жінок. В даному випадку 190 чоловіків та 190 жінок.

Для жінок встановлюється одна підлогова чаша (або унітаз) на 75 жінок у сховищі, а для чоловіків — одна підлогова чаша (або унітаз) та пісуар на 150 чоловіків у сховищі. Крім того, в санітарних вузлах обладнуються вмивальники з розрахунку один на 200 чоловік, але не менше одного на санітарний вузол. Отже:

Для жінок:

Унітазів - 3 шт. (з розрахунку 1 шт. на 75 чол.);

Умивальників - 1 шт. (з розрахунку 1 шт. на 200 чол.)

Для чоловіків:

Унітазів та пісуарів - 2 комплекти (з розрахунку 1 комплект на 150 чол.);

Умивальників - 1 шт. (з розрахунку 1 шт. на 200 чол.)

3. Приміщення для ДЕС:

Розміщують біля зовнішньої стіни, відокремлюючи його від інших приміщень негорючою стіною (перегородкою) з границею вогнестійкості 1 год. Вхід в ДЕС зі сховища облаштовується тамбуром з 2 герметичними дверми, що відкриваються в бік сховища. Приміщення ДЕС включає:

- кімнату для дизель-генератора – до 14 м²

- електрощитова – 2 м²

- приміщення для ПММ – 4 м²

$$S_{\text{ДЕС}} = 20 \text{ м}^2$$

4. Приміщення для зберігання продовольства:

Передбачають площею 5 м^2 при місткості до 150 чол. На кожні наступні 150 чол. площа приміщення збільшується на 3 м^2 .

$$S_{\text{зп.}} = 5\text{ м}^2 + (3\text{ м}^2 * 2) = 11\text{ м}^2$$

5. Входи:

Приміщення має бути обладнано не менш як двома захищеними входами (тамбурами), що розміщуються з протилежних сторін. В даному випадку 2 входи $0,8\text{ м} * 1,8\text{ м}$ (з розрахунку 1 вхід на 200 чол.)

6. Тамбури:

Тамбури влаштовуються при всіх входах в сховище. Площа тамбура – 8 м^2 . Обладнуємо 1 тамбур загальною площею 8 м^2 . Зовнішні двері – захисно-герметичні, внутрішні двері – герметичні. Тамбур влаштовуємо при вході №1.

За нормами встановлюємо однокамерний тамбур-шлюз, площею 10 м^2 . Обладнуємо його при вході №2

7. Аварійний вихід:

Вхід № 2 облаштуємо як аварійний (евакуаційний) вихід у вигляді похилого тунелю з внутрішнім розміром $1,2\text{ х }2\text{ м}$. Вихід з тунелю захистити козирком з міцних та вогнетривких матеріалів.

Розрахунок систем життєзабезпечення:

1. Повітропостачання:

Повітропостачання повинно забезпечувати очистку зовнішнього повітря, обмін повітря та видалення з приміщення тепловиділень та вологи.

Кількість зовнішнього повітря, яке подається у сховище, визначається нормами в залежності від кліматичної зони району забудови. Кліматична зона визначається відповідно до середньої температури найжаркішого місяця: $20\text{ — }25^\circ\text{ C}$ — II кліматична зона.

Отже, розрахунок ведемо для II кліматичної зони, до якої належить більшість території України. Розрахунок обладнання системи повітропостачання починається з розрахунку для II режиму.

Режим II - Фільтровентиляція.

При нормі подачі очищеного повітря на кожну людину, що знаходиться у приміщенні для укриття - $2 \text{ м}^3 / \text{год.}$ та для одного працюючого у пункті управління (ПУ) - $5 \text{ м}^3 / \text{год.}$, продуктивність системи повітропостачання повинна бути:

- для людей, що знаходяться у приміщенні для укриття: $(380-10) \times 2 = 740 \text{ м}^3 / \text{год.}$;

- для працюючих в ПУ: $10 \times 5 = 50 \text{ м}^3 / \text{год.}$;

- всього у сховище потрібно подати: $50+740= 790 \text{ м}^3 / \text{год.}$ повітря.

Визначаємо тип та кількість фільтровентиляційних комплектів (ФВК).

$$790 \text{ м}^3 / 300 \text{ м}^3 = 2,6 \text{ к-та ФВК-1} \approx 3 \text{ к-т ФВК-1}$$

Площа допоміжних приміщень дозволяє встановити комплекти ФВК-1.

Режим I — чиста вентиляція.

Норми подачі повітря в режимі I – чиста вентиляція на одну людину для районів II кліматичної зони складає $10 \text{ м}^3 / \text{год.}/\text{чол.}$, подача зовнішнього повітря системою повітропостачання в режимі чистої вентиляції повинна бути: $10 \times 380 = 3800 \text{ м}^3 / \text{год.}$

Так як один ФВК-1 має подачу по режиму чистої вентиляції $1200 \text{ м}^3 / \text{год.}$, то загальна подача 3 комплектів становить: $3 \times 1200 = 3600 \text{ м}^3 / \text{год.}$ Це не задовольняє потребу. Тому додатково встановлюємо електро-ручний вентиляторів ЭРВ-72-2 потужністю $800 - 1200 \text{ м}^3 / \text{год.}$

2. Водопостачання:

Водопостачання сховища. Водопостачання сховища передбачається від зовнішньої водопровідної мережі з улаштуванням проточних ємностей запасу питної води на 4 доби з розрахунку 3 л на добу на одну людину:

$$380 \times 3 \times 4 = 4560 \text{ л;}$$

Каналізація сховища. Каналізація сховища повинна забезпечувати відвід стічних вод із санітарних вузлів у зовнішню каналізаційну мережу. У приміщенні

санітарного вузла для збору стоків влаштовуємо аварійний резервуар із розрахунку 2 л на добу технічної води на 1 людину об'ємом на 4 доби:

$$380 \times 2 \times 4 = 3040 \text{ л};$$

Каналізація виконана з відводом стічних вод із санвузлів у каналізаційну мережу самотоком.

3. Опалення:

Опалення здійснюється від опалювальної мережі міста, але за самостійним відгалуженням, що вимикається при заповненні сховища людьми.

4. Електропостачання:

Електропостачання передбачається від автономної - ДЕС.

5. Зв'язок:

В кожному сховищі має бути телефонний зв'язок з пунктом управління об'єкту, штабу ЦЗ району (органами самоврядування району) та гучномовці, підключені до міської та місцевої радіотрансляційної мереж.

Висновки:

1. Побудувати сховище на 380 чоловік із захисними властивостями:

- по ударній хвилі розраховане не менше ніж на 100 кПа
- по іонізуючому випромінюванню з коефіцієнтом послаблення радіації не менше 15000 Р/год.

2. У сховищі обладнати приміщення:

- приміщення для людей – 152 м² (з установкою 76 2-х ярусних лав-нар);
- пункт управління - 20 м² ;
- 1 санітарний пост загальною площею - 2 м²;
- фільтровентиляційне приміщення — 30 м²;
- 1 приміщень для зберігання продовольства загальною площею — 11 м²;
- 1 тамбур-шлюз площею — 10 м²;
- 1 тамбур площею — 8 м²;
- допоміжні приміщення загальною площею – 79,8 м²;

- 2 санітарні вузли: для жінок - 3 унітаза та 1 вмивальника; для чоловіків - 2 унітаза, 2 пісуара та 1 вмивальника;
- 2 захисні входи розміром 0,8х1,8 м на 380 чоловік;
 3. Встановити систему повітропостачання на базі ФВК-1 (3 комплекта);
 4. Запас питної води (місткість ємностей) - 4560 л;
 5. Забезпечити відвід стічних вод із санітарних вузлів у зовнішню каналізаційну мережу. Влаштувати аварійний резервуар об'ємом 3040 л.
 6. Опалення сховища передбачити від опалювальних мереж міста по самостійним відгалуженням;
 7. Електропостачання передбачається від захисної дизельної електростанції (ДЕС), із влаштуванням резервного джерела – від мережі міста;
 8. Передбачити використання сховища у мирний час у господарських цілях (клас для підготовки з питань Цивільного захисту, склад для індивідуальних засобів захисту на випадок Надзвичайної ситуації).

3.2. Графічна частина (план сховища)

Виконуємо креслення плану сховища ЦЗ на форматі А4. На плані ЦЗ приміщення позначаються номерами, а їх розрахункові площі зводимо у таблицю специфікації.

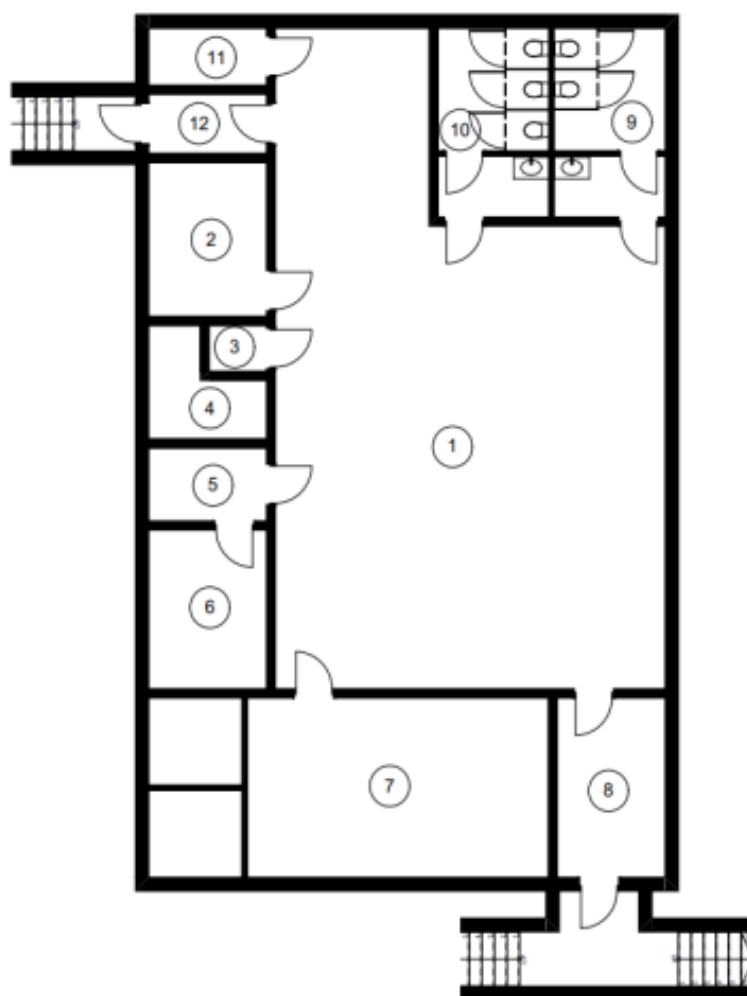
План сховища на 380 чоловік.

Експлікація приміщень:

№	Назва приміщення	Площа, м ²
<i>Основні приміщення</i>		
1	Приміщення для переховування	152
2	Пункт управління	20
3	Санітарний пост	2
<i>Допоміжні приміщення</i>		
4	Приміщення для зберігання продовольства	11
5	Тамбур	8

6	ДЕС	14
7	Фільтровентиляційні приміщення	30
8	Тамбур-шлюз(Вхід №2)	10
9	Санвузол чоловічий	9
10	Санвузол жіночий	9
11	Електрощитова	2
12	Тамбур (Вхід №1)	8
13	Вхід №1	0,8x1,8 м
14	Вхід №2	0,8x1,8 м

План-схема сховища на 380 чол.

3.3. Висновок

Кодекс Цивільного захисту України регулює відносини, пов'язані із захистом населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій, реагування на них, функціонуванням єдиної державної системи цивільного захисту, та визначає повноваження органів державної влади, органів місцевого самоврядування, права та обов'язки громадян України, підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності при виникненні надзвичайних ситуацій і проведенні відповідних заходів щодо їх ліквідації.

Розділ ЦЗ є інструментом виконання вимог Закону на місцевому рівні, а обґрунтовані даним проектом рішення та пропозиції є обов'язковими для виконання. Для захисту людей в проєктованому СПА-комплексі передбачається будівництво підземного паркінгу, який можливо використовувати як захисну споруду. Проект передбачає будівництво захисних споруд місткістю 380 осіб.

Список використаної літератури

1. Конституція України. Основний закон. - К., 1996.
2. Кодекс цивільного захисту України – К., від 02.10 2012 року, № 5403 - VI.
3. Закон України від 19.11.1992 року № 2801 - XII, Основи законодавства України про охорону здоров'я.
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про єдину державну систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру». - Київ, 03.08.1998. - №1198.
5. ДСТУ БА. 2.2.-7:2010. Проектування. Розділ інженерно технічних заходів цивільного захисту (цивільної оборони) у складі проектної документації об'єктів. Київ - Мінрегіонбуд. Україна, - 2010.
6. ДБН В. 1.1. - 7:2016. Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги.

7. ДБН 97 Державні будівельні норми України Київ, Держ. Стандарт 1999.
8. ДБН А.3.1 - 9 - 2000. Прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом захисних споруд цивільної оборони та їх утримання, управління, організація і технологія. Київ.: НДІБВ - 2000.
9. Безпека життєдіяльності. О.І. Запорожец, Б.Д. Халмурадов, В.І. Примаченко та ін. - К.: Центр учбової літератури, 2013. - 448 с.
10. Захист населення і території від надзвичайних ситуацій. Посібник/О.М. Євдін та ін. - Т.1. Техногенна та природна небезпека, Т.3. Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) та містобудування - К.: КІМ, 2007, 2008 - 636 с., 152 с.
11. Ковжого С.О., Тузіков С.А., та ін. Цивільний захист і охорона праці в галузі. Підручник - Харків, «право», 2013.
12. В.М. Шоботов. Цивільна оборона. Навчальний посібник. :Вид.2 - К.: Центр навчальної літератури, 2006 - 438 с.
13. Стеблюк М.І. Цивільна оборона. Підручник - К.: Знання Прес, 2003.
14. Формалізовані документи невоєнізованих формувань Цивільної оборони. Бунін В.І., Влох А.П., Стефанович І.С. Практичний посібник Київ: КНУБА, 2008., 284 с.
15. Цивільний захист. Корінний В.І., Стефанович П.І., Стефанович І.С., Гуць В.М., Курс лекцій - Київ: КНУБА - 2018., 208 с.
16. Демиденко Г.П. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. - Київ:НТУУ КПІ, 2008. - 300 с.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У результаті магістерського дослідження було проаналізовано та структуровано інформаційні дані щодо ролі та практики створення СПА-комплексів та сформовано головні принципи їх спорудження.

Потрібно враховувати місцеві умови та особливості. При проектуванні будівлі слід враховувати не тільки загальні правила архітектури та будівництва, але й місцеві умови, такі як клімат, ґрунт, рельєф, природні ландшафти тощо.

Як свідчить наведений вище аналіз, в сучасній Україні існує розгалужена мережа СПА комплексів. Проектування сучасного комплексу для СПА є досить важливим в наш час, а особливо створення туристичного відпочику передбаченого для оздоровлення і розвитку відвідувачів. Туризм по визначним місцям та відпочинку в заміському місті, мають популярність у всьому світу.

Функціональність та ефективність, один із головних чинників які потрібно врахувати при проектуванні СПА-комплексу. СПА-комплекс повинен бути зручним та функціональним для користувачів, а також ефективним у використанні простору та ресурсів.

Потрібно дотримуватись естетичних принципів. Архітектурний дизайн СПА-комплексу повинен бути естетичним та гармонійним з навколишнім середовищем.

З'ясовано, що естетична реакція від сприйняття інтер'єра обумовлена у значній мірі психологічними умовами і передумовами. З іншого боку, для виникнення естетичного почуття необхідно враховувати фізіологічні особливості здорової системи. СПА-комплекс крім особливої уваги на оздоровчу форму відпочинку і функціонально-просторової організації, має демонструвати особливий характер оздоблення, декорування та предметного наповнення комплексу для комфортного відпочинку приїжджих.

Інтер'єр будь-якого приміщення СПА комплексу повинен створювати екологічний, багато функціональний і естетичний комфорт.

Необхідно передбачати усі необхідні комунікації та інженерні системи. При проектуванні СПА-комплексу потрібно передбачити всі необхідні комунікації та інженерні системи, такі як водопостачання, водовідведення, електропостачання, опалення, вентиляція та кондиціонування повітря.

Загальною метою при проектуванні будівель повинно бути забезпечення максимального комфорту та задоволення користувачів, а також забезпечення ефективного використання простору та ресурсів. Важливим елементом при проектуванні будь-якої будівлі є врахування потреб та побажань користувачів, а також максимально можливе зменшення витрат на будівництво та експлуатацію.

При проектуванні СПА-комплексу, де головною метою є надання послуг у сфері відпочинку та релаксації, важливим є створення атмосфери, що сприяє відновленню емоційного та фізичного стану клієнтів. Це може досягатися за допомогою правильної організації простору, використання природного світла та матеріалів, що сприяють відчуттю комфорту та затишку.

Завдяки проведеним дослідженням магістерської роботи та виконаному аналізу усіх аналогів, теоретичних основ, факторів та вивченню містобудівної ситуації було розроблено проект СПА-комплексу в селищі Дмитрівка Бучанського району Київської області, що знаходиться неподалік від міста Київ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Истомина В. И. Сучасні моделі SPA / В. И. Истомина, Б. Т. Лагутенко. – М.: Советский спорт, 2000. – 224 с.
2. Креббин-Бейли Д. Спа-терапия в индустрии красоты. Методика процедур, эксплуатация оборудования, программы обучения спа-менеджменту / Д. Креббин-Бейли, Д. Харкап, Д. Харрингтон; [пер. с англ. В. Е. Бельченко]. – М.: РИПОЛклассик, 2010. – 304 с.
3. Кучмистый С. А. Спа в гостиничном бизнесе: реальность и перспективы / С. А. Кучмистый [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://goo.gl/dG6mt7>.
4. Міжнародний науковий фестиваль «Spa і Wellness - стратегія розвитку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/k683UX>.
5. Одрехівський М. В. Валеологічні інноваційні центри: економічні проблеми створення і функціонування / М. В. Одрехівський. – Львів: Світ, 1997. – 144 с.
6. Рутинський М. Спа-курорт як інноваційний вид рекреаційних закладів і суспільно-географічні тенденції розбудови мережі SPA-курортів у західному регіоні України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/T1VptA>.
7. Шаповалова О. Сучасні тенденції розвитку «spa» і «wellness» туризму О.О. Шаповалова / Global Tourism: The Next Decade / Ed. by W Theobald. – Oxford: Butterworth-Heinemann, 1995.
8. Leisure and Wellness: Health Tourism in Europe. The new Challenge for Spas, Tourism and Health Ressorts (11-th ELRA Congress Bad Saarow, 7-9 October 1999). – Berlin, 1999.
9. Jeremy McCarthy. Become a spa owner. – Washington, USA, FabJobInc. – 2010. – 207 p.
10. We will survive // SPA Business. – 2010. – Vol.4. – P. 34-35.
12. Інноваційні типи курортів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/2015060965397/turizm/innovatsiyni_tipi_kurortiv
13. Lawson F. Hotels and Resorts - Planning, Design and Refurdishment.

Oxford: Butterworth-Heinemann, 1995.

14. Leisure and Wellness: Health Tourism in Europe. The new Challenge for Spas, Tourism and Health Ressorts (11-th ELRA Congress Bad Saarow, 7-9 October 1999). Berlin, 1999

15. Rutynskyi M. Development of a Network of Resorts in the Ukrainian Part of the Carpathian Euroregion in 1995 - 2006 // Tourism in borderlands - multiaspect study of development / Eds. K. Obodyński, J. Kosiewicz, W. J. Cynarski. Rzeszyw, 2007. P. 84-92.

16. Soane J.V.N. Fashionable Resort Regions: Their Evolution and Transformation. London: CAB International, 1993.

17. Weston S.A. Commercial Recreation and Tourism: An Introduction to Businnes Oriented Recreation. N.-Y.: Brown and Benchmark, 1996.

18. Валіхновський Ростислав. Медичний туризм епохи глобалізації: [Електроний ресурс]. - Режим доступу: www.valihnovsky.blogspot.com.

19. Кучмистий С.А. Spa в гостиничном бизнесе: реальность и перспективы / С.А. Кучминский [Електроний ресурс]. - Режим доступу: http://alfaspa.com/uploaded/files/pdf/hotel_business/spa_v_gostinichnom_biznese_realii_i_perspektivu.pdf.

20. Лукьянова Л.Г., Цибух В.И. Рекреационные комплексы: Учеб. пособие / под общ. ред. В.К. Федорченко. - К.: Вища шк., 2004. - 346 с.

21. Масляк П.О. Рекреацияна география / Навчальний посібник. / П.О. Масляк - К.: Знання, 2008. - 343 с.

22. Verholy Relax Park. Природа – це не місце для відвідування. Це – домівка. [Електроний ресурс]. - Режим доступу: <https://verholy.com/>.

23. Замок Ельмау [Електроний ресурс]. - Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/ Замок_Ельмау](https://uk.wikipedia.org/wiki/Замок_Ельмау).

24. Finca Prats Hotel Golf & Spa / Pàmpols Arquitecte SLP [Електроний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.archdaily.com/130588/finca-prats-hotel-golf-spa-pampols-arquitecte-slp>.

